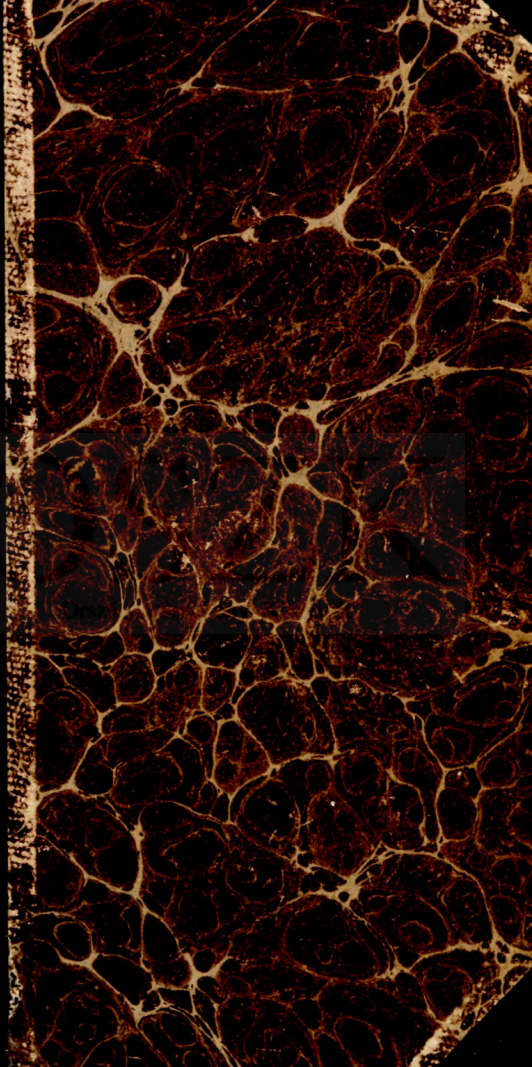

1928

SZALAY
EGY
MAREK
VIRÁC

A Szalay-Ényei Könyvtár

N. N.

P. o. hung.
1372.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

P. a. King.
1972

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

EGY MARÉK VIRÁG

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Szalay Fruzina

EGY MARÉK VÉR-DÁNY

KÖTELS PÉLDÁNY
A MAGY. NEMZETI MÚZEUM BÉSZÉD

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM RÉSZVÉNYTÁRSULAT KIADÁSA

OSZK

Nagyvárosi Széchenyi Könyvtár

192842

M. N. MŰZEUUM KÖNYVTÁRA
Nyomtatv. Növedéknapló
1897. év. 977. sz.

AJÁNLÁS.

»Az én gyönyöröm az álomlátások,
Az én világom egy álomvilág,
Az én mezőmön nem értek kalászkok,
Az én aratásom, egy marék virág!«
Szedtem a mélyén árnyas rengetegnek,
Szedtem a lankás, füves partokon,
S oh ti, szívemnek a legkedvesebbek,
Ti néktek szedtem, ti néktek adom!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Mese.

Hatalmas harsogással, dacosan
Rohant utján egy nagy, kevély folyam,
Szilaj folyó volt; bátor és sötét,
Gát nem szabályzá örvénylő vizét,
Hajót nem szolgált büszke habja, nem,
Megy merre vágya vonja, féktelen.
Ha tündököl felette hők a nyár,
Ha csókolja szerelmes napsugár,
Felhabzik kedve, — fényes áradat, —
Minden hulláma tündököl, dagad,
Szikrákat szórnak gyöngyös habjai
És újjongását messze hallani.
Ha meg az égbolt elsötétedik,
Reng a folyó mélységes mélyeig,
S hangos vize bőszerűen felrivall,
Ha vihar szántja szélvész szárnyival
S megrázza bár a kín, mint szörnyű láz
A zivatarnak visszahahotáz!

Egyszer sebesen futva mind tovább,
Útja nagy, árnyas erdőn halad át,
Aludni látszó, csendes rengeteg.
Mélyén kék, álmodó tó szendereg,
Lecsüggő lombtól sűrűn elfedett;
Alig, hogy látja fenn a kék eget.
A zöld homályba tévedezni jár,
Itt-ott, a lomb közt egy-egy napsugár,
S a tó körül, az árnyas fák alatt,
Csodás, fehér virágok nyíllanak.
Nem kél az erdőn egy szellőcske sem,
De ének zendül, halkán, csendesen,
S lágy sóhajtásként száll a légen át,
A tó dalolja suttogó dalát.

És a folyó megáll és felfigyel:
— »Mily csendes erdő, milyen méla hely!
E néma árnyban, e mély rejteken
Szegény tó! Hogy birsch élni? mondd nekem.
Csak állsz s egyformán, változatlanul
Feletted nappal, éjjel átvonul.
S te nem tudod, — ó hogy tudnád, szegény! —
Milyen a nappal: Égő rózsafény!
S te nem tudod, — hozzád soh'sem hata —
Mily mámorító a nagy éjszaka!

Olyan parányi, olyan szűk eged,
Bússá teszik tenyérsyi fellegek.

Ó hogyha tudnád, úgy miként magam,
Milyen az ég! Szabad, határtalan!
Határtalan, ha fénye rám ragyog,
Ha hint ölembe tenger csillagot.
S te nem tudod, — korlátol e vadon —
Milyen öröm rohanni szabadon,
Hullámszó kedvben fenn ujongani,
Ha érnek a nap égő csókjai!
S te nem tudod mily szédítő gyönyör,
Ha szélvész táncol, fergeteg kitör
S velök csatázik, őrült szilajon
Dörgő hullámom, tajtékzó habom!
Ó jőjj velem, kövess! Megismered,
Miről csak álmodál: az életet.
Közelg az ősz, még némább lesz e hely,
Reád száll sűrű halvány ködlepel.
Megjön a tél, zord karja itt talál;
Még nem is éltél s elér a halál!«

S a tó mélézva, halkan így felel:
— »Te nem tudod, mily bűvös itt e hely.
Halvány virágim mily drágák nekem,
Mind ismerem, mindannyit szeretem!

S a ránk hajló, hizelgő lomb alatt
Csodás, színes meséket mondanak.
Igaz, álomba vonnak, ó de lásd,
Te meg nem érted azt a mély varázst,
A mely ez édes álmodásba' van.
Az álom, mint az ég, határtalan!
Nem vágyom látni künn az életet,
Oly szép, mint álmodásom, nem lehet.

Ne mondd: parányi, szűk az én egem,
Én látom mégis, milyen végtelen!
S enyém rajt hajnalpír és estifény,
S a csillag rajta mind enyém, enyém!
S ha jön az ősz, a könnyü, lenge köd,
Ezüstfátylával gyöngéden beföd,
S ha jön a tél és jéglepelbe von,
Én csillagimról tovább álmodom!
Ó mély vadon! Ó béke! Tiszta csend!«

S a tó maradt s a folyó tova ment.

Dolce Far Niente.

Hizelgő légtől elringatva szinte
Ülök a lombos hárs alatt.
Aranyszárnyával a nyár meglegyinte
A mint a kerten fénylőn áthaladt.

Ragyog az égő, nyári nap sugára,
Derüt lát mindenütt szemem,
Aranyfény hull a kert zöld bársonyára,
Fenn tündököl a kéklő végtelen.

Felettem — ága rám hajolva lágyan —
A hárs világos árnyat sző.
Ugy érzem, mintha szelid hullámmzásban
Folyna felettem a tünő idő.

Hadd folyjon! Eltűnését nem kívánom
S nem vágyom visszatartani,
Halkan ölelnék — itt az enyhe árnyon —
A tétlenségnek édes karjai.

Nem zaklat színes képek áradatja,
Szeszélyes álmok serge nem ;
Mint a madár, ha szárnyát összehajtja,
Szeliden, lassan megpihen szívem.

Hívatás.

Hogy mi a nőnek igaz hivatása?
Hogy mi a fény, mely ösvényén vezet?
E hivatásnak nincs a földön mása,
E tiszta égi fény: a szeretet.

És szálljon lelke bárminő magasra
S érezze bár: a szárnyalás gyönyör,
Szívét azért szeliden fogva tartja,
Az édes otthon, a családi kör.

S ha elsodorja őt az élet árja,
A szive hervad s olyan lesz csupán
Mint a madár, ha fészket nem találja
S eped az árnyas zöld erdő után.

IV. Béla álma.

Szerte foly, szétterül csendesen az alkony,
Bíboros sugára reszket erdőn, halmon,
Mintha félne, lopva, titkon hull sugára
Fekete romokra, tenger pusztulásra.

Áll a király szótlan, büszke ajka néma,
Csak szemöldje rándul egyet-egyét néha.
Sólyompillantása meggyengült szemének;
Benne nagy, keserű, forró cseppek égnek.

Nagy, nehéz gondokkal küzdve ott találja
Álomra szólító, szelíd est homálya,
Mind a hű vitézek elnyugodtak régen,
Keserű szívével maga van csak ébren.

Ámde végre későn, néma éjfél tájon
Ő fáradt szemére nehezől az álom,
A feje meghajlik, meghajlik a térde,
Forró imádságban úgy tekint az égre:

»Ó szentséges szent Szüz! Asszonyunk! Te látod,
Merő pusztaság lett te szegény országod.
Fekszik haldokolva, ázik piros vérben,
Óh Asszonyunk mentsd meg, add hogy újra éljen!

Te vagy reménységem, te légy segítségem,
Tenger gondok árján támaszom vagy nékem
S látod, nem habozva, még kezem sem reszket
Vállaimra veszem a súlyos keresztet.

Ennyi vért lemosni, tudom szörnyű munka,
Ám e gyászos ország felvirulhat újra,
Nem pihenek addig, fáradság sem ér el,
Bekötöm sebeit biztos, erős kézzel.

Égi királyné, ó nézd, esengve kérlek,
Biztató sugarát küldd reám az égnek,
Küldj szememre álmot, hadd láthassa lelkem,
Hogy ha ez országot új életre keltem.

Évszázadok múltán még virulva áll-e?
A sorsa mi leszén, élet-e, halál-e?
Nem leszén-e munkám megküzdve hiába,
Áll századok múltán magyarok hazája?»

Halványulnak már a csillagok az égen,
Alszik Béla király, sátorában, mélyen,
S mintha mennyből jönne szivárványsugáron,
Ugy tárul elébe csodás, fényes álom.

Hirtelen örömben két karja kitárul,
Boldogság ragyog le lángoló arczáról,
Homloka sugárzik, — oszt' elfakad sirva,
Ugy hallatszik, mintha örömében sirna.

Igézetes képet fest elé az álom,
Nagy ünnepet ülnek szép Magyarországon.
Ujongó kiáltás száll fel ajakára:
»Ezredévet ér a magyarok hazája!«

Könyörület.

Nem szép, alig gyermek — a szegénység vénit —
Haja megkuszálva csügg alá szeméig,
Soha senki keze nem simítá lágyan!
Csüggedt kis madárka, fagyos téli árnyban,

Félig megdermedten, nem olyan bús látvány,
Mint e gyermek-koldus! Nyomorultan, kábán
Áll s kezét kinyujtva, rekedten szól: »Régen
Meghalt édes apám, fázik öt testvérem,
Az anyám meg beteg, úgy hagytam ott mostan!«
Elhallgat s oldalról titkon, alattomban
Néz az ifju nőre, ki előtte állott.
Szép, fiatal asszony, arczán lágy sugárok,
Szemében szelidség, mellette a dajka
Vidáman csicsergő kis leányát tartja,
Drága piczi baba, csupa tejhab, rózsza!
Incelkedő jókedv mosolyog le róla.
És az anya szeme ez aranyos főről
Gyengéden, szeliden a koldusra térül,
És ád keze, ajka, alamizsnát bőven.
Majd utána szól még, hogy az már menőben:
»Gyere csak, kis lányom, többször is még vissza!«
A férj épp e perczben az ajtót kinyitja
S szól tréfáló hangon: »Látod kedves, látod
Hogyan pazarlod te nyájas szívjóságod!
E kis haszontalan jól rászédett téged,
Minden szó hazugság, betanult beszédek.
Testvéri csavargók, apja-anyja élnek!«
Fölnéz felesége: »Hát nem is szegények?«
»Hm! Szegények persze, de hazudott, lássa . . .«
»A nyomor tanítá őt a hazugságra.«

— Szól az ifju asszony, hangja rezgő édes, —
 »Én csak azt tekintem, hogy e gyermek éhes!
 A szavát ne halljam, csak az arcát lássam
 És e kicsi arczon szörnyü igazság van.
 Hogy a szívek némán, szótlán is megértsék,
 A nyomor ráírta megrázó beszédjét!«
 És mig hangja reszket, mint egy égi dallam,
 Napsugárok törnek a szobába halkan
 És az ifju asszony homlokára szállnak,
 Körüle fonódva fényes glóriának!

A l k o n y.

— Moore. —

A nappal fénye múlt, ez órát szeretem!
 Olvadt sugár ragyog a csendes tengeren,
 És édes álma ébred a rég letűnt napoknak,
 Emlékim újra élnek s lágy esti dalt dalolnak.

Nézem a fényvonalt, mely játszva hűs habon,
 Lángoló égig ér a messze nyugaton,
 Arany sugárok útja! Jó volna lépni rája,
 Tán ez vezet, — ki tudja? — a nyugalom honába.

Egy könny.

A »Kenyérből«.

Szólott a Múza hozzám, rezgő hangon :
— »Vedd lantodat, vedd mostan újra fel,
Hogy húrjain szokatlan hang fakadjon,
Mely nem ködös álmokról énekel.

Nézd! A nyomor gyászosan, mint az éjjel
Úgy száll az árva, bús vidék felett,
És fojtogat setét, fagyos kezével
És elsöpör nőt, aggot, gyermeket! — «

»Oh Múza! — szóltam én — remegve nézem,
E pusztulás hány éltet gyászba von,
Ám a kellő dal — hasztalan — úgy érzem
Szivemben hangzik és nem ajkamon!

Más lantos majd a kellő dalt megírja,
Az enyém csendes, lassudan zokog,
Kezemben halkán zendül csak a lyra,
Csupán egy sóhajt, könnyet adhatok!

Valjon mi hát a szerelem?

(Szláv dal.)

Valjon mi hát a szerelem,
A szívbe honnan jó?
Talán a föld mélyén terem
Miként a drágakő?

Valjon mi hát a szerelem,
Mi hát a szerelem?
Talán miként a drágagyöngy
A tengerben terem?

Valjon mi hát a szerelem?
Hisz lángol és ragyog;
Talán az ég küldötte le
Mint hulló csillagot?

Valjon mi hát a szerelem,
Patak zugása tán,
Vagy vadrózsának illata
Tavaszi éjszakán?

Sugár.

A nagy város zszibongó vig zajával
Kaczagva, tündökölve fog körül.
Az utca hangos, mozgó, tarka képén
Tekintetem vidáman átröpül.

Szép nyári reggel! Nevet a verőfény,
Az élet megkap, a kedv megragad,
S im hirtelen mi tűnik a szemembe!
Egy sötét., komor, gyászos kirakat.

Döbbenve nézem, sorban érczkoporsók,
Halvány virágból omló koszorú,
Nehéz redőkben szemfedélek selyme,
Halotti pompa, fagyos, szomorú!

És mintha csak e látvány néma gyásza
Terjedne, szállna a langy légen át,
Rejtélyes árnya lassan elborítja
A nyári reggel üde mosolyát!

S mig én csendesen állok, elmerülve,
A kirakathoz más is közeleg,
Dajkája karján — édes csicsergéssel —
Egy rózsás arczu szőke kis gyerek.

Megáll a kirakatnál, két kezével
Babrál a fényes üveglap felett;
Édes kis angyal! Valjon mi vezette
E sötét gyászra szép, vidám szemed?

Elnézem kedves, könnyü kis alakját,
Ruhája, mint az arcza rózsaszín,
A napfény meg-megvillan aranyosan
Gömbölyü arczán, gödrös karjain.

S a kirakatnak gyásza elveszett tán?
Nem oly komor, sötét pompája már,
A gyermek arcza ugy ragyog felette,
Miként egy égből hullott fénysugár!

A csönd hangjai.

— Laprade. —

Alvó igék a természet szivében,
Ti erdőmélyi néma szellemek,
Fa, melynek suttogó szavát megértem,
Beszéljetek! Beszéljetek!
Rejtőző nimfák, rózsás tündérlányok,
Virágos rétek, puszta sivatag,
Vetés, mely árnyalsz kék buzavirágot,
Magasló bérczek, mosolygó tavak,
Beszéljetek!

Visszhangja egy nagy, láthatlan világnak,
Mit zúgni hallok a magasba fenn,
Mély lelkek, kik nyugalmat nem találnak,
Hymnus, mit nem hall senkisé.
S mit kifejezni sem tud ember nyelve:
Sok szárnyas, néma gondolat,
Nevek, rég csöndes feledésbe rejtve,
Idő, mely eltűnt, elhaladt —
Beszéljetek!

Bár tagadott, de végtelenül drága,
Mélységesen rejtelmes érzelem ;
Mit fennen hirdet a szem fénye, lángja
S a szív be nem vall sohasem,
Végzetes, fájón édes látományok,
Szomj az eszményi szép után,
Álmok, a melyek tova szállnak,
Remények, eltűnők korán —
BeszéljeteK !

Ó láthatatlan szellemek köröttem,
Szivdobogástól reszkető vadon,
Ti, kiknek én homályos esti ködben
Halk suttogását hallgatom,
Siró fuvalmak, vadvirágos völgyek,
Élő föld, kék ég odafent,
Ó hangok ! Édes hangjai a csöndnek,
Mik betöltik a végtelent —
BeszéljeteK !

Örangyal helyettes.

Képzeletben újra látom ;
Lámpafény a kis szobában,
Künn az éjjel barna leple,
Már leszállt a nagy hegyekre.

Habos párnán, puha ágyon,
Kis fiucska alszik lágyan,
Hunyva szeme, az a pajzán,
Álom nevet bársony arczán.

S a kis alvó ágya mellett,
— Mily édesen szendereghet! —
Szelid arczán, enyhe fénnyel,
Édes ifju lányka térdel.

Nem mehet el, keze fogva
A két rózsás kis marokba,
Bélácskának keze, karja
Nénikéjét fogva tartja.

S mintha most a kis szobába',
 Láthatatlan angyal járna,
 S lebbennének, suhannának
 Könnyű, hósín angyalszárnyak.

És az angyal halkán sugja:
 »El kell szállnom égi utra,
 Tova szállni még se félek,
 Őrzöd őt mig visszatérek!«

A l e p k e.

— Makáma. —

Salamon, kit bölcsnek neveztek, — ugy hal-
 lám mesélni eztet, — Assaf vezérrel bolyongani
 ment. —

Hajnali csend — borult még a földre, —
 üdén ragyogott a mezők zöldje — s mosolygott
 a reggel szépen, — erdőn és réten. — A mint
 haladnak a vezérrel — utjok egy kis patakhoz
 ér el. — A patak partja, — fürödve habba', —

be van hintve virággal, — felette szárnyal — sok tarka színű lepke, — vig tánczot lejtve. — A fűben meg, — ül, játszadozva egy kis gyerek, — keze, öle virággal telve, — ott szedte tele — a harmatos réten, — szeme megakad a lepéken: — »A tarka lepke de szép!« — kinyújtja kezét, — ám a pillangó, szárnyát kitérve, — egy más virágra — csak által lebben, — röptében még százszorta szebben — csillog a szárnya! — A fiu vágyva fut most utánna, — a lepke meg, — talán enyeleg, — egy perczre megáll, — a narcisz fehér virágainál, — s megint tova száll. —

És a fiu követi egyre, — völgyből a hegyre — majd vissza újra — a napos utra, — rögbe botolva, lélekzet nélkül, — már liheg, szédül! — Arczába csapnak az ágak! — A sok virágot — örült futtában elszórta régen, — uton utfélen, — s nem vette észre! —

A bölcs király nézte — s ily szavakat mondott: — »Látod-e bolondot? — mint fut a dőre — folyton előre, — és az alatt, — mig oly észvesztve szalad, — rohanva hiába, — elhervad, elhull minden virága! — És mégis, érted? — ilyen az élet! — mint e gyerek, — olyanok vagyunk mind mi emberek! — ha egyszer elénkbe tűnik a lepke, — lehet kezünk virággal telve, —

elvesznek a porba, — szétszórva, tiporva! —
S ép oly hiába, — mint ez a kába, — s habár
a célhoz sohse jutunk — mégis a lepke után
futunk!«

Még egy mese.

(Endrődy Sándornak.)

Mosolygó hajnal rózsállott az égen,
Harmat lepett el minden rózsaszálat;
Tavaszi hajnal bájos derűjében
Komor beszédben csak egy ifju állt:
»Hiában vár rám a kikelet karja,
Hiában hívnak zengő hangjai;
Más, mi nekem kell, vágytól úzve, hajtva,
Hiányzik a szívemnek valami.

Lelkemnek más kell! Ah, mit én kerestem,
Azt e vidám tavaszban nem lelem!
Névtelen vágytól sorvadoz a lelkem,
Szólit a távol, hí a végtelen!
Örök, fenséges fényeért epedve,
Immár a földnek rabja nem vagyok,
Szabad lelkem csapong a végtelenbe'
És üdvözölnek mind a csillagok!«

Örök tündöklés hullámzik körötte,
 Mégis panasz kél lázas ajakán :
 »Szivem sötét maradt e fényözönbe'
 És úz a vágy, még itt is, más után!
 Hiában csókol égi nap sugára,
 Magányos lelkem messze, messze jár ;
 Csatázó felhők dörgő táborába
 Mint egy szilaj, sötét vihardadár.

Testvéreim, te Örvény és te Hullám!
 Ah, üdvözöllek! Jó itt köztetek!
 Arczomba szél vág, habtajtéka hull rám,
 Itt nem leszek majd sóvárgó, beteg,
 Sötétülj égbolt vészes feketére,
 Villámló lángok csapjatok reám,
 Itt megtalálom: mit kerestem, végre,
 És az te vagy fenséges óczeán!«

Körötte forrong vészes tenger habja,
 Sodorják szélvész s örvény karjai.
 De bár a vészbe vad gyönyör ragadja,
 Hiányzik bús szívének valami.
 A névtelen vágy itten is elérte:
 »El, messze innen! Időm elhalad.«
 Habtól, tengertől gyorsan bucsút véve,
 Kiköt a csendes, parti fák alatt.

A nap aludni tért; az enyhe alkony
Már szétborítá bíborfátyolát.
Komoran, lassan, némán megy a parton
Az ifju vándor mind tovább, tovább.
S midőn árnyát az est már hintegette,
— Mezőre, partra halvány köd borul, —
Betéved üde, zöldelő ligetbe,
Kedvetlen szívvel, akaratlanul.

S hogy a ligetnek ösvényére lépe,
Megáll, mint a varázstól megkapott;
Hizelgő, langyos szellő hajt elébe
Csodálatosan édes illatot.
Szétnéz, — Im, ott a harmatos homályban,
Hol üde árnyát hinti czipruság,
Ingott előtte, karcsu, lenge száron,
Egy ismeretlen, bűbájos virág.

Hasonlitott mindenhez, a mi tiszta,
Hasonlitott mindenhez, a mi szép,
Az ég sugárit adta kelyhe vissza,
S az alvó tenger rejtelmes színét.
Szelid volt s édes, mint a gyermek álma,
Csendes, mint a hűségcsillagok.
Békés, miként a hold, ha lassan szállva
A halkán alvó föld felett ragyog.

S az ifju ujjong: »Végre megtaláltam,
 Miért epedtem, végre rád lelek!
 A végtelenben és a tengerárban,
 — Csak most tudom — téged kerestelek!
 Ah, nélkülözve fényben és viharban,
 Érted gyötört a vágy, most jól tudom.
 Ó, hogy nevezzelek, te drága!?» Halkan
 Szólt a virág: »A nevem nyugalom.«

Utolsó reggel.

Olyan nyájas ez a reggel,
 A napfény is úgy ragyog,
 Könnyü szellő hozza szárnyán
 A viola illatot.

Fürge, hívó csobbanással
 Fut a kedves kis patak,
 Hús vizére, hízelegve,
 Selymes ágak hajlanak.

Kék virágok rám nevetnek,
Bérczi szellő meglegyint,
A fenyő mind úgy marasztal:
»Mért sietsz el már megint?«

Oh patak, fenyők, virágok!
Oh szabad, havas hegyek!
Mily örömmel itt maradnék,
Itt maradnék köztetek!

Útam a távolba szólít,
Ámde minden visszahí;
S a szívem csak elborítja
Lassan, búsan valami.

És a mint körültekintek
Csendesen bucsúzva még,
Halkan, mintha ködbe veszne
Körülöttem a vidék.

Pókháló.

Párás meleg. Esett az éjjel.
A kert üdén, zölden nevet.
Az ifju május harmatfényel
Behintett minden levelet.
Szivom magamba nyilt ajakkal
A reggel nedves illatát
Mig szívemen, csillanva, — halkkal,
Hizelgő napfény illan át.

Hizelgő napfény! Ujra bájol
És édes andalgásba von.
De hirtelen homályos fátyol
Suhan végig az arczomon:
Egy pókhálónak sima leple
Ingott a jázminág felett,
Az hullt reám és hogy belepte
Az arczomat s a szememet!

Pókháló, halvány, lenge, szürke
És foszladékony semmiség,
A szellő már is messze űzte
S nyomát csak érzem egyre még!

Mig én e könnyü szövedéket
Végkép letörlöm, az alatt
Az üde, harmatos igézet
Szivemből elszállt, elhaladt!

Gyakran ha kedvem messze szárnyal
S fény árad el a szívemen,
Igy rám borul egy szürke fátyol
Váratlanul és hirtelen.
Ködös, kedvetlen árnyat hoz rám
Nagy, láthatatlan bágyadás,
Bár jól tudom, hogy pára, foszlány,
Tünő pókháló, semmi más.

Tünő pókháló, olyan röpke
S mulandó mint a pillanat,
De ah, a kedvnek gyors a röpte
Felettem már is elhaladt,
És mire én a könnyü hálót
Le tudnám rázni, — hasztalan!
A fény szivemből messze szállott,
Eltűnt, elsuhant, oda van!

Neuchatelí tó.

A hullám zúgó suhogását
Mint hogy ha most is hallanám,
Mintha szilaj nedves lehével
A parti szél fuvalna rám!

Mily csillogó, milyen sötétkék!
De nem nyugodt, de nem pihen,
Ujong, zokog, szikrázva lázas
Végzetlen vergődésiben.

Reszket a hab, csapongva, szállva,
Fehér gyöngyökké olvad át,
Felette a szélvész dalolja
Magányos jajongó dalát.

Oh zokogó viz, szél siralma!
Ragyogó, habzó áradat!
Oh, lázas tó, örökre hallom
Panaszos harsogásodat!

Este.

— Paul Bourget. —

Midőn a nap leszáll s rózsás lesz a folyam,
S a mezők bársonyán halk reszketés fut át,
Miként ha lágy beszéd zendülne titkosan,
Borus szivednek, az, szelid tanácsot ad:

Mig ilyen ifju vagy, élvezd az életet,
Mig édes és szelíd az est lehellete;
Ugyis tovább megyünk, mint hab a viz felett,
A mély tengerbe az, a végtelenbe te.

Őszi képek.

— Németből. —

I.

Szél füttyöget fagyosan
A puszta rét felett,
Elagott fűznek ágán
Ül a verébsereg.

Veszélyt hirdetve károg
Egy kánya odafenn.
A fázódó madárnép
Elsurran hirtelen.

Egy vándor megy magában
A barna ugaron,
Az őszi kód előtté
Mindent szürkébe von.

II.

Őszi tájék. Kora reggel.
Köd, a merre lát a szem.
Szederindák hajladoznak
Hús harmattól nedvesen.

Lenn a tónál, sűrű sásban,
Éles bibiczhang kiált,
Fenn a légben, hosszú sorban,
Szállanak a vadkacsák.

III.

Hervadt ugarra hulló levelek,
Halk fuvalom, mely sóhajtásba vesz,
Darukiáltás száraz nád felett,
Ősz hangja ez!

A szederindák már pirosanak,
 Füzéroket pókháló lepte el.
 Hűvös a lég, vándor madárcsapat
 Nagy utra kel.

A réteken bolyongok egymagam,
 Arczomba hűvös szellő lengedez,
 Szivemben méla dal zsongása van:
 Ősz hangja ez!

Képzelt utazás.

(Beranger-imitáció.)

Az ősz sietve jön s nedves lehére
 Vidám nyarunk már veszti sugarát.
 Engem is őszi, bús fuvallat ére,
 Fázom s lelkem borzongás hatja át.
 Elhagyom én e hervadó vidéket,
 Derűsebb ég, kies táj int felém,
 Bár távol tőled, rég szeretlek téged
 Hellas, öledben hadd pihenjek én!

El, messze vágyom, hol lombon, virágon
A régi bűbáj még nem oszla szét,
Sóvárgó szemmel ottan feltalálom
Olymos minden fényes istenét,
Fehér najádok ezüstös patakban,
Nymphák az erdő lombos rejtekén,
Kedv, derü, illat, napfény szakadatlan,
Hellas, öledben hadd pihenjek én!

Megyek, megyek a távol bűvös tájra,
Felhőtlen egetek hí, istenek!
Hí az arany nap, melynek hó sugára
Felmelegíti fázó szívemet.
Hajóm már készen, fel a vitorlákat!
A tenger lágyan ringat kebelén,
A kék hullámon uj hazámba szálllok,
Hellas, öledben hadd pihenjek én!

Bucsuzó fecskék.

Ó igazad van, igazad van!
Lásd, magam is már elhiszem;
Hálátlan az én nyughatatlan
Örökké vágyódó szívem.

De olyan forró érzés jár át,
Megkap hatalmas bűvölet,
Ha látom így a fecskék szárnyát
Suhanni a fejem felett.

Napfény nevet bár fenn az égen,
S ragyog a táj, — én azalatt,
Kart tárva, sóvárogva nézem,
A tova szálló madarat!

Hintán.

Szeretek — most is úgy mint régen —
A suttogó, zöld lomb alatt
Hintázni, ez a kedvtelésem
A gyermekkorból megmaradt.
Lebegni, mintha volna szárnyam,
Az üde, tiszta légen át,
Mig a fűben, a nedves árnyban
Kakukfű nyílik s vadvirág.

A nap aranyszikrákat hint rám,
Lágy szellő csókol szeliden,
Oly zajtalan jár könnyü hintám
Mint csónak, sima kék vizen.
Halk csendesen, suhanva szállok,
Igy suhant, így repült velem,
— Mig körülöm a hab csillámlott —
Gyors gondolám a tengeren.

Oh, légy köszöntve, légy ezerszer,
A távolból is újra még,
Sugárban fürdő déli tenger!
Ragyogó, fényes olasz ég!
Felétek karjaim kitárom,
Ah, mind e fény úgy tűnt tova,
Mint egy mulékony, édes álom,
Mint egy elszálló gondola.

A hinta mind gyorsabban lebben,
És visz magával engemet,
Sebesen s egyre sebesebben
Repülök el a föld felett.
Minő gyönyör: lélegzetvesztve,
Merészen, fennen, szabadon —
Repülni, feljebb, messze, messze,
Gyors, szélvész-adta szárnyakon!

Érzem, hazám a tiszta lég volt,
Én gyönyörét jól ismerem,
Köszöntelek, te fényes égbolt!
Te mámorító végtelen!
A földet messze, messze hagytam,
Csodás erő sodor, ragad,
Itt a szabad határtalanban
Köszöntelek, oh sugarak!

Cs e n d.

Váratlanul úgy néha-néha,
Reánk borul halk csend árnyéka.
Csodás érzéstől megkapatva,
Elnémulunk egy pillanatra.

És elcsitul egy perczre minden,
Mi lázongott vagy fájt a szivben;
Kétség, bubánat elvész lágyan,
Nagy, csendes, hőszin boldogságban.

S a zajtalan hullámzó légben,
Láthatlan, fénylőn, hófehéren,
Halkan lebbentve égi szárnyát,
Fejünk felett egy angyal száll át.

Tavas z vége.

— Németből. —

Mennyi fény e kedves tájon,
Ilyen szép még sohse volt!
Lángoló aransugárban
Tündököl az égi bolt.
A természet száz alakban
Ünnepeli e napot!
Fellélekzik szomjas ajkam,
Szemem boldogan ragyog.

Ámde mig a nagy gyönyörben
Mámorossá lett fejem;
Im, a napra, halkan, könnyen
Árnyék lebbent hirtelen.

S mint a felleg szállt az égre,
Ugy száll rám egy gondolat:
Ah! a szép tavasznak vége
Elmul, elvész, elhalad!

És fenséges gyászpompával
Ünnepel az ég s a föld,
Sóhajtozó szellő szárnyal,
A nap is gyászfátylat ölt.
Nyílt rózsákat szerte hinte
Még az ifju táj felett;
S könnyű kézzel bucsut intve
Elrepült a kikelet!

S búbánat, — halálos -édes —
Leng, borong, a tájon át;
Kél az erdőn, száll a réthez,
Rám borítja fátyolát!
S fészken, mit az ág beárnyal,
A csalitnak ágbogán,
Hosszu, síró csattogással
Feljajdul a csalogány.

Szőke Hanka.

— A „Hét“ „Tót asszonyaiból“ —

Sűrű erdő, híres, széles rengetegnek nagy árnya,
Az uraság deli fia de sokat megy árnyába,
Széles erdőt rengeteget bejárni,
Sűrű erdőn rengetegben vadgalambra vadászni.

Vadgalambos, rigófüttyös, erdőmélyen, berekbe'
Harmatos fü, bokor alján érik már az eperje,
Szőke Hanka szedi mázos csuprába,
Mintha még több eper nőne kicsi lába nyomába'.

A faluban meghúzták már a hajnali harangot,
Néz az úrfi, soh'se látott ily aranyos galambot.
»Édes rózsám, itt tilosban talállak,
Ide adjad mind az epret, hogy magadat kiváltsad.

Szőke kis lány, nagy kárt tettél zöld erdőmben
énnekem,
Sok szamóczám még csak hagyján, azt még
visszakérhetem,
De a szívem, az te nálad itt marad,
Nem feledem eper-piros, eper-édes ajakad.

Kosaradat, eperjédet én szívesen itt hagyom,
Csak a piros eper-száddal adj egy csókot,
angyalom!

Egy csókodért eprem, szívem itt marad!«
Vadgalamb az erdőszélben nagy nevetve rá kaczag.

Napsugárnak piros fénye játszik már a falombon.
»Isten áldjon, szőke kis lány, kedves, csókos
galambom.

Az erdőmbe minden reggel kijárok,
Ugy-e kincsem, epret szedve, megint itt künn
talállak?

S nézd e kendőt, fehér selyem, aranynyal van
kivarrva,
Kösd ezt rózsám — a kedvemér' — hattyú-fehér
nyakadra.

Viseld mindig, messziről már hadd lássam,
Ha te megint újra itt vagy zöld erdőmben én
nálam«.

Szőke Hanka minden reggel kimégyen az erdőre,
Csillog nyakán az urfinak aranyhimes kendője.
A szép urfi minden reggel ott várja,
Rigófüttyös, gyöngyharmatos rengetegnek árnyába'.

Száll a fecske, száll a gólya, az idő már őszre jár,
Szomorúvá lett az erdő, puszta lett a szép határ,
Súgnak, búgnak a faluban ott alatt,
S az erdőben, rengetegben nem szól már a
vadgalamb.

Széles utcán, pesti házon készül már az emelet,
Sugár, karcsú tót leányok hordják fel a köveket.
Szőke Hanka legeslegfenn áll éppen,
Arany haja, arany haja, libeg-lobog a szélben.

Széles utcán, pesti utcán fényes hintók robognak,
Szőke Hanka egyebet se, hej azokat látja csak,
Esküvő jön, közeleg a menyasszony.
Selyemruhás, selyemhajú, selyemarczu kisasszony.

Deli ifjú — jaj de nagyon ismerős — a vőlegény,
Szőke Hanka szive dobban, remeg, sápad a
szegény.

Piros fényt vet rá a nap, a lemenő . . .
Csillog nyakán, az a híres, aranyhímes keszkenő.

Kerekedik, kerekedik hideg szél a Dunáról,
Leviszi a selyemkendőt szőke Hanka nyakáról,
Libeg-lobog a keszkenő fehéren,
Mintha csalná, csalogatná, csalogatná estében.

Nézz a leány, szédelegve, kábult fejjel útjára,
De jó lenne lerepülni, lehullani utána!
»Csalfa lettél, de kendődet nem hagyom,
Azért megyek — meg térted — a halálba
angyalom!«

Odaér a fényes násznép a ház elé sietve,
Borzadoznak, felsikolt a szép menyasszony ijedve,
A vőlegény még a hangját se hallja,
Halva fekszik ott előtte régi kedves galambja!

Szőke haja homlokára vértől ázva rátapad,
Piros vérnek gyöngye festi a szép csókos ajkakat,
Kék szemére szempillája lezárva,
Hogy ragyogott az a kék szem a zöld erdő
árnyába!

Áll az urfi, nézik, látják, mindegy mostan ő neki,
Mellé térdel, szőke fejét az ölébe fekteti,
Hideg az arcz, az ölében pihenő,
Ráborulhat, szemfedélnek, az aranyos keszkenő!

A hervadt rózsza.

— Németből. —

Az erdő árnyas utja
Vén park előtt halad;
Vadász áll ott, fejében
Cserágas zöld kalap.

Aranyhaju fejecske
Néz rá a kertből át,
Mosolygó lány, kezében
Mosolygó rózsaaág.

Legény a cserfa lombot,
Rózsát oszt szét a lány,
Cserélnek. — Piros ajkuk.
Mást is cserél talán?

Te édes nyári reggel!
Te fényes nyári nap!
Mi maradt meg belőled?
Egy hervadt rózsza csak!

A rózsaszálhoz kötve
Száradt ágacska van,
A cserlevél már régen
Szétporla nyomtalan.

Csupán a szőke hajsza,
Mely összetartja még,
Ragyog, mint a selyemhaj
Arany pompája — rég!

Ó boldog napsugáros,
Rózsás arany napok!
Ó legszebb nyári reggel,
Hogy tova szálltatok!

A szegényekért.

Ó gyermekek, ha puha friss kalácsba
Apró fogatok örömmel harap,
Gondoljatok rá, hogy odakünn, fázva
Pár morzsát várnak éhes madarak.

Szép ifjú lányok, a midőn reátok
Sugarak, rózsák hullnak szüntelen,
Gondoljatok rá: vannak ifju lányok
A kiknek utján rózsa nem terem.

Anyák, ha édes, drága, csókra termett
Kis gyermekarczot néztek boldogan,
Gondoljatok rá, hogy hány kicsi gyermek
Éhesen, fázva, elhagyatva van.

V á g y.

Oh végre, végre-valahára
Itt a mosolygó kikelet!
Leragyog rám a nap sugára,
Fenn a tündöklő ég nevet.

Tán a tavasznak ujja ére?
Az fest elémbe álmokat?
Látom a tenger kék vizére
Mint száll a rózsás alkonyat.

Talán ez könnyü bércki szellő,
Mely friss lehével megcsapott?
Látom a gyöngyözön szökellő
Ezüstös bércki patakot.

A képzelet csapongva szárnyal;
Látom a fenyves árnyait,
Hol a sötét bársony gyopárral,
A rózsaszín erika nyit.

Ragyogva int felém a távol,
Hívó dalt vélek hallani,
Ugy csal, úgy von, úgy visz magával
Egy legyőzhetlen valami!

Ah! a tavasz lehelletére
E nyugtalan vágy megragad,
Ilyen sovárgás viszi délre
A tova szálló madarat!

Emlékkönyvbe.

A mirtus hervad s hervad a babér,
Hűség, dicsőség, minden véget ér!
S a szerelem? Alig hogy alkonyul,
Immár a rózsza bájos szirma hull.
Kihalva már az Azrák törzse rég.
Emlékezünk, csak hirtől tudva még,
Miként szerettek híven, végtelen.
Hulló csillag ma már a szerelem,
Lángol, ragyog és aztán elenyész!
De hol a fény, mely hogyha zúg a vész,
Vagy pusztulásban a vihar után,
Tavaszerüben, bús ősz alkonyán,
Egyformán, híven, gyöngéden vezet?
Ez édes égi fény a szeretet!

Nászút.

»Nézd, szép virágom, utunkra, ékül,
Szerelmes csillagok szálltak az égrül

A hüs berekbe.

S keringenek lengén, égve, remegve.«

»Szép vőlegényem, amott az éjben
Nem csillagok lángja lobban oly kéken ;
Én tisztán látom :
Lidérczek inognak az ingoványon.«

»Nézd, szép virágom, ott a füzesben
Valami fehérén, csillogva lebben,
S hangzik lágy ének,
Koszorut fonnak tán játszani tündérek?«

»Szép vőlegényem, ott a füzesben
Nem vidám tündérek hófátyla lebben,
Ottan, úgy hirlík,
Bús éjjeli tánczot járnak a villik!«

»Nézd, szép virágom, mily kék az égbolt!
Ezüstbe szőtte a tavat a félhold,
Rajt' a köd, távol,
Oly ragyogó, mint a menyasszonyfátyol.«

»Szép vőlegényem, én jobban látom,
Mi leng a tó vizén, a holdsugarban :
Szemfedőt szőnek
A vízi leányok, — ismerem őket.«

»Nézd, szép virágom, a sima tóra
Ezernyi fényszikra van hintve, szórva.
Gyors, könnyű sajka
Repülve, sebesen visz veled partra.«

»Szép vőlegényem, szellő se hajtja,
De villog, de rezdül a tónak habja,
S lenn messze, mélyen,
Susogva, kaczagva intenek nékem.«

»Nézd, szép virágom, a parti árnyban,
Ott vár mireánk már ősrégi váram,
Ott zeng nászének,
Midőn veled én majd haza érek!«

»Szép vőlegényem, hajnallik, érzem! —
Tündérpalotám vár! Ott lenn a mélyben
Zendül nászének;
Veled én, veled én most haza térek!«

Válasz egy kérdésre.

Milyen gyakorta jut eszembe
Ama bús, késő őszi nap,
Ön ott állt, mélyen elmerengve,
Az elsárgult akácz alatt.
Körötte hűvös, csendes árnyban
A sápadt, haldokló vidék, —
S ön nézte némán, halaványan,
Mily szürke lett a föld s az ég.

Uszott a köd nedves fehéren,
Hullott a vadszöllőlevél,
Fejünk felett a hamvas égen
Felhőket kergetett a szél.
S ön felsohajtott: »Száll az élet
Mint e futamló fellegek,
Oh aranyfürtök, aranyévek,
Gyermekkor, hova lettetek?!«

Azóta gyakran álmadozva
A bús kérdés eszembe jut;
A mult időt ugy visszahozza
S két kis leányt s egy kis fiút,
Hogy játszadoztak mind a hárman
A kertnek bársony pázsitán,
Futkosva gondtalan-vidáman
A tarka pillangók után.

Ah, szinte ujra látni vélem
A tiszta, tündöklő eget,
Rajt könnyü pirban, rózsafényben,
Sikamló, rózsás fellegek.
Tavaszhosolya, csókja, tünde
Sugára száll a légen át,
És megvillantja játszva, tünve
A lánykák csillámló haját.

Hol az aranyhaj fénye, bája?
Hol a mosolygó napsugár?
Ön széttelint, ám nem találja,
Ugy szertefoszlott, vége már!
A gyermekekre meg az élet
Reá tévé nehéz kezét, —
Oh napsugár, oh arany évek
Búbájtok elszállt messze rég!

A gyermekkornak lenge fürte,
 Önnek sem csillan homlokán
 S a kikkel a lepkéket űzte,
 Eltűnt a két kis vig leány.
 Oh ne gondoljon hát reájok,
 Lám sohse kérdi völgy, berek:
 Hová lettek a gyöngyvirágok,
 Ha elrepült a kikelet!

Tünő napok.

Az ifjuságból, telve bájjal,
 Valamit elragad magával
 Minden elszálló pillanat.
 Kegyetlen gyors a percz, az óra,
 Itt egy mosoly vész, ott egy rózsa,
 A mint felettünk elhalad.

S tudom, hogy végre ugy van, mintha
 Eget, földet bús köd borítna,
 A nap is bágyadt, szomorú.
 Virágát, ékét veszti minden
 És elhervad a láng a szivben
 S a homlokon a koszorú.

Oh, bár lehetne, bár lehetne
Elmenni úgy a végtelenbe:
Vidáman, bátran, szabadon!
Mig búnak árnya rám se szállna,
Szivemben ifju kedv hulláma
És ujjongó dal ajkamon.

Sötét szárnynyal mig el nem értek,
Nem hervadás, nem szenvedések
S köröttem minden még ragyog.
Mig nincsen semmi veszteségem,
Ugy tova tűnni teljes fényben,
Miként a hulló csillagok!

Hervadt versek.

A régi versek halk akkordja
Köröttem lassan újra kél;
Távol zene hangját így hordja
Csendes szárnyán az esti szél.
Elmult idők érzése jár át,
Visszhangra lel szivembe még,
Megértem halványuló báját,
És kedves, ódon melegét.

A múlté vagytok hát egészen
Ti ódonillatos dalok!
Nincs senki már, — szelid holdfényben —
Ki rajtatok elandalog,
A rózsaszalagos gitáron
Elpattant régen mind a húr,
Elszállt a lány, ábrándos álom,
S aludni tért a troubadour.

S a könyv fakultas, régi, sárga,
Leveleit mig forgatom,
Úgy érzem, elhervadt virágra
Talállok mindenik lapon;
Fut az idő és változatlan
A földön semmi nem marad,
Megjön az ősz, eléri halkán,
S ah! még a dal is hervatag!

Alkony.

Szombat van, édes nyári alkony,
Ragyogó, forró volt a nap.
Arany sugára völgyön, halmon
Fényes zománczként ott maradt.
A zöldelő rétségen által
Munkáról jön egy ifju lány,
Dalol és hangja mint madárdal.
Oly üde, bájos, oly vidám.

A léget most oly lágyan, halkkal
Csengő harangszó rezgi át,
A lány meghajlik, szende ajkkal
Elmondja az »Úr angyalát.«
Mély csend, a zengő harangszóra
Erdő, mező úgy ünnepel,
S a lány szivét az alkonyóra
Szent áhítattal tölti el.

Aztán siet, hogy haza érjen,
A kicsi, kedves ház előtt —
Imába elmerülve mélyen,
A nagymama már várja őt,

Keze szeliden összetéve
A kapcsos imakönyv felett,
Szemében tiszta égi béke
És arcza csupa szeretet.

Lemegy a nap, aranyos fénye
A tájra áldón ráborul,
Sugára az agg ősz fejére
S a szőke lány hajára hull,
Felettük az ég tiszta kéken,
Köröttük a nap fénye van,
Arany a földön és az égen
S az ő szivük is szinarany!

A bolygó hollandi.

»Hajó! hajó a tomboló viharban!
Sebes vitorla künn a tengeren!«
Mindennél csüggedtebben, gyászosabban
A néma gálya újra megjelen.
Egyedül áll a kapitány, — mint hajdan —
A halvány arcz, milyen reménytelen!
Szeme kihálva, ajka zárva van,
Hullám honában, itt is hontalan.

»Köszöntelek, nagy utra kelni véled,
— Így zúg a szélvész, — újra itt vagyok.
Hol édes álmod? Ugy-e semmivé lett?
A kékszemü lány eltűnt, elhagyott?
Habnál, viharnál vészesebb az élet!
Hová lett tiszta fényü csillagod?«
S a kapitány csak hallgat, nem felel,
Bús arczát fuldokolva rejti el.

S a tenger szól: »Bár végzet, bár ha átok
Üldözzön is, hogy ismét látlak itt;
Leányaím, a zengő habléányok
Bűbájos dala újra felvidít.
Vagy ha szived már nem hallgat reájok,
S nem kell többé a dal, ha lány, szelid,
Jól tudom még a régi éneket,
Elharsogom, elzúgom azt neked!«

Nem hatja meg, — egykor szivéig ére, —
Tündér ajkon hullámzsongásu dal;
Nem pezsdül fel, mint hajdan, ifju vére,
Midőn a tenger harsogón rivall.
Nincs balzsam, nincsen ír égő sebére,
S a bús hajónak gyászos szárnyival
Csüggedten, haldokolva, nesztelen
Száll a hollandi át a tengeren.

Oh, egykor, régen, hogy repült kevélyen,
Szárnyalva túl a viharon magán,
Szilaj daczával lázongó szivében,
Szilaj dalával lázas ajakán!
De minden fény, hogy elveszett az égen!
És nem maradt, a bús homály csupán,
Vigasztalan, nagy, szürke éjhomály,
Mely megfagyasztón hó lelkére száll!

Oh Istenem! Hadd hulljon hát szivébe,
Sebzett szivébe égből egy sugár,
Hadd lengjen homlokára enyhe béke
— E homlokon mily gyász van írva már! —
Legyen a gyötrő bujdosásnak vége,
Pihenjen meg az elfáradt madár,
»S adj végre, hisz te jó és égi vagy,
Nyugalmat a szegény hollandinak!«

Tátraházán.

Ó ne csodáljátok
Hogy néma vagyok,
Bár körülöm minden
Narfénybe' ragyog.

+ Bár szebb a hegy és völgy
Nem volt soha még,
Erdők csupa illat,
Sugáros az ég! +

Nem halljátok, hajlós,
Zöld lombok alatt,
Mormolva mily lágý dalt,
Dalol a patak?

Nem halljátok, milyen
Suttogva beszél
Ősrégi regéket
Az erdei szél?

S a merre csak járok,
Mohos uton át,
Halk énekre csendül
A harangvirág.

És ujjong az erdő!
És zeng a vadon!
S én hallgatok, mert e
Sok dalt hallgatom.

Altató.

A fákon már,
Nyugodtan alszik minden kis madár.
Tudják, hogy rájuk bajjal, veszéllyel
Nem jön az éjjel.

Lenn a vizen
A vizililjom alszik szeliden,
A kék hullámok, a mély homályban
Ringatják lágyan.

Aludj, s ne félj!
Kinyitja bársonyos kelyhét az éj,
S mint tarka pillék, a színes álmok
A földre szállnak.

S halk nesz ha kél,
Ne rettenj meg titkos zengésinél,
Lágy libbenéssel, mélyén az árnyak,
Tündérek járnak!

Búcsú a múzsától.

Lelkem kifáradt a szárnyalásban!
S lenn a viruló, szép föld nevet,
Virággal ékes, zöld, üde bársony
Borítja lágyan a völgyeket!

Sötétlő fenyves, bérczek tövében,
Oly ifju, könnyü friss kedvet ad,
Szivem felujong, ah, újra érzem
A rengetegnek fuvallatát!

Múzsám, te édes! Búcsúzni jöttem,
Hő csókjaidtól beteg vagyok.
S pazar pompában szállván fölöttem
A csábító nyár hívón ragyog!

Sorvaszt a csókod, a csókod éget!
Mesés világod mérget lehel!
A kik szeretnek, gyorsan elégnék,
Az égi lángot nem birva el!

Pihenni vágyom! Oh Múzsa, ime
A lantot addig nálad hagyom,
Szólít a távol mosolygó színe,
Vár édes árnyu, szabad vadon.

Lelkem kifáradt a szárnyalásban,
S lenn a viruló, szép föld nevet,
Virággal ékes, zöld, üde bársony
Borítja lágyan a völgyeket! . . .

A távozóhoz.

A tél első fagyos lehére
Siet az őszt távozni már,
S a legutolsó szép napokkal
Te is elhagysz, kedves madár!
Nézd! Elsárgult a lomb az ágon,
Melegét veszti, hűl a nap,
S a sáppadt, lankadó virágok
Milyen búsán mosolyganak!

Intés ez, téged menni szólít,
Derűsebb ég való neked,
Ne érjen itt a tél viharja,
A hamvas téli fellegek.
A tenger kéklő csillogása,
Ezüst hulláma vár te rád;
A dél vár balzsamos lehével,
Illattal a narancsvirág!

Oh kék habok! Oh tenger árja!
Aranyos, forró sugarak!
Narancsfa, melyről illatozva,
Fehér virágok hullanak!
Lágy szellő zengő suttogása
Babérlomboknak rejtekén,
Egykor ha jött az ősz fuvalma,
Hogy vágyódtam felétek én!

Most vége van és e borongás
Kedves nekem, úgy jön az ősz,
Zizegő suttogó szavával,
Miként egy régi ismerős.
S ez a mélázó őszi érzés,
Mely halkán, lassan hull le rám,
Mint köd a tájra, egy hideg nap
Derengő halvány hajnalán.

De te siess, vár a hajó már!
Az őszt, a felhőt itt hagyod.
A pálmákhoz oly szépen illik
Lebegő bájos alakod,
A merre jársz, erdők, virányok
Köszöntenek, sugván: »Ime,
Mily szép ő! Visszajött bizonynyal
A karcsu nimphák egyike.«

S ha téged vándor madaram, te
Majd haza hí a kikelet,
Hozd el a pálmák suttogását,
A tenger sóhaját veled,
Hozd el a délsziget varázsát,
— Mit az aranynap fénye ad —
Melegét, édes hű szívedben,
Sötét szemedben sugarát!

Rosz óra.

Igen, a kikelet jövetelét érzem,
De ma közeledtét nem köszöntöm én,
Gyötör ez a zsongás a remegő légben,
A ragyogó, éles tavaszi fény!

Nem lágysz hizelgéssel jön, de oly kegyetlen
Érdes levegővel, — fuvallata láz!
Szilaj rohanással szárnyalva felettem,
Megöl e hatalmas tavaszodás!

Nem fakad a lomb még, a fecske se lebben,
Hallgat a madárdal, ibolya se nyit;
Csupán a nap szórja, egyre hevesebben,
Aranyos sugárit, lángnyilait.

Jön a kikelet gyors, diadalmas szárnyon,
Heves közeledte gyötör, kimerit,
Halálra fáradtan ma visszakivánom
A tél szelid, enyhe, halk színeit!

Délre!

Suhog a szél!
Repül vele a sok sárga levél.
És mintha utána mennének a nyárnak,
Dél felé szállnak!

Kering, lebeg,
Indul az utolsó madársereg.
A hegytetőn állok, utánok nézve,
Mint mennek délre!

Szél! — szárnyadon
Vidd délfelé fáradt gondolatom!
Ah, lelkem is, tele végtelen vágygyal,
Dél felé szárnyal!

Guy de Maupassant.

Nem a tenger apadt el, kék vizében
Az ég ragyog még úgy mint egykoron,
A nap sugára — úgy mint egykor épen —
Halmot, völgyet aranyzománczba von,
Mint a midőn még lelke ifjan égett,
Lángész csillámlott büszke homlokán:
Fény hinti be a kéklő messzeséget,
Minden derűs, ő változott csupán!

A hullám még a régi dalt csobogja,
Mely mámorosan ringatá szivét,
Bólint, susog a fák virága, lombja,
Harmattól csillan a mező s a rét,

Mint a midőn még édes volt az élte
S megrészegíté tavasz illata,
Hirnév, dicsőség, szerelem kísérte ;
Most ráborul a szörnyü éjszaka.

Szívét előnti forró képek árja,
Ám agya tompa, lankadt és nehéz,
Egy fagyos ujj hó ajkait lezárja,
Ijedt szemével titkos éjbe néz.
Már nem csapong ; — szilaj kedvvel se szárnyal,
Heve lelankadt, fénye oda van.
Láthatlan rém átfogja száz karával,
Még küzd vele, de tudja — hasztalan.

Halál ! irgalmas, halvány, csendes angyal !
Halk szárnycsapással oh, keresd fel őt.
Érintsed hűvös csendesítő ajkkal
A forró, lázas, egykor büszke főt.
Szelid karod a roskadót ölelje.
S ha már e földön nyugtát nem lelé :
Bilincsét összetörve égő lelke
Hadd szálljon áldóbb, szebb világ felé.

Mélabus szerenád.

— Armand Sylvester. —

Ó jer, midőn a méla est jó,
Halld, mit dalol a kis madár.
S álmosan, félszenderbe' már,
Mily végtelen dalt sűg az erdő!
Elhallgat minden nemsokára,
Leszáll a széles szárnyu csend,
Csupán a langyos légbé' reng
Az édes álmok könnyü árnya.

Ó halld mily síró hanggal
Ébred a szél!
Az óra múlt, a nappal
Nyugodni tér.

Jer a mezőre! Nyílt ajakkal
Szívd a virágok illatát;
Ó, hányat elhervadva lát,
Ha jön, a harmatkönnyes hajnal!
Hűs fűben szunnyad a bogárka,
Homály sző fátylat csendesen,
Kigyúl a csillag odafenn,
S szemét a vadvirág lezárja.

Az éj jön! Bus panasszal
Sohajt a rét.
Szívd az elszálló nappal
Lehelletét!

A völgybe jer! Az esti fényben
Végsőt ragyog az égi bolt.
Az ég alján kél már a hold,
Ködpárák úsznak ott fehéren,
Mintha a csendes éjszakába,
A végtelen határiról,
Hol az ég föld felé hajol,
Egy tömjéntartó füstje szállna.

Ó nézz az égre, halkkal,
Kapuinál.
Im a kialvó nappal
Bús füstje száll!

Őszi sejtelem.

Hiába mondom már magamnak :
»Nyár van, sugárzó és meleg!«
Oh lám, hogyan élém peregnek
A halvány, hervadt levelek!
Szivem az őszet megsejti gyorsan,
Az első lehelletre már,
Hiányzik egy szín a virágból,
Az égő naptól egy sugár!

Bár lombos, dallos még az erdő,
Bár vadvirágos még a rét,
Mégis, miként ha könnyü ködként
Halk, méla árny terülne szét.
Nyár még ez, ámde melegéből
Lassan, lassan elvész a fény,
Nem sejti bár, nem érzi senki,
Csupán a fecskék tán — meg én!

Borzongok szinte, megjön újra
A hervadás! Mind hasztalan,
A ragyogó nyár észrevétlen
Elszáll, elsuhan, oda van!

S a kerti színes virulásra
Az ősz teszi nedves kezét,
Illata, bája, csillogása
Elhull, elárad szerteszét!

Elhull, elárad szétfoszolva
És semmivé lesz, ködbe vesz,
A forró, nyári csillogásnak,
Nyiló virágnak sorsa ez!
Nyomát ott hagyja földön, égen
Az ősz, a merre elhalad.
Oh föld, hol ifju ragyogásod?!
Oh nap, hol fényes sugarad?!

Vallomás.

— Villiers de l'Isle Adam. —

Az üde május veszve halva,
Rét, erdő nékem elveszett;
Nyisd ajkaid! Mint az erdő fuvalma
Olyan a te lehelleted!

Az óceán is veszve nékem,
Nem ujjong, nem gyászol velem.
Mondj bármit, hangod édes zengésében
A tenger hangját fellelem.

Napom leszállt. Nagy, néma árnyak,
Fenséges bú van szívemen.
Ó jer, s az ég nyugalma árad
Sötét szívemre szeliden.

Ut az égbe.

Ama tündöklő, hosszú fényvonal,
A mit a hold a mély tengerre vet,
Az ut az égbe, nézd hogyan ragyog
A nagy, rejtelmes tengervíz felett.

Mind elpihentek a fehér habok,
Az éj leszállt halk szárnyal, nesztelen.
Szürkén, csendesen összeolvadott
Az alvó tenger és a végtelen.

A föld, zajával messze elmaradt,
Suttogva mormol titkosan a víz;
Ó milyen édes, könnyü volna most
Az utra lépni, mely az égbe visz!

De köztem és a fényes ut között,
Mikéntha néma gát terülne szét,
Nagy, széles árny borong a tengeren,
Titokzatos, örvénylő, mély, sötét!

Margit.

A „Magyar Salon“ „Margit“-jaiból.

Fut a hajó, vitorla lebben,
A kék Balaton háborog.
Egy ifju áll egy lányka mellett,
Margit a lány — ez fődolog.
— E történet, minő szerencse!
Ép jókor a fülemhez ért,
Hisz sóhajtottam vagy ezerszer:
»Egy országot, egy Margitért!«

Árnyát az ősz már hintegette,
Itt-ott megsárgult lomb remeg,
Indulnak vándorló madáikák
És a nyaraló emberek.

Fut a hajó, fodros nyomába
Gyöngyös hullámot hajt a szél.
Margit a tóra néz merengve,
Az ifju halkán így beszél:

»A vizet nézi, nem csodálom,
Margit, ön és e tó rokon.
Egy szint látok az ön szemében
És a tündöklő habokon.
Lelkem e kéklő szürkeségbe
Úgy beleszédül, elmerül,
Égen földön, bár merre nézzek
Csak e szint látom egyedül!

Egykor ha majd a tengert látja
Talán a férje oldalán,
— Oh mint gyűlölöm majd ez embert!
Gondoljon Margit én reám.
Hányszor, suhanva gondolámmal
A villanyos tenger-vizen,
Egy gondolat, egy vágy, egy álom
Megkapta sóvárgó szívem.

Mily édes volna gondolázni,
Midőn az est fuvalma kél,
Valakivel ki drágább lenne
És édesebb mindenkinél.
Valakivel, kinek a lelke
Összhangban volna én velem
»S megaranyozná mosolyával
Hideg, magányos életem.

És mostan . . . Margit! Félre fordul!?
Ha én már el nem mondhatom,
Ragyogó víz, beszélj, helyettem,
Beszélj helyettem Balaton.
Harsogd el néki azt az egy szót,
A mit ajkam ellhallgatott,
Beszéljetez fényes hullámok!
Beszéljetez futó habok!«

És parthoz értek, kikötöttek. —
— Ez vers csupán és nem regény,
A lánykából nem lett menyasszony,
Az ifjúból nem vőlegény —
Szivök bár gyorsan, fájva dobbant,
De kezet fogtak csendesen,
Elváltak kissé halaványan
S nem látták egymást soha sem.

Bucsúzhatunk már Margitomtól,
Történetének vége van,
Ő férjhez ment, természetesen,
És él eléggé boldogan.
Ám a Balatont elkerüli.
A kék tó zsongó habjai
Mindig egy régi szót susognak
S ő nem akarja hallani.

Violák.

Kihajolva a napos utra,
A violák már nyílnak újra.

Ó milyen édes, bús varázs van
A violáknak illatában!

Mikéntha csak szivembe szállna
A tizenöt év aranyálma!

Ó rózsakor, midőn az égbolt
Olyan sugárzó, tiszta, kék volt!

S a falut szinte újra látom
Meleg, nagy, délutáni árnyban.

A kedves kis ház ereszébe'
Ott még a régi fecske fészke.

Lombos még a szederfa ága,
Az én nevem van rája vágva.

A zöld pad! Rajta hányszor ültem,
Víg fecskék nyilaltak körültem.

S az udvar, violával tele
Oly édes illatot lehele!

Zöld udvar, violák körötte,
Legyetek százszor is köszöntve!

Házacska, állj mindig vidáman
Édesen lengő illatárban.

Mosolygó, nyári nap sugára
Hulljon rád, nyájas fénnyel, áldva!

S ne legyen, — telnek bár az évek,
Soha üres a fecskefészek!

Cseppkövek.

— Sully Prudhomme. —

E barlang kedves nékem, hol a fáklya
Vérszinre festi a nagy éjszakát.
S a legkisebb nesz, mély sóhajra válva
A visszhang szárnyán sírva száll tovább.

Cseppkővé dermedt könnyek mozdulatlan
Csüggnek a szürke bolthajtás alatt,
S a barlang mintha folyton sírna, halkan,
Lábamhoz hűvös cseppek hullanak.

S úgy érzem itt, e bánatos homályba
Fájdalmas béke csendje költözött!
S e hűvös barlang hosszú néma gyásza,
Örökké tartó könnyecseppek között.

Rá gondolok nagy bánatos szivekre;
Mélyökben nyugszik meghalt szerelem
S bár minden könnyük rég meg van meredve,
Valami sír még bennök szüntelen!

Lángok között.

Santal és ambra illat árad,
A máglya felgyújtásra vár ;
Körötte a brahminok állnak,
A radsah teste rajta már,
A láng közül teljes diszében
Brahmához fog felszállni ő,
És véle megy oly tiszta szépen
A hitves is, az ifju nő.

Oly szép a karcsu pálmatermet,
A bársonyos szem éjjele,
A piros ajk, mosolyra termett,
Most mély komolyság zárja le.
Sötét szemében büszke láng van,
És pillantása oda száll,
Hol néma kínban halaványan
Egy délczeg ifju harczos áll.

Lelkét áthatja, megragadja
Amint az ifju rá tekint,
Először reszket most alakja
Arczába száll hő vére mind.

S mig már a máglya tüze éled,
 Szivök egymásra rátalál —
 Hol vannak töviseid élet?
 Hol vanak kinjaid, halál?!

Szemök sugára összeolvad
 Sóvárgón, hosszan, végtelen
 A halál árnya ki nem olthat,
 Te diadalmas szerelem!
 Nem látják, hogy felgyult a máglya,
 Nem hallják a gyászéneket,
 Édes nekik szikrázó lángba,
 Forró csók közben halni meg!

Világ vándorai.

(Shelley.)

Szóljatok, ó, szóljatok,
 Ti lángszárnyú csillagok!
 Szárnyatok vajj' hol pihen?
 Az éj mélyiben?

Végzetetlen égi bolt
Hontalan utasa, hold!
Minő rejteken leled
Nyúgovó helyed?

Fáradt szél, ég s föld között
Vándoroló számüzött,
Lelsz e lágy fészket valjon,
Lombokon, habon?

Vihar után.

Lázás napok, álmatlan éjek,
Öröm, aggodás, gyötrem.
A tétlen, ködös álomélet
Meg lett zavarva hirtelen!
Dalolni, irni elfeledtem,
Fejemben minden kavarg,
Ugy szálltak a napok felettem,
Mint gyors tavaszi viharok.

Ám minden jó, ha jó a vége,
Elringat halkan, szeliden
A kis szobának csendessége,
S kedélyem lassan megpihen.
A régi lettem, ah de mégse,
A régi immár nem vagyok:
Az álmok édes tündöklése,
Bájos csapatja elhagyott!

Óh jőjjetek még újra vissza,
Aranyos, rózsás álmaim!
Ragyog a nap, az ég oly tiszta,
Jön a tavasz gyors szárnyain.
Fényes nyomában, illatozva
Fü sarjadoz, virág fakad.
A madarakat visszahozza
S ne hozná meg az álmokat?

Vallomás.

Igen, ám hallja vallomásom
Igen, én hűtelen vagyok.
Bűbájával a május átfon,
Csábítanak a csillagok.

Oh, hallja-e, a csalogány szól,
Ujong, zokog, csattog, kitör,
És Ön nem félt a csalogánytól,
Ki féltett minden gimplitől?

Pedig a lelkemen hat által
És ujjong és dobog szívem,
Ha felhangzik a csalogánydal
Az erdő árnyas mélyiben.

Remegve, szivdobogva hallom
Az erdő mélységes neszét,
És Önt nem is aggasztja, valjon,
Ez édes suttogó beszéd?

Emlékezzék a gerliczére,
Sok évekig volt fogva már
S mi aztán elfeledtük végre,
Hogy szárnya van és hogy madár.

Lehet, hogy ő is elfeledte
Az édes szárnyalást talán,
Mig jött egy langyos május este,
Szellő járt, szólt a csalogány.

S ő uj életre kelve szinte
A régi vágyat fölélé,
Csapongó szárnya messze vitte
A távol rengeteg felé!

Vigyázzon Karlin, úgy ne járjon,
— Mint gerlérével — én velem,
Egyszerre csak kitárom szárnyam
És elrepülök hirtelen!

Mit, Ön nevet? Karlin, vigyázzon,
Nem látja ég, föld mint ragyog?
Bűbájával a május átfon,
Csábítanak a csillagok!

Aranyos lomb.

— Mánnámnak. —

Szívesen szakitnék mosolygó virágot,
Küldenék örömmel rózsát, ibolyát.
Ám a puszta kertben egyet sem találok,
Szép vidám nyarunk már tőlünk tova szállt.
Elszállt, úgy elillant csalfán, észrevétlen,
Alig érezhettem futó melegét,
Ime már a kerten, ime már a réten
Őszi dér ezüstje árad szerteszét.

S mig alatta járok, rezdül a fa lombja,
Remegteti hűvös, lassu lehelet,
Hűvös, lassu szellő mind elibém hordja
A peregve hulló akáczlevelet.
Hullanak, peregnek! Elmerülve nézem,
Eső, aranyeső mintha omlana.
Fénylik, méla bájjal, mindenik levélen
Az ősz tarka dísze, finom aránya.

És egy gondolat kél mélézó szivemben:
Szedek őszi lombot nyílt virág helyett,
Elküldöm te néked, fogadjad szívesen
E hozzád repülő aranylevelet.

És habár a tájon hervadás időz is,
 Mélabúja téged mégse' járhat át:
 Nyájas otthonodba, látod, még az ősz is
 Nem boruját küldi, csupán aranyát.

Tél.

Zördül az ág,
 Gyors északi szél csap a bokrokon át.
 Hova lett suttogó dísze a fáknak?
 Lombtalan állnak!

Bús ég alatt,
 Csaponganak lomhán, sötét madarak.
 Hova lett ujjongó, lágy csattogástok,
 Ó csalogányok!

Nézd oda fenn,
 Szürkén takarózva, búsán, betegen,
 Szendereg a nap, a felhőgomolyban,
 Szívem is olyan!

Májusi harmat.

— Uhland. —

Májusban, midőn a hajnal
Első pirja felragyog,
Küld az ég, a virradattal
Hulladozó harmatot.
A mi fényt a május adhat,
A mi bájt a tájra hint
Azt e bűvös, drága harmat
Hozza le a földre mind.

Lesz belőle fénylő, tiszta
Gyöngy, a tenger mélyibe',
Ha cseppjét a rózsa iszsza,
Mézesszárnyú méhike.
Ha zöld ágon a madárka
Csőrét nedvesíti meg,
Ugy csodaszép csattogásra
Ébredsz a rengeteg.

A leányka harmatárban
Homlokát ha fürdeti;
Másnap arczán uj varázs van,
Selymesebbek fürtei.

Mosd szemed ily harmatcseppel,
 És kisírva lenne bár,
 Felvidul, s az üde reggel
 Mosolyogni látja már.

Hullj reám is, drága balzsam,
 Mely mindennek enyhét ad!
 Szállj szememre, lágyan, halkan,
 Hullj az én szívembe hát!
 Jöjjön véled, ah, a régi
 Ifjuság, dal, napsugár!
 Adj erőt a napba nézni
 Édes, bűvös harmatár!

Szerencse és Boldogság.

Achmed és Szélim egy meleg estén, — a tenger hús lehet keresvén, — találkoznak a tengerparton.

Szép nyári alkony — végső sugára halt el épen, — a síma kéken — elomló tenger langy vizében. — Hogy a müezzim végsőt kiálta, — a parton állva — s az ujhold felé fordítva fejét — Achmed beszéle legelőbb:

»Ó jaj! a földön mért is élnek — ilyen szegények! — Oly nyomorultnak mit ér az élet — ki sohse érzett — és sohse látott — sem szerencsét, sem boldogságot!«

Mig Achmed ily búsan beszéle — s Szélim is véle — és mindaketten panaszkodának, im, halk nesz támad — mintha szél járna enyelegve, — jázminberekbe, — s a könnyü légben — úgy érzett épen, — mint a midőn lágú illatárt hint — rózsa és jáczint; — s ragyogva, mint a hold odafent — két fényes tündér megjelent.

Az egyik tündér szóla: — (Schirásban nem nyit oly rózsa, — mely arcza pirjával felérjen, — nem zendül az éjben — oly lágyan a bülbül hangja se tán — mint a szó zendült ajakán. —)

»Meghallottuk a mit beszéltek, — ó, ti szegények! — és szivünk szánva hajol felétek. — Im, jó csillagtok felragyog, — mert én a Szerencse vagyok — s kit annyi szív hiában áhit, — szép testvérem, Boldogság áll itt. — Szélim, Achmed, most választhattok, — a mint akartok, — közölünk melyik kit kísérjen, — egész életében?«

Achmed szerényen — hallgatva állott — és Boldogságot — epedve nézte. — Szélim nem késve — szólt: »Halld a választ, — ó szép

Szerencse, tégedet választ — örökre szívem —
követlek hiven!«

Mig Szélim beszélt — Boldogság kezét —
Achmed megfogta halkkal — ragyogó arcczal;
és ment ki-ki a maga útján. —

Sok évek után — már hosszú életpályát
befutva — véletlen újra — találkoznak. —

Se gond, se bánat — Achmedre nem áradt
— elválásuk óta ez óraiglan. — Élt vigan, ifjan,
— habár szegényen, — sugár volt szemében, —
homloka redőtlen, — Boldogság csókja — ragyo-
gott róla.

És Szélim szóla: Üdv neked s béke! —
Látlak hát végre! — Jer én velem, — vár nálam
sok pompás fényű terem. — Minél szebbet sze-
med nem láthat, — nézd meg dús márvány-
palotámat. — Utközben meg, — míg a lakomba
érek veled, — mint van, beszéld el kérlek, —
hogy tégedet ifjan hagynak az évek?« —

Achmed mosolygott: »Ugy van mint mon-
dod, — pedig szegény maradtam, — gyakran
nincs, hova fejemet hajtsam, — mégis, ládd —
nevetve megyek az életen át. — Bármerre járok,
— körülöm nyílnak színes virágok; — fény,
napsugár jár egyre velem, — még a sziklán is
rózsa terem! — Rózsa van hintve utamra, ékűl!

— Fekszem gond nélkül, — gond nélkül kelek,
— ha jönnek a biboros, langy reggelek. — Baj
sohse gyötör, — nekem az élet csupa gyönyör!
— Örülök a napnak, nem félem az éjet, — bú
sohse érhet. — Az ég színe kékebb — s a méz
is édesebb nekem, mint másnak! — A Boldog-
ságnak, — ki szüntelenül követve, véd, — érzem
a csókját, lehelletét.« —

Alig végezte a beszédet, — a palotához már
oda értek. — Alkonyodott épen. — Búbájos
szépen — emelkedett, pálmaligetben állván, a
palota, csupa arany és márvány. — Az alkony
fénye — ráhullt nagy rózsaszín medenczékre, —
elomolt biboros habban, — hol szakadatlan —
illatos vizek mormoltak halkán. —

Szólt Szélim, — s vendégét vezette: —
»Nézz szerte! — Merre szemed láthat, — dús
pompát lát és gazdagságot. — Rabszolgahad —
hódolva várja parancsodat, — a tengert járván,
— sok büszke gályám — jön kincset hozva; —
nincs nap mely új pompát ne hozna. — Lásd, a
Szerencse híven ragyog! — Hatalmas vagyok!
— Adott ő, látod, — nagy gazdagságot, —
fényt, dicsőséget, — és mégis, érted? — bár
Ő követ váltig, — valami hiányzik! — Óh
Achmed nézzed, — mily nyomot vésett, — rám

az idő! — Mennyi redő! — Szememben árny van, — ősz a szakállam — és agg a szívem! — Igen, igen, — kincs, pompa szakad rám, — s én mind oda adnám — szívesen másnak — egy csókjáért a Boldogságnak!

Őszi napsugár.

Oh áldom ezt a tiszta, nyájas,
Ezt a mosolygó szép időt!
Még azt hihetném, tán a nyár az
Mely pillanatra visszajött.

A kert szép nyári virulásba
Hogy visszaálmodá magát!
Rajt meleg napfény ragyogása
És gyöngéd illat suhan át.

Szívemnek is, bár kedve halva,
Jönnek ily édes perczei;
Midőn egy tünde pillanatra
Magát boldognak képzeli.

Tünő öröm csupán, mit érez,
S a hervadás meglepte bár,
Oh mégis olyan enyhe, édes
Ez áldott őszi napsugár!

K ö d.

Én.

Felöltözött a táj fehérbe,
Dér váltá fel a harmatot,
A ménta pelyhes levelére
Csillámló, fényes gyöngy fagyott.
Menjünk, Karlin, menjünk sietve,
A hegyre jöjjön fel velem,
A köd az erdőt is belepte
E hűvös őszi reggelen.

Ő.

Sétálni most, ez kéne épen!
Zúzos, ködlepte fák alatt,
Cziczám ábrándos kis fejében
Teremhet ilyen gondolat.

Felöltözött a táj fehérbe,
Menjek és nézzem meg tehát,
Adjon szívem — ez többet érne —
Egy csésze párolgó theát.'

Én.

Ködös homályba vész a távol,
Ködös a völgy és álmatag,
Mily szép e könnyü, lenge fátyol,
E hósín bűvös áradat.
A nyári lángoló meleggel
E hideg virradat felér,
Aranyat ad a kora reggel,
Hamvas ezüstöt ad a dér!

Ő.

Ne álmodozzék folyton, édes,
Vegye a való életet,
A dér fagyos, a köd veszélyes,
Azt eltagadni nem lehet.
A síkos hegytetőt bejárva
Mig hűvös, nedves künn a lég,
Megjön a csúz, a láz, a nátha
Jobb lesz ittben maradni még.

Én.

Jó, hát maradjon, soh' se lássa,
 Mily szép ez őszi virradat,
 Ne tudja, milyen halk varázsa,
 Mint bűvöl, átfon, elragad.
 Ám én megyek, ködös világom
 Lebegő, könnyü fátyla főd,
 Mint egy homályos, édes álom,
 Gyöngéden elborít a köd!

Vágy.

Csapongó fecske száll a magasban
 Gyors szárnyon.
 Reszket a szívem, reszket a lelkem,
 Ha látom!

Bíboros felhők usznak sebesen
 Az égen;
 Reszket a szívem, reszket a lelkem
 Ha nézem!

Ragyog a tenger, hajnali fényben,
Ott távol.
Beteg a szívem, beteg a lelkem
A vágytól!

Karneval.

Mult éjjelen, midőn a lámpa
Fehér fényt hinte szét szobámba,
S langyos meleg volt ide benn,
— Én a longchaisen bágyadoztam,
Fél ébrenlétben, fél álomban —
Nyillott az ajtóm hirtelen.

Valaki nesztelen belépett.
Ámulva néztem a vendéget,
Ki oly ragyogva jött felém,
Arannyal szótt biborpalástban.
Valaha, — úgy tetszik — már láttam,
Valaha jól ismertem én.

Szeme sugárzott, és mosolygott
Aján az ifjuság, a boldog,
Mely sohse hervad, el se száll.
Szól: — hangja csattogó zenéje
Vidám dalként perdül az éjbe —
»Nem ismersz? Nevem Karneval.«

»Én vagyok itt a bűvös herczeg,
Ah, voltak órák, voltak perczek,
Hogy nem így vártad jöttömet,
De szívdobogva, várva, lesve
Kivántad, jönne bár az estve,
Mely udvaromba elvezet.

Ó ne tagadd, elégszer láttam
Lebegő, habfehér ruhában
Suhantál a csillár alatt,
S ábrándos, hajporos fejedben
Tudtam, hogy tánczütemre lebben
Minden keringő gondolat.

Most elfeledtél, látszik rajtad!
Milyen hideggé lett az ajkad,
Mily szótlank a szemeid!

Minő szegény vagy, ó te balga,
Kit ujjongásra, tánczra, dalra
Már ifjusága nem hevít.

Még van idő, — oh hagyd a tollat!
Siess, az éj zenébe olvad,
Körülvesz fényes, hó varázs,
És bágyadtságod messze űzve,
Megérzed, hogy a betű szürke
S rózsás az édes kaczagás.«

»Ó herczegem, mi jut eszébe!
— Feleltem én. — E fagyos éjbe
Ki nem csal semmi hó varázs.
Az örömöknek gyöngyös kelyhe,
Ezernyi játszi habbal telve
Nem csábit el, hadd igya más.

Ne csaljon, hívjon. Mind hiában,
Ujjongó, hangos udvarában
Nem voltam otthon én soha;
Szivemben édes dőreségek
Szikrázó lángja sohsem égett,
Sem habzó kedvnek mámore.

Koszoru, friss borágból fonva,
Sohasem illet homlokomra,
Sohasem ingott fejemen,
A rózsaszárnyu balgaságok
Éntőlem mindig messze jártak
És elkerültek szüntelen.

Ó herczegem, minden hiában!
E halkfényű csendes szobában
A javíthatlant hagyja hát,
Jó e nyugalmas lágy melegben!
Ön meg siessen, menjen, menjen,
Szép Karneval, jó éjszakát.

Kérés.

Vidám kedvem, ha néha látod,
Legyen nyájas a mosolygásod,
Borus arczczal ne űzd el kérlek,
Hisz hozzám ugyis ritkán téved!

A jókedv édes, szép madárka,
De szárnyait gyorsan kitarja
És mindörökre tova lebben,
Ha nem fogadják melegebben.

Márczius.

Szürkül a hónap bársony leple,
Fehér szépsége tova tünt,
Valami hamvas szín belepte
Az egész tájat odakünt.

Fázós madár, dermedt a szárnya,
Gunnyaszt a vadsom ágbogán.
Hiában mondod: Nem sokára
Ujjongat majd a csalogány.

Komor felhők nehézkes árnya
Egy színbe vont a eget;
Hiába mondod: Nemsokára
Tavaszi napsugár nevet.

Nézd, e borongó égi boltot,
Fel nem deríti semmi sem!
Jön a tavasz? Hiában mondod,
En nem hiszem, ah, nem hiszem!

Áprilisi dér.

(Németből.)

Bimbót hintett szivembe
Az édes kikelet,
Midőn ottkűnn bokor, fa
Bimbóval tele lett.

Gonosz tavasz volt akkor!
Kegyetlen kedve jött;
Halálra dermedt minden
Még virágzás előtt!

Havasí gyopár.

Bérczek szabad magányos ormán,
Mely a magas egekbe vág,
Örök hó bársony leplét hordván,
Nyit egy csodás fehér virág.

Feléje halk szellők se járnak
És hozzá el nem hat soha,
Arany heve a forró nyárnak,
Sem a tavasznak mosolya.

Körötte kristálytishta minden,
Csendes fehér, mint ő maga,
Büszkén nyit hervadatlan színben,
A bérczek hószín csillaga.

A völgy ölén, lombon, virágon
A tavasz édes csókja van,
Fenn a nemes virág magában
Áll egyedül, tavasztalan.

Ősz jöttén.

»Oh madaram — mondtam a fülmilének —
Mért nem dalolsz e lágy nap alkonyán?«
— »A május elmult, minek hát az ének? . . .
A tavasz elmult!« Szólt a csalogány.

»Gyors, könnyü fecske — mondtam a fecskének —
Mért nem csapongsz e nyájas ég alatt?
— »A nap sugári már mind eltünének
— Felelt a fecske — s itt az alkonyat.«

Szivem megdobban, fájva, hogyha kérned
»Mért nem dalolsz, miért vagy hallgatag?«
Felettem gyorsan suhannak az évek,
A tavasz elmult s jön az alkonyat.

Ősz.

»Még nyílnak bágyatag virágok«
— »Ó sorsukat már ismerem!
Én olyan virágot kívánok,
Mit hervadástól nem kell féltennem.«

»A kerten őszi napsugár van,
Nézd, milyen nyájas és szelid.«

— »Mit ér? Hisz jól tudom, nyomában
Az éj sietve, gyorsan közelit.«

»Mért nem köszöntöd melegebben,
E nyájas tündér az Öröm.«

— »Mit ér?! Tudom, hogy tova lebben,
S a Bú már ottkűnn áll a küszöbön!«

Délután.

Megállt az óra pergő nyelve,
Untában az is elaludt!
Mintha gonosz kéz hintegetne
Szobámba mákot és hamut.

Minden fakó, szinetlen, néma,
A butorok, a függönyök,
A poros utcán néha, néha
Lomhán, egy-egy szekér zörög.

Csendesen, némán ülök én is,
Hangom a sűrű légbé hal,
Mire sem gondolok, de mégis
Eszembe jut egy régi dal:

. . . A sivatag forró lehében,
Hol a szem zöldre nem talál,
Portól, homoktól lepve régen,
Egy csüggedt, hervadt pálma áll.

Perzsel a nap vöröslő fénye,
A puszta csenddel van tele,
Egyszín, elomló fövenyére
Hullong a pálma levele.

Fehér éjszaka.

Köszöntöm ezt az éji órát!
— Üres, fárasztó volt a nap;
Lomhán vonultak el az órák,
Mint lomha, szürke madarak.

Most bágyadás érzése jár át . . .
— Láng fénye reszket a falon,
A szoba langyos félhomályát
Betölti áldott nyugalom.

És minden csendes pihenésre,
Békességes álomra hí;
De nem tudok pihenni még se
Ébren tart most is valami.

Az ablakfüggöny szertetarva,
Beszáll az égi lehelet,
Künn téli éj fehér világa
Virraszt az alvó föld felett.

Titokzatos, halkfényü nappal
Kél az ezüstös ég alatt,
Enyhébb, szelídebb mint a hajnal,
Nyájasabb mint az alkonyat.

Derült, összhangzón tiszta minden,
Elszállt a földről bú, harag,
Fenn álmodó ég csillog, ittlenn
Elomló fehér sugarak.

És lelkem telve álmodással,
Békével telve már szívem;
Az éj hozzám halkan beszárnyal
S elringat lassan, szeliden.

Unalom.

A tavasz ujja bekopogtat,
A napsugár is beragyog;
Ó hagyjatok csak, hagyjatok csak,
Beteg vagyok, beteg vagyok!

Fázom e napfényes tavaszban,
A fejem ég és zakatol!
S beteg a lelkem! Régi kedvét
Nem leli semmiben, sehol!

Hivatlan vendég szállt be hozzám,
Itt jár nyomomban szüntelen,
Egy szürke, lomha, rut manónak
Tanyája lett a tüzhelyem.

Szobámban honn van már egészen,
Álmos szemekkel nézve szét,
Mindenen végig vonja lomhán
Ránczos, hideg, aszott kezét.

S kérdem ijedten és boszusan:
Ki vagy, honnét jövél valjon?
A szürke törpe ásitozva
Felel: A nevem Unalom.

T a v a s z .

Ibolyák :

Balzsamot lehelő
Zöld mező felett,
Száll a könnyű szellő
Jön a kikelet!
Édes illat árad,
Nyájas fény ragyog,
Tavaszi sugárok
Csókolgassatok!

Galambok :

Hogy sugárzik ez a reggel,
A tavasz langy lehe jó!
Aranyfényvel, lágy meleggel
Tele lett a levegő!

Rózsaszínt a lenge ködbe
A tavasznak ujja fon;
Hajnalfénybe' megfürödve
Szálljunk könnyü szárnyakon!

A bagoly :

Örülnek e bolondok váltig
A rossz idő hogy jóra válik,
Bókolni mindannyan sietnek
A balga, tűzes kikeletnek.

Érzem én is hevét a fénynek;
Fejem fájdul, szemeim égnek,
Jó lesz már elrejtezni mélyen
Árnyas romoknak enyhelyében.

Hol van?

Már nyiladoznak a virágok,
Üdén és kedvesen,
A kertben egymagamban járok
S a tavaszt keresem.

A napsugár az almafákon
Piros bimbót fakaszt,
Hiában, én sehol se látom
Nem lelem a tavaszt!

Ragyog a nap, nevet az ég is,
Méhzsongást hallani;
A virulásból mégis, mégis
Hiányzik valami.

A lombok halkán integetnek,
A madár is dalol;
Csupán az édes kikeletnek
Mosolya nincs sehol.

Utazás előtt.

Ó, mindhiába, mindhiába
Menekülnék, de nem lehet!
Utánam jár a bánat árnya
És elér engemet.

Epedve, sóvárogva nézem
A messze fénylő kék eget,
De gyorsan, hirtelen, sötéten,
Befedik fellegek.

Nem véd meg a bércz, sem az erdő,
Bár édes árnya eltakar,
A bánat árnya nesztelen jó
És rám lel csakhamar.

A napsugár, a kedv, az álom
Eltűntek mindörökre már!
Utazunk: Bágyadt, csüggedt szárnyon
Száll egy beteg madár!

Hamvazó szerda.

Hajnallik, vége a zenének.
Vidám zajjal elmúlt a bál
És búcsut vesz, távozva véle
A bűvös, csábos karnevál.
Tarka, hangos kíséretéből
Az utcán, mit hó leple fed,
Két alak halad imbolyogva
Egy Pierrot s egy Pierrette.

Szegény Pierrette milyen halvány
S a Pierrot mily szintelen!
A rózsárcz, a ruha selyme
Fényét veszíté hirtelen,
A lány, fodros haj, dérral lepve,
Didereg a piczinke kéz,
Jobban reszketnek a hidegtől,
Ha egyik a másikra néz!

S Pierrette szól: »Minden oly bágyadt,
Égen, földön mi sem ragyog.
Azok a halvány néma árnyak
A régi fényes csillagok?«

S Pierrot mond: »Szemed sugára
Mint az övék úgy elveszett,
Oh ez a hamvas téli hajnal
Oh ez a fagyos szürkület!«

S a fagyos téli szürkületben
Csak állnak, állnak egyre még,
Olyan kihalt köröttük minden,
Oly néma, ködös fenn az ég!
Mit vártok? fényéből az éjnek
Egy sugarat, e köd helyett?
Hajnal van, vége dal-, zenének,
Szegény Pierrot s Pierrette!

Idő.

A szép virágos kertet nézem,
A nap aranyos sugarát,
S im halkan, gyorsan, észrevétlen
A tájon árnyék suhan át.

Egy halvány, csendes arczu szellem,
Elérhetetlen valaki,
Tovább, tovább megy mind szünetlen,
Bár lépését nem hallani.

S döbbenve, ó mily képet látok!
A merre száll, a merre jár,
Hervadtan hullnak a virágok
Elhalványul a napsugár.

Reszket a lomb, fonnyadva, sárgán,
Omolnak őszi levelek;
A sápadt szellem szürke szárnyán
Most én felém jön, közeleg.

Majd tova suhan gyorsan, újra,
Örök utján tovább halad,
De ködös, lenge, szürke ujjá
Megérinté a lantomat.

S a lanton, halkán sírt a hangja,
Egy húr elpattant csendesen;
A legjobb húr el van szakadva,
Többé nem zendül sohasem!

Felelet.

A tóhoz hívnál újra? Ó ne!
Bánt engemet a tónak fénye.
Ah! Nem tudod mily bús varázs van
A bágyadt hullámcsillogásban,
Midőn a méla est leszállott
S halványnyá lesznek a hullámok,
Midőn az égnek tiszta kékje
Lassan áthal a szürkességbe;
Elhal a kedv s nyomába' támad
Valami névtelen, nagy bánat,
Félig álmodva, félig sejtve,
Bú, mit a szív már elfelejte,
Vágy, mely az embert viszi, vonja
A csendes, csillagos habokba.
Madár nem röppen, nád se zizzen.
Homályos, árnytelt, néma minden,
Nehéz bánatként hull a tóra,
S a szívre is, az esti óra.

Oh el a tótól! Messze, messze
Menjünk magas, szabad hegyekre!
Hol a fenyő mormolva ébred,
S hótól ragyognak fenn a bérczek,
Bársonymező a bérczek alja,
Az ösvényt vadvirág takarja,
S a merre lépek, merre járok
Köszöntenek harangvirágok.
Ezüstös csermely üde habja
A vesztett kedvet visszaadja,
S a szem ragyog, a szív kitárul
A fenyves édes illatátul!
S az erdő, mig védőn beárnyal,
Mormol, beszél ezer szavával,
Addig susog, mig tova szállnak
A méla képek, szürke árnyak,
S ragyogva, fénylőn hull a tájra,
S a szivbe is, a nap sugára.

Esti dal.

A virágoknak vész a színe, hamva,
Hullong a lomb a ház előtt.
Jer ősz! a köd hadd szálljon, eltakarva
Kertet, mezőt.

A zajgó, hangos munkaterhes napban
A föld népe kifáradott,
Jer, éj! A földet hadd borítsa halkan
Lágy fátyolod.

Fenn virraszt — bár a nap már véget ére —
Könnyekben égve annyi szem!
Jer álom! Szállj a könnyezőök szemére
Szép csendesen.

Költő és fecske.

Költő :

Aranysugárral itt van még a nyár,
Csapongó fecském mért bucsúzni már?
Alig hervadt még itt-ott egy levél,
S könnyű csapattok már is útra kél!

Fecske :

Mért várakozzunk? Hát nem érzed-e,
Jön már az ősznek hús lehellete!
Hül a vidám nap, bús az ég színe,
Jobbat keresni szállunk messzire!

Költő :

Jobbat keresni! boldog madarak!
Jobbat keresni kéklőbb ég alatt,
Elszállni messze, ah, mily jó lehet,
Nem várva, míg a hervadás befed!

Fecske :

Süvöltő szélvész, hamvas őszi dér
A jobb hazába nem hat, el nem ér,
Arany tavaszba vígan elmegyünk!
Oh költő, valjon mért nem jössz velünk?

Költő :

»Jó fecském, mert oly boldog nem vagyok,
Várom kell, míg a szép nyár elhagyott,
Átszenvedem a hosszú bús telet,
S jobbat keresni majd csak úgy megyek.«

Séta.

Csendesen hinti halk színét a völgybe
A nyájas, hűvös őszi délután.
Az árnyék már a mély utat befödte,
Napfényes még a hegytető csupán.
A selymes, üde réten átsietve,
— Hol a vad ménta lila fürtje nyit —
Bejárjuk majd, a mig leszáll az estve,
Az erdő kedves régi utait.

Ó kedves erdőm! Ó hát újra látom
Sugár bükkfáit, zsongó hársait!
Hány forró, fényes nyári délutánon
Fölém hajolt az ismerős csalit.
A vadszeder, meg az iszallaginda
Felém bólongott, ismert mindenik,
S a mohos törzs alól vigan kacsinta
Okos szemével a kis fürge gyik.

Köszöntött hangos, ujjongó madárdal;
Minden rigónak füttyös kedve lett!
Üdén az erdők édes illatával
A nyári szellő hozzám repkedett.

Megtelt az erdő napsugáros kedvvel,
Zizzent a fű, bókolt a vadvirág,
És a nyomomban, — bájlón mint a reggel,
Egy rózsás tündér járt: az ifjuság!

Most itt vagyok az erdőszelemben újra,
És elnémulva nézek szerte szét;
A zöld erdőre, vadvirágos utra
Reá tevő az ősz lankadt kezét!
Madár se füttyent, a nyár messze szállván,
Elmentek mind a vig rigók velem,
A lomb megbarnult az iszallag ágán,
Hullong a hársak sáppadt levele!

Hajlós füzére ott a vad szedernek,
De rajt piros a hervatag levél,
Halvány virágok nedvesen remegnek,
Lassan suhogva jön az őszi szél.
A fák az őszi szélnek sóhajára
Csendben, komolyan, meg-meg hajlanak,
A kora este nesztelen homálya
Lebeg a sárga, néma fák alatt.

Csillagok.

— Sully Prudhomme —

A csillagoknak mondtam egyik estve:

»Ti csillagok nem vagytok boldogok,
Kék fényetek a végtelenbe esve,
Oly bánatosan, gyöngéden ragyog.«

»Kérdem magam: E tündöklés az égen
Fehérlő, gyászos szűzek serge tán?
Bus lobogásu, néma fáklyafényben
Lassan haladnak, fenn, egymásután.«

»Örökké forrón esdekelve vártok
Remegve titkos szenvedés alatt;
Kék szemetekből nem vidám sugárok,
De fényt özönlő könnyek omlanak!

Ti régi, tiszta vigaszi a földnek,
Kik ragyogóbbá teszik az eget,
Mondjátok el, miért e hulló könnyek?»

»Egyedül vagyunk!« volt a felelet.

»Mindegyikünk, — ah! mindörökre váltan,
Csillagtársától messze, messze jár.
Elvész a végtelen, nagy éjszakában
A sóvárgó, szerelmes fénysugár!«

S én szóltam: »Ó bús csillagok, megértem,
Megértem immár e gyász mit jelent!
Hisz szíveinknek sorsa olyan épen,
Mint a tiétek messze odafent.

Miként ti, hány sziv lángol egymagában,
Közelnék látszik hozzá társa bár.
Elvész a végtelen, nagy éjszakában
A sóvárgó, szerelmes fénysugár!«

Éj.

A nagy városra lankadt csend hajolt,
Az utcán elcsitult a nesz,
Ezüstöskék ottfenn az ég; a hold
Órája ez.

A fák felett sóhajtó szél csap át,
 A lomb mormolva ébredesz,
 Mély illat kél; az éji violák
 Órája ez.

Az éjjel hűvös karja tárva van
 Az érzés bágyadásba vesz;
 Az álom édes, boldog, hangtalan
 Órája ez.

Nagynéni.

Mily csalfán tova szállt felettem
 A könnyü szárnyu, gyors idő!
 Im én is már nagynéni lettem
 S e két gyerek fejemre nő!
 Nagynéni! érzik már e néven
 A méltóság, mit a kor ad,
 Hajamban szinte látni vélem
 Az évek hamvas hajporát.

A tavasz, édes rózsaszárnyon,
 Csalfán nevetve elhalad;
 Hogy tova tűnjön, tova szálljon
 Elég egy tünde pillanat.

És az aranysugáru nyár is
Iramló habként elfutó;
Alig hogy hőn tündökle, már is
Nyomába lép a nyárutó.

De mig köröttem napsugár van,
Ne legyen ajkamon panasz.
Bucsuzzunk el frissen, vidáman:
Isten veled, te szép tavasz!
Rám néz Babette nagy, kék szemével,
Kis Pamiczám is rám nevet,
Ó véletek bizony nem ér fel
Ezer sugárzó kikelet!

Ó jöjjetek, ti drága, pajzán,
Csicsergő, rózsás gyermekek!
Mindegyikőtök édes arczán
Mosolygó hajnalfény lebeg.
És a tavaszt, bár tova szállott,
Én tőlem sohsem érje vád;
Csak hintsen rátok friss virágot,
Reátok minden sugarát!

Angyalkák nyomai.

(Elzímnek.)

Őszi köd iménten,
Most minden nevet!
Fűtől, fától kérdem
»Szólj, mi van veled?

Harmatban, sugárban
Tündököl a kert,
A kis czinegéknek
Nyári kedve kelt.

S a kert szól: »Nem látod
Fű, fa mért ragyog?
Hiszen itten jártak
A kis angyalok!«

Nem hagytak nyomukban
Bár csillagsugárt,
Kertem, igazad van,
Itt angyalka járt!

Meglelem az úton,
Meg, a gyepen át,
Édes piczi lábak
Mosolygó nyomát.

Angyalkáknak lába
Merre elhaladt,
Lám a százszorszépek
Mind kinyiltanak.

És amott a sarkon
Vajh' ki hagyta hát
Azt a tarka-barka
Sok babaruhát?

Karcsu thuyafánk is
Egyre bólogat;
Két kertecskét látok
Thuyafánk alatt.

Tűzve a homokba
Piros borbolya,
Játszó angyalocskák
Ültették oda.

Értem már a kerten
E vidám derüt,
Tavaszi verőfényt
Látok mindenütt.

Tavaszi verőfényt,
Édes napsugárt,
Ah, jól látom, itten
Két angyalka járt!

Őszi íbolyák.

(Babette es Pamának.)

Tova tünt végső mosolya
A fényes nyárnak!
Zizegő, hervadt akáczelevelek
Halkan peregve szállnak,
A jázmin barnult, ritka lombja közt
Az őszi szél zörrenve jár,
Sűrű harmatban csillan a gyepen
A napsugár.

Mig hűsen az ősz rám hajol,
S én némán járok,
Mélázva nézem, mint vesz el a fény
S nőnek a csendes árnyak;
Im hirtelen, hizelgőn, édesen
Tavaszi kedves illat kél,
Keresem, . . . ah itt nyilló ibolyát
Rejt a levél!

Mit bánom én, hogy az idő
Már őszre fordul,
Nyiló virágok nevetnek felém
Az ibolyabokorbul!
Mért bánjam, hogy a tavasz elrepült
S a nyár is más tájon időz:
Ragyogó, harmatos kék ibolyát
Hozott az ősz!

Karácsonyi angyalok.

Midőn áldón leszáll a tájra
Karácsonyeste ragyogása,
Sugárán égi fényözönnek,
Az angyalok a földre jönnek.

S a merre felhangzik az éjbe
Az angyaloknak zengő lépte,
Fölcsillámlik egyszerre minden,
Csodálatos szivárványszínben,

Gyémántot hintnek minden ágra,
Csillog az erdő hópalástja,
S hogy által suhannak a réten,
Bársonyt takarnak rá, fehérén.

Tovább mennek, szárnyuk se rezdül,
A csendes utczákon keresztül
S láthatlanul, de mindent látva,
Gyorsán benéznek minden házba.

S a merre lépnek, merre járnak,
 Im, minden szemben derü támad,
 És minden ajkon víg mosoly van,
 S minden szív melegebben dobban.

És minden ablak, melyen halkkal
 Betekintett egy fényes angyal;
 Ékessé váll: Rajt látjuk másnap,
 Csillámlását a jégvirágnak.

Grisailles.

I.

Ó nem köd ez! A köd fehéren
 Hullámszik át a könnyü légen,
 Mi rátapad a törpe fákra,
 Szinetlen, bágyadt, lassu pára.

Ólomsűrű felhőbe fődve
 Barázdás szikla néz a völgybe;
 Nem fergeteg villáma, szárnya,
 Csak hideg, lomha eső szántja.

Lenn gyér patak, folyása renyhe,
Vizét a zöld hinár belepte,
Nem zúg, nem habzik, kedvhagyottan
Áll mozdulatlan unalomban.

II.

Ó milyen lesz majd hát az alkony,
Ha ilyen itt a dél!
Mély boru terjeng völgyön, halmon,
Fázósan érinti meg arczom
A nedves vadszőlőlevél.

S valahol távol, messze mostan
Aranyfényt hint a nap;
Kék tó ezüstös habja csobban,
S a forró, nyári fuvalomban
Vadszőlőágak ringanak.

III.

A lomb közt nincs egy rezdülés se,
Egy sóhajtást nem hallani,
Megállt az éjjel szívverése,
Megdermesztette valami.

Nem kél a hangtalan ligetben
Egy rebbenés, egy lehelet ;
A hold sápadtan és ijedten
Megáll a néma táj felett.

Alant a hársak nedves árnyán
Rezdül a fáknak hangja csak ;
A lomb közül hervadva, sárgán,
Fáradt levelek hullanak.

IV.

Mulandó minden ideleenn !
Tavasz, ifjuság, szerelem,
Mint futó hullám tovaszállnak,
S lelibednek a büszke szárnyak.

Valami egyszín, szürke köd
Hűvösen nesztelen beföd,
Hamvad a szem, a szív kifárad,
S meghalnak maguk is az álmak.

Lavina.

Kicsap az éjbe hangos, durva zaj,
Sikoltó nóta, féktelen kaczaj.
Szilaj tivornya járja odabenn,
Megtelt a párás, gőzös nagy terem;
Fullasztón tikkadt, forró már a lég,
Benne csapongó mámor tüze ég,
És százsorozva az gyul lángra tán
A sáppadt lányok piros ajakán,
És az tüzel a férfiak szemében.
»Éljen a bor, a csók, a mámor éljen!«
A tobzódás csak foly vadul tovább,
Ledér ütemre tánczba száll a láb,
Viszi mindannyit, örülten ragadja
A czéda kedvnek habzó forgatagja.

És odakünn, a tisztaságos éjben
Méltóságosan, némán, hófehéren
A bércz áll. Égig nyuló sziklaorma
Örökké szúzi hópalástba vonva.
És messze, messze, a magasba fenn,
Mély áhitattal, hívón, érczesen,
— Hangja kihallszik éj ködén keresztül, —
Egy szent kolostor kis harangja csendül.

A kolostorba vivő ut felett,
Magasan áll egy régi fészület,
Az Üdvözítő áldó karja tárva,
S ha hozzá jön, ki üldözött, ki árva,
Ki vergődik nyomorban, gond alatt,
Kinek a szíve bútól megszakad,
Ki megterhelt, ki fáradt, elhagyott,
Vigaszt lel nála s égi balzsamot.

Halkan suhanva át az ut haván,
A kolostorból jó egy ifjú lány.
S míg a harangnak érczes hangja reszket,
Ő térdre hull, elébe a keresztnek.
Szívéből felszáll esdő ajkaira
Forró, könnyörgő búval telt ima:
»Uram, megöl a bánat, gyötrellem!
Egy arcz keres föl, egyre szüntelen,
Hozzá köt titkos, rejtelmes ígézet;
Egy néma eskü, hangtalan ígéret,
Mit ajkunk el nem mondott sohasem.
— Ah, minden szónál többet mond a szem! —
Hozzája köt, láncznál hatalmasabban,
Ezer csodás szál, könnyü, láthatatlan;
Téren, időn át, évek távolán át.
Megérezem szíve minden dobbanását.

S jaj! láttam, — senki meg nem látta tán —
Hogy árny gyülemlik fényes homlokán,
És hó szivéből fagyos lassu évek
Minden virágot egyenként kiteptek,
S most pusztá, mint az erdő hó alatt,
Midőn elvesztett minden madarat.
És kísérője már nem napsugár,
Gonosz lidérczfény, mely előtte jár.
És mélyre, mélyre sülyedez le lába,
Mocsárba, kárhozatba, ingoványba!
De jön oly percz, mit tán az ég ada,
Mely úgy hull rá, mint hajnal harmata,
És pillanatra ő a régi lesz:
Az álmkép, a drága, szép, nemes.
De ah, e mennyből küldött pillanat
Tünő sugárként elvész, elhalad,
Uram, e perczet tedd, ó tedd örökké!
Hogy el ne szálljon tőle soha többé,
És hogy ne hulljon vissza porba, éjbe,
Angyalsereg álljon köréje védve.
Ó angyalok, ti álljatok körötte,
Hogy feltaláljam, újra, mindörökre!«

Hajnallik. Mintha kedve ellen járna,
Habozva reng a virradat sugára
A páracseppes, fátylas ablakon.

Benn elcsitult a bősziült vigalom,
A tűz kihamvadt és a láng kiégett,
Helyt adva lomha, fásult szürkeségnek.
A lány, a férfi, mind elhallgatott,
Fakók, miként a sirból kelt halott,
Érzik mogorván, hogy közelg a reggel
A szivök megtelt névtelen hideggel,
Mintha közelben járna a halál.

Az ablaknál egy sápadt férfi áll,
A feje kábult, tikkadt hőség fojtja,
S az ittas éjtől holtra undorodva,
Az ablak szárnyát hirtelen kitárja.
Beszáll a hajnal üde balzsamárja,
Érinti hűsen lángoló fejét
Az őserőjü, éles bérczi lég.
A harmatgyöngyös hajnal fenn az égen
Ragyog, mint egykor, biboros mezében,
S a szunnyadó, a csendes tájon által
Halk fuvalom száll, telve mély varázsszal,
Jöttére fű, bokor ébredve rezdül,
Remegés fut az erdőkön keresztül,
A rét s a völgy is felsóhajtanak,
Álmából eszmél a fagyos patak,
A bércz is mintha ébredni akarna,
Itt a kikelet legelső fuvalma!

S ő szomjas ajkkal hosszan szívja most
A levegőt, az édes-balzsamost,
Sötét szívében kelnek, zsongnak, hálnak
Zengései egy édes régi dalnak!
S mintha vezetné titkos bűvü kéz,
Im a jelen körötte ködbe vész,
S a mult, a mult, a fénylő, drága, tiszta
Csodás erővel száll lelkébe vissza.
Arczáról elszáll szenvedély, harag,
Szemében gyulnak lángok, sugarak,
A homlokán rejtelmes fény lebeg,
És ajka lassan suttog egy nevet.
És mintha lelke most magasra szállván,
A lányra lelne, fenn a légi pályán,
Im, látja arczát, ismert drága szót hall,
S köszöntik egymást földöntúli csókkal!

S nem hallja, hogy körötte ideleinn
Zaj támad újra, metszön, hirtelen;
Nem ujjongatnak, többé nem nevetnek,
Sikoltó hangja kél a rémületnek!
Az erdő jajdul, sir a levegő,
S a bércz ormáról mennydörögve jó,
— Mig a nyomában a föld megremeg —
Egy óriási hószin görgeteg.

És benne mintha fénylőn csapdosnának
Villámló, diadalmas angyalszárnyak,
S diadal-ének zúg a táj felett —
Aztán lerobban s mindent eltemet!

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

MADAMA REALE

A POZSONYI TOLDY-KÖR ÁLTAL KÉTSZÁZ FRANKKAL

JUTALMAZOTT PÁLYAMŰ.

Országos Széchényi Könyvtár

Madama Reale.

I.

Reggel.

A hajnal halkán száll Turin felett
És bíbor ujja fényt hint szerte szét.
Amadé herczeg kertje hús üde,
S a hajnal mély árnyában ott lebeg
Harmattól gyöngyös szegfűk illata.
A violáknak álmos kelyheit
A szellő meg-megrázza röptiben,
És kél a nap, a Pó fodros vizén
Aranysugára játszva elsimul. —
Mily napfényes, sugárzó reggel ez!
Csupa mosolyra, boldogságra hí,
S milyen sugárzó, bűvös ifju arcz
Hajol elé a sötét lomb közül!
A bájos főt lengén körülveszi
Fekete haj, kék fényü és daczos,
Szilaj hullámvás, rendet nem tűrő,
A gyémántos tü nem tarthatja meg
És fürte könnyen homlokára hull.

Szép tiszta homlok, nyájas és nyugodt.
A nagy szemöldök bársonyos, sötét,
És rezgő hosszú szempillák alatt
Szikrázik, nedves tengerszin szeme;
Az arcza hamvas, édes, hófehér,
Egy szín, bágyadtfehér miként a gyöngy,
Piros az ajka, büszke és nemes,
Körüle rezgés, csendes árny csupán,
De mélézó, halk bánatról beszél.
Édes mosolya bármiként ragyog,
A néma árny ajkán el nem vonul! . . .

A nap pazarul szórja sugarát,
A dús pázsitra fénysávot vetett,
Mosolygó arczczal néz a hölgy körül,
A reggelt látszik itt köszönteni,
E nagy kert árnyát, mit nesz nem zavar.
Félig nyílt ajka hosszan szivja be
A levegőt, az édes, illatost.
Majd meg tovább megy, egyre mind beljebb
Nagy fák alatt, nyíló bokrok között
Hol legpuhább, legnedvesebb a fű,
S a kert már félig erdő és vadon.
A mint siet, sötét, lengő haját
Egy hajlós ág megkapja — fogva van,
És hasztalan próbálja kis keze

Kibontani kuszált hajfürteit.
De ím segítség jön váratlanul!
Egy ifju idegen. Milyen merész,
Mily otthonos ez ősi kertben ő.
Igy szól: »Dicsérlek téged kedves ág,
A nympa, ki e csendes kertbe jár
Éjjente titkon, meg van fogva hát!
Azért is volt a fű gyöngygyel tele,
Mert könnyü lába érintette azt,
Azért mosolygott úgy a rózsaszál,
Mert tudta, hogy ő nem szállhat tova.
Ám hadd legyen szabad, de nem elébb,
Mig meg nem láttam arczát, szemeit, —
Aztán hadd tűnjön, hadd repüljön el,
Mert álmkép ő, bájos, eltűnő!«
És oda lép, gyöngéden bontja ki
Selyemhaját az ág tövisiből.
A hölgy fejét emelve föltekint:
Pillantásuk, szemök találkozik.
Az ifjú áll, kábulva, szótlanul.
Soha nem látott még ilyen szemet:
Szelid, mélységes, ámde büszke szem,
Álommal teli bár, de lángoló,
S a fényes szikrák benn úgy játszanak
Mint mély örvény felett a napsugár.
Most nyájasak a nagy csodás szemek,

S édes hang kérdi: »Ki vagy, idegen?«
»Hogy ki vagyok? Hosszu történet az,
Tán untatnálak, bájos lány, vele.«
»Oh mondd el (szól a hölgy) történeted,
A reggel szép, egy ábrándos rege
Jól illik hozzá, mondd el hát nekem.«
Felel az ifju: »Hallgass hát reám.
Hazám Velence, ott születtem én.
Álmomban most is gyakran felmerül
Egy ékes, ódon márványpalota,
Aranydisz erkélyén és ablakán,
Miként a csipkefátyol oly finom.
A karcsu, ékes oszlopsor között
Fehér lépcső vezet a tengerig.
Az erkélyen ott látok egy sugár,
Sötét szemű nőt — e nő volt anyám!
Atyámra is emlékezem, tudom,
Milyen vidám, mily szép és büszke volt.
Gyakorta láttam langyos esteken
Künn az erkélyen őket állani,
Nézték a tenger holdfényes vizét;
Atyám mellére ráhajtá anyám
Szőke fejét oly lágyan, bájosan
S fehér karjával vállát átfoná . . .
Mi történt aztán . . . én már nem tudom.
Sok évvel később hallottam csupán

A rejtélyes, sötét történetet :
Atyámat egy nap holtan, véresen
Találták, hős szívét tör járta át.
A gyilkost semmi el nem árulá.
A rémült szolgák, síró asszonyok
Anyám előtt perczig sem titkolák,
S ő szótlánul holt urához rohant.
Mondják, hogy halvány arcza, tört szeme
Vonagló ajkain a gyötrelem
Könnynél, panasznál szívrázóbb vala.
Csak rá omolt, csókolva ajkait,
Haját, szemét és így szólt elhalón :
»Oh boszut álltál! Gyilkod jól talált,
Nem egy, de két szív vérzik mostan el,
De ér a törnek éle téged is,
Mert tőle nem birsch elválasztani,
A halálban is őtet követem!«
S ujjáról jegygyűrűjét vonva le
Igy folytatá : »Oh drága kedvesem,
Midőn eljegyzél, adtad e gyűrűt.
És szóltál (most is hallom hangodat) :
Kössön örökké hozzám e gyűrű ;
Nézd, mint szerelmem olyan végtelen,
És ha szívem meghűlni érzenéd,
Add innom azt, mi benne rejtve van,
Hadd veszszen el, ha vész a szerelem!«

»Szived az hű maradt és lángoló,
Előbb kihült vón odafenn a nap!
Köszöntelek most mégis, jó gyűrűm!
Mert lásd a kin nem öl, oh jaj, a szív
Vergődni tud csak, megszakadni nem.
Segíts gyűrűm és hozd a várt halált,
Jöjj hát, halál és ő hozzá vezess!«
Igy szólt, gyűrűjét ajkához vivé,
Kiitta, a mi benne rejtve volt.
Aztán inogva kelt fel: »Gyermekem!
Hozzátok őt! De nem, maradjatok,
E véres emlék ne kísérje őt
Mint gyászos rémkép át az életem,
Hozzá megyek, ti várjatok reám,
Lorenzo jöjjön egyedül velem!«
Lorenzo ment, reszkettek lábai,
Sirva követte kedves asszonyát.
Fenn a teremben szunnyadoztam én;
Anyám rám hajolt, csókolt hosszasan,
És szólt: »Lorenzo, vidd magaddal őt,
Hogy gyilkos tör, vagy kéz ne érje el.
Hallgass reám, ne tudja gyermekem,
Mily ősi, fényes, büszke név övé,
Éljen szegényen, ismeretlenül
Ugy ellensége fel nem lelheti,
Jaj, gyöngye, gyáva az anya szive,

Bátran halok, de érte reszketek!
Esküdj nekem, hogy el nem árulod
Fiam nevét, ugy tán nem éri majd
Az átok, mely családom üldözé:
Hogy éljen fényben, büszkén, bájosan,
Szeretve — ámde báj és szerelem
Gyötrelmet hozzon és kora halált.«
Itt életét már fogyni érezé,
Intett s a gondolás megesküdünt.
Eltűnt velem s nevelt mint gyermekét.
Boldog gyermekkor! Elég volt nekem
A tenger fénye és a gondola,
Szerettem ezt a könnyü, gondtalan,
Lágy, álmatag és tétlen életet.
A mult lelkemből elszállt, elvonult,
Csak mint egy álom tűnt még néha föl . . .
Történetem fáraszt is már talán?
Rövid leszek. A dogenak egy napon
Hatalmas idegen vendége jött,
Velenczét egyedül, zavartalan
Kivánta látni, mert a pompa, zaj,
Sok ünnepély őt már-már untatá.
Egy este gondolázni vittük őt.
Sötét, komoly, hideg tekintete
Hosszan, soká fürkészte arczomat.
Mondá, daloljak, barcarollt kívánt,

S mig énekeltem, ellágyult szeme,
Merengő csendben hallgatott reám,
És másnap újra gondolázni jött
S majd minden este együtt volt velünk.
Egy nap csupán egyedül vittem én,
Mert Lorenzo, a kedves hű öreg
Mehalt, kin nélkül bár, de hirtelen
És haldokolva karjaim között
Elmondá még anyám történetét.
Ám esküjéhez végig hű maradt:
Bármint kértem, nevem elhallgatá.
»Tiszteld (ugy mondá), mit anyád kívánt,
Legyen ez angyal végparancsa szent.«
Mehalt és titkát magával vivé.
Az idegen, látván, mily bús vagyok,
Igy szólt hozzám: »Velenczét elhagyom,
De, fiu, néked jönnöd kell velem.
Lásd, Ansoletto, megszerettelek
Én, kit hidegnek ismer a világ,
Ellágyulok, mélézok dalodon!
Jőjj énvelem, apródom légy elébb,
Lovag léssz aztán, udvarom disze.
Tudd meg nevem: Amadeo vagyok,
Savoja hercege. — Most jőjj velem.«
Habár nehéz volt elhagyni hazám,
Mégis követtem udvarába őt,

Hős, büszke arcza megvevé szivem.
Gyermekkoromnak végső évei
Igy teltek el dus fény és pompa közt,
S az évek multak és megnöttem én,
És hogy az ifju férfivá legyen,
Hogy megismerje künn az életet
S aczélos légyen karja és szive,
Utazni küldött engem herczegem.
Idegen udvarokban s nép között
Megismertem a kardot, férfi kart,
És női ajkon az édes mosolyt,
Galambszemek szelid tekintetét,
De nem találtam olyan hős vitézt
Mint a minő Savoya herczege!
És nem láttam ily ajkat, ily szemet,
Minőt most itt e lomb árnyán lelek!
Turinból egyszer vettem hírt csupán:
Amadé nősül és menyasszonya
Királyi vér, Frankhonból, idegen!
Nincs föld, hol ennyi szép virág virul,
S Amadé köztük méltót nem talált?
Mondják, a herczegasszony csodaszép,
De ismerem jól Frankhon lányait,
A legtöbb bájos, kedves — ingatag.
És Amadénak ily nő nem való,
Félek, nem fognak összeilleni.

E hir után két év hogy elrepült,
Turinból kaptam uj üzenetet:
A herczeg udvarába visszahítt
Követtem a hívást, most itt vagyok.
Hajnalfény, harmatos kert, áldalak!
S köszöntelek ti búbájos szemek!
De mondd, ki vagy?« — Ő fölveté szemét
És halkán szólt: »A herczegnő vagyok!«

II.

Ábrándok.

Mig Ansoletto meglepetve állt,
Kábulva szinte, mint kit hirtelen
Villámló fénysugár szédíte meg,
A herczegasszony szótlan, zajtalan
Eltávozott, magára hagyva őt.
Ment. Lengő, hószin, könnyüd öltönye
Meg-megvillant az árnyas fák között,
Sugár játszott bomlott, sötét haján.
És Ansoletto némán állt helyén.
Kék ég mosolygott, hűs lomb rá hajolt,
Lágyan mormolt a zuhatag vize,
Rózsák virultak, csillogott a Pó
És néki mégis úgy tetszett: a nap
Már nem ragyog, már nem édes az árny

S felleg borul a síma víz fölé . . .
»A hercegnő volt! Oh hát ez való!
Miként lángolt csodás tekintete!
Milyen sugárzó ifju homloka!
A korona nehéz ékszer nagyon,
Illőbb hozzá a rózsakoszorú.
Oh Amadénak ily nő nem való,
A rózsza s czédrus együtt nem virul;
Nem összeillő: villám s napsugár! . . .
El ilyen gondolattal! Nem szabad
Birálnom Amadét, sem hitvesét,
Amannak annyi hála s szeretet,
Ennek oly hódolattal tartozom,
Hogy vétek, rá gondolva s szánva őt.
Miért is szánám? Pusztá gondolat,
Hogy ő nem boldog; hogy ne volna az
Ki herczegasszony s Amadé neje?
Ah! Másnak hittem, hogy megláttam őt!
Oly szép volt, oly mosolygó és üde,
Sötét haja elomlott vállain,
Az ág ráhajlott, mint zöld koszorú,
Szeme sugárzott! Tenger! Csillagok!
Ti adtátok e szempárnak színét? . . .
Aztán így szólt: »A hercegnő vagyok.«
Habozva mondá, mint egy bús panaszt . . .
Ti karcsu fák! Te suttogó folyó!

Kert! Rózsák! Mért, mért jöttem vissza én!
Bár el ne hagytam volna szép hazám!
El, messze innen! Habzó tengerár,
Ringass majd újra örvényid felett,
Ringass, altass el, mint hajdan tevéd;
Hadd álmodjak a szálló gondolán,
Feledve perczyi, dőre álmomat,
Szivem verését, tündöklő szemét,
E reggelt — és az egész életet! . . .
De hát mi van velem? minő gonosz
Varázs vagy szemverés kábit így el,
Mert szép a herczegasszony, félem őt?
Én, kit nem szédített el női csók,
Ki semmi hős előtt nem reszketett,
Most gyáván megfutok két szem elől?
Elég lehetne néhány pillanat,
Egy szemsugár, egy halk szó, egy mosoly,
Hogy megzavarja szívem és eszem?
Nem! Nem! Egy percz, egy álom volt csupán —
Kábult valék, de ismét ébredek.«

A herczegnő, keresve a magányt,
Szobájába vonult. Csendes, nyugodt
Volt a szoba s rózsáktól illatos,
Homályos, hűvös. A tömör falon
Zaj vagy meleg keresztül nem hatott,

S a keskeny, színes ablaküvegen
A napfény bágyadtan szűrőde át.
Sötét, nehézkes tölgyfa asztalon
— A melynek éke díszes faragás
S négy lába négy griff, meghajtott nyaku —
Nagy kapcsos könyv feküdt, behajtván még
A lap, hol olvasását elhagyák.
Mellette himzés, hófehér selyem,
Kivarrva rajt magasan, ékesen
Aranyfonállal szegfűk, liljomok.
A hercegnő könyvét nem nyitja fel,
Selyemhímzése, tú, aranyfonál
Marad, ahol van. Csendben, tétlenül
Ott ül az ablak mélyedésiben,
Szeme lecsukva, ajkán fél mosoly
És elmereng a hallottak felett.
»Minő homályos, bús történet ez,
S oly édes szép! Hazámban mondtanak
Ilyen regéket vándor lantosok.
És én nagyon szerettem hallani
A troubadourok méla énekét.
De így meg nem hatott egy monda sem,
Talán mert olyan vig leány valék,
És nem ismertem semmi bánatot.
Vagy mert a hang, mely bánatról beszélt,
Nem volt oly zengő mint ez ifjúé.

Mint rezgett, elfult, halkká lett szava,
Midőn anyját említé. Oh szegény,
Szép ifju asszony, szinte látom őt.
Ő is, mint Ansoletto, szőke volt,
S ez ifju szeme olyan mély sötét,
Mint anyjáé lehetett egykoron.
Ki tudja, anyja szép vonásival
Nem öröklé-e gyászos végzetét?
Hogy éljen ifjan pompa s fény között,
Szeretve, ámde báj és szerelem
Gyötrelmet hozzon néki és halált.
Jóslatszerűn hangzott ez ajkiról,
Pedig kár volna érte, szép, nemes,
Bátornak látszik s étellel tele.
A halál olyan sötét és fagyos,
Kár volna, hogy ha bársonyos szemét
Ilyen korán már elhamvasztaná,
S olyan sors érné, mint anyját, szegényt!
Szegény . . . s az-e? Ki szánandóbb valjon,
Ki hideg, hosszú, hosszú étet él
Egyedül, nem szeretve senkitől,
Vagy kinek élte, mint villámsugár,
Mint futó csillag lángol s tova száll
S halála, élte csupa szerelem?
Szerelem, de mi hát a szerelem?
Ennek gyönyör, amannak szenvedés.

Nekem: egy idegen szó, hatalom,
Nem ismerem, mint nem a tengerárt,
A tenger csillogó, gyöngyös vizét
És örvényének habzó mélyeit . . .
Tenger! Bár láthatnálak tégedet!
Uj, ismeretlen vágy ragad feléd,
Mióta ott a csendes fák alatt
Hallottam rólad. Nagy, titokzatos
Vized ugy hí; bár szállhatnék tova
Szabadon, mint az elszálló madár!
Hallhatnám bár gyors hullámod neszét,
Suhannék messze könnyü gondolán
Fény körülem — fenn kéklő csillagok,
Lenn holdsugár a kéklő tengeren . . .
Tovább merengett, szöve álmokat.
Perez, óra múlt, — ő nem figyelt reá.
A homokóra jelzé nesztelen
Az észrevétlen eltűnő időt,
Mert elszáll az, bár visszatartanánk,
Akár tünését várjuk, egyaránt,
Mosoly vagy könny, mi sem állítja meg;
Az idő elmul, a homok lefut! . . .
Ki tudja, meddig ült vón ott helyén,
De tipegő léptek nyomott zaja
S ajtónyikorgás érinték fülét.
Meghitt dajkája jött, a jó Ivonne;

A szép Frankhonból elkísérte őt
S vele maradt az új hazában is,
És kényeztette herczegasszonyát
S úgy bánt vele, kedves-bizalmasan,
Mint a gyermekkel tette egykoron.
Most is nyájasan zsörtölődve szólt:
»Jaj anygalkám, jaj drága kis szívem.
Mi lelt, hogy ilyen csendesen busulsz?
Mind gyülekeznek az ebédre már
S te még nem is öltözködsz, asszonyom!
Tudod, hogy megkívánja herczegünk,
Hogy öltönyöd szép, tündöklő legyen,
S ne csak magad légy — rózsaszálom — az!
Melyik ruhádat segítsen reád?
Vagy hívjam hölgyeid s a lányokat?«
»Hagyd hölgyeim, hagyd őket, jó dadám,
Bár tarthatnám meg e fehér ruhát,
Ez könnyü, lenge, lásd eszembe jut
Fehér színéről víg leánykorom,
Teher ma nékem ékszer és selyem.
De ha már fel kell vennem, add te rám!
Hogy melyiket? Válaszsz, dadám, magad.«
»Vedd rád — galambom — e bibor-pirost,
Hozzá gyöngyöt fonok hajad közé,
Gyöngyöt nyakadra, karjaidra is.«
Ügyesen ékesíté asszonyát,

S szólt: »Asszonyom nézd, milyen szép vagy így!«

Szép volt, a sötét biborból kivált
Fehér arcza, mint egy hószín virág,
Nyaka, a karcsu, büszke, hattyunyak,
Fedetlen volt, rajt drága gyöngysorok,
S mert ő viselte, úgy látszott, a gyöngy
Ékesebb és a gyémánt csillogóbb,
Szemének tündöklő sugáritól.

A lépcsőnél várták már hölgyei,
Nehéz uszályát — bársony volt, kivarrt —
Két nemes apród vitte. Így mene
Ebédre. Pompás volt az étterem,
S komor, miként az egész palota.
Az asztalnál, — hol eddig egyedül
A herceg és a hercegasszony ült,
Koronás, mennyezetes székeken —
Ma harmadiknak is terítve volt.
Boszúsan nézték a kevély urak,
Minő szokatlan kegyben részesül
Ma valaki, mert egy sem mondhatá,
Hogy ez asztalnál evett valaha.
Suttogtak is: »Lám a velencei
Már újra itt van, e kóbor fiút,
Kinek nevét sem tudja senki sem,
Mily nagyra tartja őtet hercegünk!
S e semmiházi úgy hordja fejét,

Mintha korona volna homlokán!«
Igy mormogtak, bár közülök nem egy
Kedvelte rég az ifju idegent,
S ha tán veszélyben látnák szép fejét,
Több kard repült vón azt megvédeni,
Mint a hány szó becsméré e napon.
De így van ez, mert van olyan barát,
Ki nagy veszélyben melléd áll hiven,
De ha napod már újra felragyog,
S arany sugarát hinti pazaron,
Megírigyel, boszussá lesz szive;
És kedvesebb az emberek előtt
A lehajtott fő mint a felemelt.
De csend lőn, mert az ajtók nyiltanak
S a hercegnőt hódolva fogadják.
Kicsinynyel később jött a herceg is,
Vele csak Ansoletto, senki más,
S rajtok csüggött a hercegnő szeme;
Ugy állt ott Ansoletto s Amadé,
Mint karcsu pálma és fejedelmi cser.
Ifju, sugárzó volt az; szög haja
Vállát veré, hajlékony termetén
Fehér disz-öltöny volt, aranyhimes.
Derekán ékes öv, rajt könnyü kard,
Csillámló drágakővel kirakott.
Mellette Amadé. Őt drágakő

Vagy bíbor nem diszíté sohasem,
Egy színt hordott csupán: a feketét;
S mi sem diszíté a komor ruhát.
Komolyan haladt az urak között,
Magasan hordva szép, kevély fejét.
Arcza kemény volt s olyan jéghideg
És mozdulatlan mint egy szoboré.
Keskeny, zárt ajka nem rándulna meg,
Sem az öröm, sem gyötrelém között;
Nem birja változtatni vész, — vihar
Fagyos arczának kővonásait;
Szeme aczél szín, éles mint aczél,
Kifürkészhetlen, szürke, néma szem,
Kérlelhetlen, kegyetlen és szilárd.
Alig ivezett dús szemöldöke
Fekete és ügy összenőve van,
Hogy árnyba vonja egész homlokát;
Bár az elég sötét e nélkül is,
S borongva, rajt rejtélyes árny lebeg.
Homlokán mély vonal van, mély redő,
Ki tudhatná valjon mi véste azt?
Nem az idő, bár elszállt a tavasz,
— Az első ifjuság — felette már,
De nem volt még tul éltének delén.
Mi volt multjában, minő szenvedés?
Bűn, gyűlölet, emésztő gyötrelém

Hagyá ott homlokán sötét nyomát?
Ha volt szívében rejtély vagy titok,
Titok maradt, ő el nem árulá;
E szem, e száj tudtak hallgatni jól!
De arcza bár nyugodt és néma volt,
Mégis borzongott, a ki látta őt,
S megdöbbsent, mint a kit láthatlanul
Kisértet-kéz érint meg éjfelen.
Ha ment az utczán, lányok, asszonyok,
S mind annyian, kik mellett elhaladt,
Behajták titkon, gyorsan ujjokat,
S jelet csináltak, félvén szemverést;
Az udvarhölgyek fehér keblökön
Elrejtve, szent kezecskét hordtanak,
Ne hogy a herczeg baljósló szeme
Vészt hozzon rájuk, — érvén arczukat —
Ma is kerülték zord tekintetét;
Némán bókkoltak, szemlesütve mind.
Ám Ansolettot sok tüzes mosoly
Köszönté, vérpiros lány-ajkakon,
Róla suttogtak legyezők mögött:
»Lám itt van, megjött a velencei!
Milyen deli, mily kedves, szép fiu
S Amadeo hozzá minő kegyes!
Most vezeti a herczegné elé
S beszélni kezd, mit mond, figyeljete!»

»Im — szólta a herczeg s hangja érczesen
Csengett — említém egykor már neked,
Hogy egy fiura gyakran gondolok,
Ki kedves nékem, mint önön fiam.
Nézd, Ansoletto, most megérkezett,
És itt van. Ám a gyors idő lejárt.
S egy ifjut látok a gyermek helyén;
Fogadd őt úgy, mint édes ismerőst,
Örömet hozott ez a nap nekem,
Körülem vannak mostan mindazok,
Kiket a földön még szivem szeret:
Christina s Ansoletto! — És azok
Csendesesen álltak, ajkuk nem beszélt.
A herczegné futólag, könnyedén
Hajtott fejet s nyujtá fehér kezét.
És Ansoletto mélyen meghajolt,
S térdelve szinte, forró ajkai
Megérinték a bársonyos kezét . . .
Egy futó percz volt, csak egy pillanat,
De jó, hogy kandi szem nem látta meg,
Miként lőn Ansoletto halavány,
S Christina arcza hogyan fölpirult . . .
Asztalhoz ültek, bársonyszékeken,
Egymás mellett Christina s Amadé,
Szemben meg Ansoletto egymaga.
És Anselo csupán azért talán,

Hogy tova űzze, mi elfoglalá,
Igen vidám volt, arcza felhevült.
Vigan beszélt uti kalandokat.
Élénkké lett a herczegasszony is,
Régen nem érzett friss kedv szállta meg ;
Ajka, mosolygott, gyorsan vert szive,
S édesnek érezé az életet.
Még Amadénak érczes hangja is
Lágyabbá lőn, a mint merengve szólt :
»Ha nem tudnám, mily véges elmuló
Minden, mi jót a sors egy perczre ád,
Azt mondanám : Ma én is érzem,
A boldogságnak lágy lehelletét.
Ám én már megtanultam, ismerem,
Mire nem gondol még az ifju szív :
Hogy túlságig örülni nem szabad,
Hogy nyájas napra gyorsan jön az éj,
S váratlanul jön bánat és vihar.«
Mondá — s nem tudta mily valót beszél !

III.

Barcarolle.

A napok multak, egy a más után
És látszólag nem történt semmi sem.
Hisz azt sem látni, ha jön a tavasz,

Azt sem, midőn a rózsza fesledez,
Halkan történik, észrevétlenül.
A szívvel is gyakorta így van ez,
Halkan történik, észrevétlenül
S egyszerre csak váratlan, hirtelen
Kinyílt a rózsza, itt a szerelem!

Hő nyári nap van, sűgárzó az ég,
Maga az árny is meleget lehell,
A mozdulatlan, forró levegő
Virágillattal telve kábitón.
Lankadt olajfák szürkén hajlanak
A herczeg kertjéből az útra ki.
Tul a széles, fehér, poros uton,
Folyik a Pó, a déli nap hevén
Csillog a víz, mint olvadó ezüst.
Amadé palotája tikkadtan
Aludni látszik. Amadé maga
Szeret egyedül elbolyongani
A folyón túli, erdős halmokon.
Vas izmaira nem hat nyári hő;
Ám udvara elbágyadtan pihen,
Hüvös szobákban édes, tétlenül,
Az udvarhölgyek — lágy nyugágyakon
Fekve — felejtik most a suttogást,
Fél ébrenlétben, lustán, bájosan

Szürcsölnek jéghideg citromvizet,
S meg-meglibbentik a toll legyezőt.
Csupán a herczegasszony nem pihen,
Enyhet neki nem ád a hús szoba,
Álmat nem ád bágyasztó lankadás.
Kinyit egy ablakot, alátekint,
Hő napsugárban úszik lenn a kert ;
Nesz nem hallatszik, semmi hang, csupán
A vizesésnek álmatag zaja.
Minden csendes, mosolygó és nyugodt,
Csak szíve reszket s lázasan dobog.
Meg-megragadja névtelen öröm,
Szeme kigyullad, arcza felpirul,
Aztán megretten, azt se tudva mért,
Jár fel, alá, nyugalmat nem talál !
Mig végre jön az enyhe alkonyat
S a nap égőn, pirosan száll alá.
A herczegné tovább nem birja ki,
Fojtják a néma, boltos, zárt falak.
Szük a szoba s a kertbe lesiet.
Felette kék ég, magas és szabad ;
Mélyen lélegzik, gyorsan megy tovább
Az összehajló cziprusok közé,
A kert kanyargó útján mind beljebb.
Az alkonyat egy-egy sugára hull
A zöld homályba ; néha egy rigó

Füttyétől hangos a sűrű csalit.
Magányos e hely, csupán egyedül
A hercegné jár gyakran ez uton.
Mégis ma megelőzték, valaki
Ott ül a csüggő lombu fák alatt
A gyepadon. A hercegné megáll,
Ismeri jól a deli alakot,
És a lehajtott ifju, szőke főt.
»Ah Ansoletto, jó hogy rád lelek ;
A nap forró volt .., nem tudom mi bánt ..
De a szivem ma olyan viharos
És nyugtalan, pihenni nem bírok !
Azt mondják, hogy a dal nyugalmat ad ;
Dalolj hát, Ansoletto, énnekem,
Mi van hangodban, meg nem mondhatom,
Eszembe hozza az elmúlt időt,
S mindent, mi drága, édes volt nekem !
Eszembe jut boldog gyermekkorom,
Eszembe jut nyájas, vidám hazám,
A honi fák, virágok, csillagok,
S a tizenöt év rózsás álmai! . . . ,
Oh édes álmok, hova lettetek ?!
Jaj! Soha többé nem merengek úgy
Boldogan, kertem bájos útain,
Mint ama fényes május-alkonyon,
Midőn először láttam Amadét.

Elöttem van e nap.., virágos ág
Borult fölém oly halkan, szeliden,
Jazmin bokorról hószin illatos
Virágot szórt rám langyos esti szél,
Hangzott a fülmiléék édes dala
És én magamba szivtam a tavaszt.
Ekkor — váratlan — zörrent a bokor ;
Valaki jött s hogy megfordultam én,
Szemben álltam egy magas férfival.
Oly zord volt, hogy egy perczig szívemen
Alaktalan borzongás vett erőt.
Ám gyorsan elmúlt a megrettenés
S aztán vonzott a szép és büszke arcz,
Mely komoly volt s oly idegenszerű ;
Szeme hosszan, hosszan rajtam pihent,
Tekintetének oly hatalma volt,
Hogy szinte megvarázsolt, megbüvölt !
És ez órától kezdve én reám
Titokszerűen hatott Amadé.
A régi kedvet kezdtem veszteni,
Érzém, hogy mély homály borul fölém,
Ha rám néz, és még sem kerültem őt.
Midőn bucsut vett, fájt, hogy távozik ;
Szemembe könny jött, nem titkoltam el,
S hogy Amadé meglátta könnyemet,
Még halványabb lőn mint volt azelőtt,

Fölém hajolt és tompán suttogá:
»Legyen feletted áldás, gyermekem!
Sem bú, sem árny ne érje homlokod,
Maradjon ilyen tiszta, szép, nemes!
Ne tudjad, oh ne érezd sohasem,
Mily örvény a szív, mily sötét vihar
Vonul el néha életünk felett;
Ne tudd meg, hogy van olyan szenvedés,
Oly gyötrem, mely nem lel könnyeket!.. —
És gondolj néha egy sötét, hideg
Emberre, kinek sötét életét
Besugározta perczig mosolyod,
És beragyogták fényes könnyeid!
Mennem kell, ámde egy napon talán
Meglátlak újra. — Gyermek! Ajkadon
Köszönt-e akkor engemet mosoly?
Hatalmas az idő, én jól tudom,
Lehet, úgy eltörli emlékemet,
Mint porba irt nevet az őszi szél!«
Szólt s tova ment. Én nem feledtem őt;
Gondoltam rá, vártam, hogy visszatér.
Amadé végre megjött egy napon
S im ekkoron a várt öröm helyett
Aggódás szállt meg, szívem elszorult;
De hogy megláttam ablakomból őt,
A mint felnézett hozzám szomorun

S oly néma árny volt arczán, homlokán,
Ekkor szemembe újra könny szökött.
Ő feljött, rám tekintett hosszasan
S így szólt: »Oh bár meg tudnál érteni,
Bár tudhatnád, hogy milyen végzetes
Szerelem hozott vissza engemet,
Sötét éltem egyetlen sugara:
Légy nőm!« És én ígéretet tevék
És neje lettem és követtem őt!«
Elhallgatott s lehajtá szép fejét
És Ansoletto halkán kérdezé:
»A szerelem nem így szól, asszonyom!
Te nem szeretted soha Amadét.«
»Én tudtam volna őt szeretni tán,
— Felelt a hölgy — de félelmes, sötét,
Mosolytalan, miként az éjszaka!
Fagyos szeme, zárt, szótlán ajkai,
Ugy érzem, megfagyasztják szívemet!
Ugy érzem, mintha egy kéz, egy jeges
Kéz, tőle folyvást elválasztana!
Kivánom a derűt, a napsugárt,
Kivánom — hiszen itt megdermedek, —
A nyájas, édes, meghitt honi tájt!
Oh Frankhon! Milyen messze, messze vagy!
Köszöntelek, te boldog estifény:
Frankhon felett ragyoghatsz szabadon!«

Itt hangja elhalt, arcza bársonyán
Könny könny után perdült le csendesen.
És Ansoletto, mintha csak szívét
Égetné minden könnycsepp, láng gyanánt,
Hevesen felkiáltott: »Asszonyom,
Hány szív kész volna hulló könnyedet
Hulló vérével bár, megváltani.
Hatalom környez, fény és ifjuság
És lelked mégis csüggedt, bánatos?«
A herczegasszony halkán így felelt:
»Nézd Ansoletto, nézd, az ég ragyog;
A nap arany fellegbe szállt alá,
A fecskék mégis hogy keringenek
Mily nyugtalan csapongó szárnyakon!
Kérdezd, hogy lázas röptük mit jelent?
Kérdd a folyót, hulláma miért zajong?
Hiszen előbb még nyájas volt s nyugodt —
Talán vihart éreznek messziről?
A szívem néha ilyen nyugtalan,
Megsejté tán a támadó vihart!«
Elhallgattak. A zöld liget felett
Sűrűbbé szőtte fátyolát az est
S a herczegnő szólt, hosszú csend után:
»Miért vagy, Ansoletto, hallgatag?
Mondj el egy zengő, lassu éneket,
Halkat, minőt az alvó tengeren,

Hazádban énekeltél egykoron.«

»Ne kívánd — hogy daloljak — szólt amaz —

Ne kívánd, láthatatlan és gonosz

Méreg a dal, lassan a szívbe száll!«

S szólt a hercegné: »Nincsen igazad;

A dal nem méreg, enyhe balzsam az!«

»Kívánod hát, dalolok asszonyom,

Oh bár a tenger lenne körüllem

S vizlocscsanás kísérné hangomat!«

És Ansoletto megkezdé dalát;

Hullámozott hangja s hullámozott szive!

A hold az Adriára

Fénylő, ezüst fátyolt vetett,

Jójj, suhanjunk át gondolámmal

A kéklő viz felett

A kéklő viz felett.

Kedves, ne nézz az égre!

Szemed oly bűvösen ragyog,

Megirigylik szemed sugarát

Ottfenn a csillagok!

Ottfenn a csillagok!

Oh, ha megértenéd, te,
Mit nem szabad elmondanom!
Elmondja szívem dobogása
S a dal az ajkamon,
A dal az ajkamon.

Ha így szólhatnék hozzád:
Add édes, hófehér kezed,
Elviszlek messze, messze
A kéklő viz felett!
A kéklő viz felett!

Alig hogy elhangzott a barcarolle,
Lódobogás hallatszott messziről.
Christina szólt: A herczeg érkezik,
Siess elébe, menj fogadni őt;
Menj Ansoletto, hadd legyenek magam!«
A míg beszélt, lágy hangja reszketett,
Megdobbant forrón Anselo szive;
Gyorsan felállt, sietve tova ment.
Csupán a fák susogtak körüle,
Ám ő búbajos zengést hallhatott,
Arcza sugárzott, midőn szemeit

A csillagfényes égre fölveté.
A herczegasszony egyedül maradt;
Fü, fa körülé egy nevet sugott.
A félhomály zsongással volt tele.
Az enyhe éjbe tárta karjait —
Csend volt s a rózsák halkan nyiltanak.

IV.

Küzdelem.

A herczegné nem kérdé, mily varázs
Tevé oly édessé az életét,
Ám elmondhatnák fenn a csillagok,
Hogy szeme álmodozva mit beszél . . .
És Ansoletto nem kérdé szivét,
Hogy lázas dobogása mit jelent,
Ám elmondhatná tán az enyhe éj,
Hogy órákig az ifju mint bolyong
A kert sötét, homályos utain
S mily nevet suttog öntudatlanul.
Ajkuk egy áruló halk szót sem ejt,
De árulójuk ama ragyogás,
Mit a kelő nap fenn az égnek ad
S mit szerelem von a homlok köré.
És áruló minden tekintetök,
Arczuknak pirja, gyöngéd mosolyuk.

S végül az egész udvar látja már,
Csak Amadé nem tud még semmiről.
A kevély, büszke lovagok között
Áruló vagy kém nem találkozott,
Könnyelműek az udvar hölgyei
S kis fondorlatban kedvöket lelik.
De mind szereti herczegasszonyát,
Mind kedveli a szép velenceit
S mind mélyen hallgat, félvén Amadét.
A lombos, hűvös kertből ott, a hol
A vizesésnek gyöngyös habja zug,
Kísérte Ansoletto egy napon
A herczegnét a lépcső aljáig,
Mely a kertből a palotába visz,
S a herczegasszony álmódzva szolt:
»Mondd, Ansoletto, mondd, nem érzed-e,
Hogy bár a nyár az ősz felé hajol,
A nap sohsem volt ilyen sugaras?
Nekem úgy tetszik: itt a kikelet!
A merre járok, mintha friss virág
Fakadna mindenütt az útamon.
És mintha felcsattogni hallanám
A csalogányok ujjongó dalát:
Ansoletto, nem érzed a tavaszt?«
Anselo rátekintett s így felelt:
»Hallám a csalogányt, a kikelet

Égi bübáját érzem és csodás,
Édes virágot látok nyílani,
És látom az én fenséges napom!
Oh ragyogó nap, hadd csodáljalak!
Tavasz, te fényes, hadd köszöntselek!
Szivem ujong, miként a csalogány,
Érzem a kikeletet, asszonyom!«
A herczegné a lépcsőn állá már,
Rá nézett, szeme csillant s tova ment.
Lódobogás hallszott az udvaron,
A herczeg jött, intett az ifjunak
S kezét fejére téve így beszélt:
»Szeretem látni ifju arczodat,
Kedves az nékem, mint a regg lehe
Az éj után, mely hosszú, néma volt.
Oh Ansoletto, egyedül csupán
Te halld ezt tőlem: A természetet
Sűrű gyászfátyol fedi már nekem!
De homlokodra nem száll gyászos árny,
Ifjan, üdítőn nevet az felém.
Gyermek, nem értesz, sötét e beszéd
Jobb is nem értened! . . . Csak menj, fiam.«
Anselo ment, beléveté magát
A legsűrűbb csalitba s ott, a hol
Mély csend honolt — lihegve mint a vad,
Melyet halálra űz a gyors vadász —

Megállt és neki dőlve egy platán
Fehér törzsének, így kiálta fel:
»Oh Amadeo, szerető szavad
Keserőbb nékem mint száz törsturás!
Jaj, mit tehetek róla, hogy szívem,
Mely téged oly hűségesen szeret
S kész volna érted vérét ontani,
Az ő képével olyan telve van!
Christina! Szép szerelmem, mindenem!
Egy pillanatra, egy perczig csupán
Utadba léptem, íme távozom.
Minő csodás sors, mily végzet hozott
Igy össze téged, engem s Amadét?
Nekem voltál teremtvé, énnekem;
S válnom kell tőled, könnyebb volna bár
Százszorta életemtől válni meg!
Ha éltedből álmoként eltünök,
Christina, nem hozand rád bánatot
E távozás, hiszen te nem szeretsz,
Te nem szeretsz! Oh gyilkoló vigasz,
Halálosabb miként ezer halál!«
És gyötrelmében leveté magát
A földre s égő, lángoló fejét
A sűrű, hűvös fűbe temeté . . .
Másnap szép napsugáros reggelen
Az ifju megjelent a hölgy előtt

És szólt: »Bucsúzni jöttem, asszonyom!«
A herczegasszony felnézett reá,
Mintha beszédét meg nem értené,
Megzsibbasztá halálos dermedés:
»Bucsúzni Ansoletto! Mit beszélsz,
Elmégy s miért?« Itt hangja elakadt.
Anselo lassu hangon válaszolt:
»Egy forró, fényes nyári alkonyon
Emlékezel még, mit mondtál nekem:
»Nézd — így mondtad — néz az ég derűs,
A nap aranyfellegbe szállt alá,
A fecskék mégis hogy keringenek,
Mily nyugtalan vergődő szárnyakon.«
Köröttünk most is ugy csaponganak.
Tudod a fecskék röpte mit jelent?
Bucsúznak és én vélök elmegyek!
Én is ily bujdosó madár vagyok,
Tova kell mennem, időm elhaladt.
Oh, asszonyom, ne kérdezd sohasem,
A madarat mi űzte messzire!«
A herczegné mit sem szólt, nem felelt,
Anselo hosszan, hosszan nézte őt,
Az ő szívének hangosan beszélt
E némaság s e halvány zárt ajak!
Látta, hogy mint inog, remeg, midőn
Elfordul és a lépcsőn felsiet.

A hercegné — alig tudá miként —
 Kábulva ért fel öntudatlanul;
 Önkénytelen a kápolnába ment.
 S az oltár előtt némán lerogyott.
 A kápolnát szent, áldott nyugalom
 Lengette be, mint tömjén illata,
 Hüvösen, halkán és megnyugtatón . . .
 Lenn Ansoletto a kert árnyiban
 Többé nem gondolt távozásra már.
 Arcza ragyogott, égő gyötrelem
 És égő boldogságtól egyaránt
 És felkiáltott: »Élet vagy halál,
 Üdv, kárhozat jöjjön bár itt reám,
 Én maradok, hisz ő szeret, szeret!«

V.

Mit beszéltek a Pó habjai.

A hercegné sokáig ott maradt
 Kulcsolt kezekkel az oltár előtt,
 Szaggatva sugták halvány ajkai:
 »Ő elmegy, elmegy! Sötét lesz nekem
 Az élet, sötét mint az éjszaka;
 Ah, tőle távol élni nem bírok!«
 Ott térdelt még soká, de ajka már
 Nem szólt és fájó, vergődő szive

A halk homály, a szent csend közepett,
Ha nyugalmat nem, ám erőt kapott.
És lelke hallá ama szerető
Szelid szavakat: »Hozzám jőjjetek,
Kik megterhelve vagytok!« Leborult
S halkan sugá: »Uram ne vedd el őt,
Oh vedd el tőlem inkább életem!
Elválni tőle nincs elég erőm,
Szivem nem bírja, haljak meg előbb!«
És Ő, az Úr, ki a szivekbe lát
És nem ítél úgy, mint az emberek,
Imáját hallá és meghallgatá.

Felállt a hercegasszony csendesen.
Kilépve, halkan ment szobáiba;
Szobájában dajkája várt reá
És egy kosár virágot nyujtva át,
Igy szólt: »Anselo küldi asszonyom!«
Sötét czipruslomb, halvány, lankatag
Virágok voltak; Christina szive
Megdobbant: »Ah, ez tán a végbucsú!«
S Ivonnenak mondá: »Nézd, édes dadám,
E czipruslomb, e sok halvány virág
Olyan mint egy halotti koszorú!«
A jó öregnek arcza elborult,
Sohajtvá mondá: »Oh kis kedvesem,

Halálról nékem valjon mért beszélsz?
Lásd úgyszólván oly gonosz sejtés gyötör;
Rossz álom üldöz éjeden óta már,
S ha nem látnám, mily szép és ifju vagy,
Félnék, hogy téged baj ér, asszonyom.
De így az álom csak nekem jelent
Rosszat; öreg vagyok, talán halált.
Nem félem én azt, nagy kort értem én,
Rosz nem valék s a jó Isten kegyes!
Csak azt ígérd meg, hogy haza vitetsz,
A honi földben jó nyugalom esik.
De, kis galambom, ne figyelj reám.
Megyek is, mert még elbusítalak.«
Kiment. A hercegasszony lassudan
Kezdte kiszedni a virágokat.
Egyszerre im lomb és virág közül
Elébe hull darabka pergament;
Felveszi gyorsan, reszket kis keze
A mig kibontja — rajta ím ez áll:
»Nem megyek el, maradok asszonyom,
Utam elvesztém, szárnyam kötve van!...
Fogadd kegyesen e virágokat.
Midőn a csendes éj a földre száll
S te álmodol, megérted szavukat,
Én hozzám is beszélnek édesen.
Álmomban hallom, — álmodni szabad!«

Elmult a nap s midőn megjött az éj,
A herczegasszony ablakában állt,
Lelke boldog álommal volt tele,
Ajka mosolygott, lassan kihajolt,
Szíva langy, édes éji levegőt.
Holdfény hullámza künn, a holdsugár
Szétfolyt mint egy ezüstös áradat,
Halk zengés hallszott, titkos, névtelen,
A holdvilágos éj zsongó nesze.
A Pó csillámló, fodros vize lenn
Rejtélyesen loccsanva suttogott.
A herczegné, mig lengeteg haját
Szellő lebbenté, elmerengve szólt:
»Oh gyors folyó, ti suttogó habok,
Felétek von egy névtelen varázs!
Ha elnézlek így holdas éjjelen
S látom, a hab mint villog, mint rohan,
Borzongós búbáj kapja meg szívem!
Érezni vélem a víz mint sodor,
A nedves ár miként ragad tova,
S úgy tetszik nékem, mintha morajod
Beszélne, ámde érthetetlenül.
Nem értelek meg, oh folyó, felelj,
Hadd tudhassam, mit mond futó habod!«
A Pó csak mormolt, pára lebegett
A víz felett; ingott, meg szétbomolt,

Miként ha egy tünékeny ködalkak
Felintene, kitarva karjait . . .
A Pó csak mormolt, ám titkos neszt
A herczegné nem érté, nem tudá,
Hogy mit beszélnek nedves habjai
S jó volt neki, hogy meg nem értheté!

VI.

Éjjel.

Delejes fényét a hold beveté
Amadé herczeg szobájába is,
Fehér sugár nyult el a padlaton
Fehér fátyolként hosszan, szélesen.
Csupán a halványkékes holdsugár
Világítá meg a komor szobát.
Amadeo nagy karszékében ült.
Feje sötéten vált el a vörös
Bársonytámlánytól, melyen nyugodott.
A holddal szemben ült, habár sokan
Mondják, hogy nem jó hosszan nézni azt,
De Amadé csak nézte mereven!
Sötét kép volt! Nagy fekete palást
Rávetve, itt-ott a szék bársonya
Vérfoltként tünt ki a palást alól;
A szék faragott karját vaskeze

Ugy szoritotta, mintha borzadály
És kín között markolta volna meg,
A mély redő hideg, nagy homlokán
Mélyebb, sötétebb volt mint azelőtt.
Összeszorítá keskeny ajkait
És fagyos arczczal, miként egy halott
Ült ott a holddal szemben, mereven.
Végre nehéz, nagy sóhajjal felállt ;
Sötét palástja tompán, súlyosan
A földre hullt, mint bársony gyászlepel.
A fehér fényben talpig feketén,
Ugy állt ott, szóra nyitva ajkait :
»Te néma szellem, itt a holdas éj,
Jőjj hát, hisz órád, érzem, közeleg.«
Alig, hogy mondá, halk nesz támadott ;
Olyan, miként hulló lombok zaja,
És megjelent egy karcsu nőalak,
Miként a köd, fehér és lengeteg.
Bomlott fürtökben hosszan hullt alá
Aranyhaja, lágy, omlatag selyem.
Bájos az arcz, ám dermedt és hideg.
Szeme, mélységes, bársonyos szeme
Busan, vádlón csüggött a herczegen.
Ott állt csendesen, mozdulatlanul,
Lengén és mégis oly szoborszerűn.
Oly édes volt s mégis vérfagyraló !

A herczeg nézte s így beszélt neki:
»Oh te, ki olyan lágy, szelid valál,
Könyörtelen vagy mostan és erős!
Tudod, a földön minden gyötrelem
Enyhébb, mint látnom megtört szép szemed
Telve a túlvilág rejtelmivel,
S a néma vádat dermedt ajkadon!
Mi vetsz szememre? hisz tudod, nekem
Percznyi kinodnál égőbb kín jutott!
Mindütt kísértesz, nyugtot nem lelek.
Sötét a nap, az éj vigasztalan.
Egykor reméltem, hogy vad harczy zaj
Elúz s ha nem, halált hoz tán reám.
De küzdelem, vész és veszély után
Csak újra láttam ingó alakod,
És ünnepély és pompa, fény között
Ott is örökké téged láttalak!
Végre szelíden, mint kegyes sugár,
Vigasztaló fény, jött uj szerelem.
Mind hasztalan! A kedves szemei,
Forró, mosolygó, piros ajaka.
Eszembe hozzák hideg ajkadat;
Közöttünk állasz kérlelhetlenül . . .
Emlékezz vissza, emlékezz, tudod,
Szeretél egykor; szőke, szép fejed
Hányszor pihent édesen vállamon!

És én szerettelek. Az ég tanúm,
Nem szeretett ember úgy még soha,
Nem gyöngén, ingadozva, változón,
De nagy szívem egész mélységével,
Osztatlanul, úgy a hogy egyedül
Én szerethettem! . . . Aztán egy napon
Megjött egy ifju, szép velencei;
Hódító volt, mosolygó mint a nap,
Szeretett s te feledtél engemet!
Egy este, csendes nyári este volt,
Erkélyeden fenn álltam én veled,
Rád néztem és szemedben, ajkadon
A régi lángot többé nem lelém!
Te ábrándos mosolylyal, csendesen,
Halkan daloltál egy lágy régi dalt
S rám sem figyelve nézted az eget.
Majd megfordultál és váratlanul
Elém térdeltél, megfogtad kezem
S így szóltál hozzám, édes hangodon:
»Amadeo, igazat mond e dal:
Oh, ha a szív szeret avagy feled,
Ki tehet róla és ki ellene?
Ki mondja meg, mint jön a szerelem?
Ki mondja meg, mint száll ismét tova!
Bűnös vagyok? Oh, úgy bizonynyal az
A rózsa is, ha megjön a tavasz

És ő kinyitja bársony levelét.
Bűnös vagyok? Oh ugy bizonynyal az
A hab, hogy csillog, mert a napsugár
Ragyogva fénylőn a folyóra száll!
Amadeo! Te nagy vagy és nemes;
Szerettelek, miért tagadjam el,
Ah légy méltó magadhoz mostan is.
Szerettelek, de im már vége van
És mindörökre másé lett szivem!
Hogyha bűnösnek tartasz Amadé,
Im itt vagyok előtted, állj boszut
És ölj meg engem, csak kimélded őt.«
Örjögő vágy kapott meg engemet,
Hogy esdő, csalfa, hűtlen ajkadon
Örökre elnémítsam hangodat,
Megöljelek és meghaljak veled! . . .
Nem öltelek meg, de csupán azért,
Hogy érezd éveken át hosszasan,
Miként lebeg feletted vész, halál!
Érezd, a mint én némán, nesztelen
Követem, mint véstjosló fellegárny,
Őt, a kiért feledtél engemet.
S ezerszer halj meg, féltve életét
Az én boszumentől, mely mögötte van!
Ugy lőn, és teljes volt az én boszum!
Mégis neked a könnyebb sors jutott.

Nem jól számíték; mint feledhetém,
Hogy a tölgy — sujtó villám érje bár —
Megáll s bár lombja, disze elveszett,
S kikelet többé zölddé nem teszi,
De áll sötéten, pusztán még soká.
Ám a virághoz a nagy ég kegyes,
Nem engedi hervadni lassudan.
Erős fa gyászol hosszasan csupán;
Én az valék, te: hullatag virág.
Elküldtem messze utra kedvesed,
Te kijátszottál és követted őt,
S én itt maradtam egyedül, magam!
Halálod könnyebb volt mint életem.
Mi lett belőlem, nézd meg arczomat,
Sötét történet van megírva rajt.
Oh engedj megpihenni végre hát,
Ne félj, éltemre fény már nem derül!«
Igy szólt a herczeg, arczát elfödé
És karszékébe visszaroskadott.
A hófehér alak előtte állt,
Szemében nem volt már vádló sugár,
Kinyujtá lenge, átlátszó kezét
S nézte Amadét, esdeklőn, soká!
Az nem mozdult és nem tekintte föl,
A holdfény lassan, lassan tova szállt
S az alak eltűnt mint a holdsugár.

Mély csend és éjjel volt köröskörül,
És egyik óra telt a más után.
Künn virradt, vérpirosan kelt a nap,
Veres sugár fénylett az ablakon
S rezgett a herczeg arczán, homlokán.
Sápadt volt annak arcza, homloka.
Piroslott rajt a fény — akár a vér!

VII.

Álom.

Ez éjjel Anselo sem alhatott,
A kertbe csalta őt a holdas éj.
A széles márványlépcsőn áthaladt,
Miként egy árnyék olyan nesztelen.
Csend volt, ezüstös fényben állt a kert,
Nagy árnyak nyultak szét a pázsiton,
Csillant a csorgó gyöngyöző vize
S fenn tündökölt a kéklő tiszta ég.
Arczát legyinté langyos, éji szél,
Mely szegfűbokrok fűszerét hozá.
És Ansoletto így sohajta fel:
»Éj van — ő alszik, hunyva két szeme.
Szellő, mely halkán szállsz az éjen át,
Érintsed csókkal édes ajkait!
S te tiszta, csendes, enyhe, nyájas éj,

Lány fátyoloddal fedd be angyalom,
 Álmodjon édes, bájos álmokat
 És légyen álma csupa szerelem!«
 A szellő suhant, csókját elvivé,
 Mormolt a hab, nevét suttogta el . . .
 A herczegné még ablakában állt
 S a holdfényben szemük találkozott.
 Az ifju szólt: »Késő van, asszonyom,
 S te ébren? Álmodat mi űzi el?«
 »Szeretem, Ansoletto — mond a hölgy —
 Ez édes, lány, világos éjszakát
 S a Pó mély mormolását hallgatám.
 Nem hallod-e mit sugnak habjai?
 Beszélnek hozzám s én nem érthetem!«
 »Ne kérdd — szólt Ansoletto — mit susog
 A víz. A hullám csalfa, ingatag!
 Hallgasd, mit a hűséges éj beszél
 S a rózsailat, mely hozzád lebeg,
 A szellő, mely csókdossa ajkadat,
 A csillagfény, mely szép szemedre száll,
 Mind egyet mond, azt sugja: szerelem!«
 »Ah, hallom, szólt a hölgy, az éj szavát:
 Szerelem! S azt hiszem, hogy álmodom!«
 »Álom, szólt Ansoletto, álom ez!
 És bűvös álmképem vagy magad!
 Oh Christina, halld, mit dobog szivem:

Szeretlek!« És a hölgy szólt: »Vártalak!
A honi kertben rózsás reggelen
Szivemet névtelen vágy kapta meg.
Tudod, mi volt ez? Téged vártalak!
S ha meghallám a csalogány szavát,
Szivem megdobbant: téged vártalak!
S idegen földön, fagyos fény között
Egyedül voltam és vártam terád!
Meg kellett jönnöd, végre megjövél!«
Az ifju lenn kitárta karjait:
»Oh jöjj velem, jöjj messze, messzire!
El szép hazámba, hadd vigyen karom.
Dermesztő itt a pompa, fojt a lég,
Virágom, elhervadnál itt korán;
Jöjj felvirulni forró szívemen!«
»Bár elmehetnék, Anselo, veled,
De láthatatlan és nehéz bilincs,
Adott szó, eskü, mind lekötve tart.
Olyan soká hiába vártalak;
Megjöttél végre, ah, elkésve már!«
»Elkésve? Nem! — kiált az ifju — nem!
Enyém vagy, ős időktől az enyém!
Vannak lények egymásnak szánva rég
S ha nem találják egymást, jaj nekik!
Bolyonganak vágyódva, untalan,
S véghetlen sóvárgásban hálnak el.

Menyasszonyom, én megtaláltalak!
Christina, vár a tenger és szívem!«
»Oh jaj, ne szólj — sohajt a hölgy — ne szólj,
Hangod oly édes, csábos e beszéd,
Anselo, ámde véték — kárhozat!«
S Anselo szólt: »Kárhozzam el tehát,
Ha véték így szeretni tégedet!
De lássam édes, bájos arczodat,
Lássam mélységes, holdfényes szemed;
Ily üdvre egy elkárhozás kevés!«
»Hiában — szólt Christina — hasztalan!
A szerelemnek rózsás hajnala,
Oh Ansoletto, nem virrad nekünk,
Nem a sugárzó élet vár reánk.
Az élet gát csak, tőled elszakít,
Csupán az álom, Anselo, mienk!«
»Ez álom egy órája többet ér,
Christina, száz életnél énnekem!
Nézd, nézd, magasan áll immár a hold,
Elhalványultak fenn a csillagok,
Ezüstfényében mind hogy elmerült,
Olyan szívem, miként a holdas ég!
Christina, édes arczod benn ragyog,
S fényében minden érzés elmerül!«
Elhallgattak, künn minden hallgatott.
Nem rezdült egy levél, madár se szólt,

Csak a Pó mormolt tompán, messziről.
 Lépés hallatszott. »Ansoletto menj,
 — Sugá Christina — itt ne leljenek!
 Valaki jön . . . Nézd itt virágaid,
 Az egyiket most éntőlem fogadd.«
 És felvillanva a holdfényen át,
 Egy rózsza hullott Anselo elé.
 Az ifju érintette ajkival
 S eltűnt az árnyas, hajlós fák között.
 Megnyilt a herczegasszony ajtaja,
 Dajkája jött: »Ébren vagy asszonyom?
 Ugy tetszett, hangod vélem hallani.
 Nem jó holdfényben lenni oly soká,
 Alszol s a holdfény szép arczodra sűt!
 Nem jót jelent, pihenj le angyalom.«
 A herczegasszony csendesesen felelt:
 »Mért keltettél, oly szépet álmodám!«

VIII.

Ansoletto dala.

Szép alkonyat volt, fényes nyárutó,
 Az ősz közelgett már, de szeliden;
 Meghagyta még virágok illatát
 S a fák lombjának kedves zöld színét.
 Enyhébbé vált a forró, nyári hő,

A pázsit bársonyosabb és üdébb;
 Reggel a kerten harmat gyöngyözött,
 Harmattól csillant szegfű s viola.
 Mégis busongás látszott mindenben,
 Fecskék elszálltak, búcsuzott a nyár.

A hűs erkélyen együtt voltak
 Christina, Ansoletto s Amadé,
 Anselo ujja lassan átfutott
 Lantjának lágyan zengő hurjain.

S félhangon énekelt egy régi dalt:

»Ki mondja meg mint jön a szerelem?

Titokzatosan itt van hirtelen!

Bűnös vagyok? Oh, ugy bizonynyal az

A rózsá is, ha megjön a tavasz

S ő kivirul szép nyájas hajnalon.

Bűnös vagyok? Oh, ugy bűnös nagyon

A hab, hogy fénylik, mert a napsugár

Ragyogva forrón a folyamra száll.« . . .

.

Itt megszakadt a dal váratlanul.

Amadé felkelt, szeme villogott,

Viharzott arczán szörnyü gyötirelem,

És megragadta Anselo kezét.

— A vasmaroknak érintésitől

Tompa nyögéssel földre hullt a lant —

S vonagló ajkán kelt rekedt beszéd:
»Felelj, fiú, hol vetted ezt a dalt?
Ah, csalfa, álnok, gyászos ének ez,
És minden hangja kárhozat, halál!«
Anselo megdöbbenve, szótlanul
Nézte a herczeg dult vonásait,
Majd lassu hangon végre így felelt:
»Ismertem már mint gyermek ezt a dalt;
Nem hittem, hogy felindit, herczegem.
Egy dal gyakorta bús emlékeket
Idéz fel s akkor jobb nem hallani.«
A herczeg újra már a régi volt,
Legyőzte gyorsan a felindulást
És szólt: »Gonosz emléket hoz e dal;
A kitől egykor hallám, csalfa volt
És szíve hűtlen, vétkes, áruló!
S hogy ismét hallom, szinte borzadok.
Mintha környezne újabb árulás . . .
Anselo! Sápadsz?! Szólj, mi van veled?!
Miért remeg, ki hű, nemes barát?
Mért e tekintet? Ne nézz így reám!
Szivem sötét szív, szörnyen kétkedő.
S még gyanakodna rád, te tiszta, jó!«
Szólt s mintha úznék, gyorsan tova ment.
Megcsörrent kardja lépcsőzet fokán.
Magas, sötét alakja elhaladt,

S a kerti uton, mind a merre járt.
Rettenni látszott tőle lomb, virág.
S így töprengett magában Amadé:
»Mily szörnyü sejtés, átkozott gyanu!
Jól láttam és szememnek sem hiszem,
Anselo halvány, Christina remeg! . . .
Még őrültté tesz ez a kétkedés!
Érzem, a vérem mint lázong vadul,
Agyamba láng csap! Ébred hát a mult!
Mind ezen egykor átgyötrődtem én,
S egy hangot hallok, úgy mint egykoron,
Szilaj hang kél szivemben: »Öld meg őt!«
S ha nem igaz? Káprázat volt talán?
Christina nem csalhat meg engemet,
Nem bir hazudni olyan égi szem!
És Ansoletto nem lehet bünös,
Oly tiszta fény van ifju homlokán! . . .
Egyedül vannak és az est leszállt,
Távozni láttak . . . mostan a valót
Megtudhatom . . . Borulj el, tiszta ég!
A csillagok ne lássák odafenn,
Hogy olyan mélyre sülyedt Amadé
És lopva, titkon leskelődni jár!«

A hercegné s az ifju ott maradt
Az erkélyen. Köröttük néma csend.

»Elvesztünk, Ansoletto,« — szólt a hölgy, —
S arczát elfödve visszaruskadott.

»Christina, oh miért e rettegés?

Miként egy angyal álma, tiszta vagy ;

Emeld fel bátran bájos arczodat!«

»Jaj, Ansoletto, érzem, sejtem én,

Körüllebeg fagyosan a halál!

Érzem dermesztő jéglehelletét ;

Nem félném én azt, Anselo, veled,

Az elválástól reszketek csupán!«

»Elválni tőled! Christinám, ne félj,

El nem választhat földi hatalom,

A meddig élek, én megvédelek

És nem választ el tőled a halál,

Együtt megyünk szebb, más világba majd!«

A hölgy felállt; Anselo szótlánul

Megfogta lankadt hófehér kezét.

A hercegasszony bágyadt, szép feje

Lassan Anselo vállára hajolt.

Igy nézték egymást hosszan, csendesen

És találkoztak néma ajkaik.

És átviharzott mindkettő szivén

Az első csóknak mézes öröme

S az utolsónak égő bánata.

A hercegasszony fuldokolva szólt :

»Mennem kell és szivem majd megszakad,

Mintha örökre mondanék bucsút!«
 »Bucsut nem mondok — Anselo felelt —
 Bus sejtelmekkel ne gyötörd magad.
 Nem érzed-e, mindig veled vagyok,
 Lelkem, szerelmem kísér mindenütt!«
 Még egy tekintet, még egy halk bucsu,
 Elváltak s mind a kettő tova tűnt.
 A kert árnyában zörrent egy bokor,
 Feketén vált ki egy magas alak
 És tompa hang jajdult fel: »Hát igaz!«

IX.

A Pó hajjai.

Szobájában Amadé fel s le járt.
 Sötéten szállt le künn az éjszaka,
 S az éj leszállt az ő szívébe is!
 »Felismertem — magában így beszélt —
 Sejtettem régen, most bizton tudom,
 Arany hajáról ismerék reá,
 Felismerem szemének sugarát
 És gyöngye szíve csalfaságait!
 Az ő fia! Csak az övé lehet!
 Az anya megcsalt, megcsal a fiu! . . .
 Oly árulás és annyi gyötrellem —
 Te dőre szív, nem volt elég neked?

Még bizni tudtál emberben, szívem!
Mi volt az élet? Pusztá sivatag.
Sugár nem kísért gyászos utamon,
A pusztában egy rózsá nyílt csupán;
Királyi fénynyel vettem őt körül,
Ő volt, ki még az élethez kötött,
Ő mindenem! — S egy nyomorult suhancz
Kinyújtá érte vakmerő kezét!
Az emberektől, ennyi éven át,
Sötéten, némán elzártam magam.
Két lénynek szívem mégis tárva volt,
És most e kettő tört merit belé!
Miként szerettem őket! Oh nagy ég,
Gyilkos méreggé vált e szeretet,
S lelkem nem óhajt mást, csupán boszút!
Reszketetek, kezem súlyos nagyon.
Christina, haljon az, ki elrabolt!
Fizesse vérrel hő tekinteted,
Fizesse vérrel szemed sugarát!
S valjon miként lakoljon csókodért?
E csókért mily hitvány ár élete!
Elhallgatott s kinyitá ablakát.
Virradt. A herczeg kardját felköté
S kiment. A hosszú, boltos folyosó
Tompán visszhangzá súlyos lépteit.
A bolthajtások, oszlopok közé

Alig hatott a szürke virradat,
S a herczeg, mint egy rémes éji árny,
Feketén, némán, lassan ment tovább
Mig az erkélyen át a kertbe ért.
Megállt s kutatva nézett. Sasszeme
Legottan meglelé, kit keresett,
Anselo volt. Ott ült a gyeppadon.
Az éjen által ébren őrködött
És elkerülte álm, pihenés.
De mit az éjjel meg nem adhatott,
A virradat az álmot meghozá.
Visszahanyatlott ifju, szép feje,
Szeme lezárva, arczán nyúgalom,
És édes, rózsás, fényes ifjuság.
Amadé nézte hosszan, hosszan őt:
»Mily drága voltál egykor énnekem!
Odadnám most is még az éltemet,
Hogy eltöröljem árulásodat!
Mint birsz aludni nyugton, édesen,
Bünös lelked nem érzi: itt vagyok?
Az ajka most is milyen szép, nemes . . .
Ezek az ajkak csókolták meg őt!
Az a csók éget, néki veszni kell!«
»Anselo kelj fel!« mondá hangosan.
Az ifju eszmélt, felnyitá szemét
S Amadét látva, felkelt hirtelen.

»Anselo jöjj velem.« Szólt Amadé.
És némán haladtak a kerten át,
Kiléptek a kert vasrács ajtaján.
A herczeg ujra ismétlé: »Kövess!«
Anselo nem felelt; sötét szeme
A kert lehajló fáin nyugodott.
A herczegasszony ives ablaka
Csillanva tünt elő a lomb közül,
S az ifju lángoló tekintete
Bucsuzva, némán üdvözölte azt,
Mint tova szálló, tűnő napsugár;
Aztán követte utján Amadét.
Hüvös reggel volt; könnyü lenge köd
Lepett féhéren útat és mezőt.
Meglátszott már az ősz halvány keze
A sápadt, fényevesztett hajnalon.
Szürkén feküdt medrében a folyó,
És panaszosan zugtak habjai.
A Póhoz érve, Amadé megállt
És szólt: »Anselo vond ki kardodat.
Elárultál bár s megérdemlenéd,
Hogy rútul halj meg, mint gonosztevő,
De egykoron nagyon szerettelek.
S így nemes kardom ad neked halált,
Anselo vond ki kardod, véd magad!«
De Ansoletto kardját kivoná

S a földre dobta. »Ölj meg Amadé!
Megérdemlem — lehet tán — a halált,
S nemes a kéz, mely adja, jól tudom.
Nem árulás volt, végzetem csupán!
Lehet-e látni s nem szeretni őt?
Ha vétek volt, megbánni nem tudom.
Ölj meg, nem védem ellened magam,
Szerelmem él még a halálban is!
Csak eskümet hallgasd meg herczegem:
»Christina ártatlan, kiméljed őt!«
Amadé felkaczagott keserűn.
»Igen, ártatlan, úgy mint önmagad,
Igy illik mondani, ezt ismerem.
Sokat beszélni mostan nincs idő,
Mézes hangod asszonyt csábítani jó,
Az én fülemnek, lásd, haszontalan!
Vedd kardodat és használd jól fiú!
Christinát véded, nem csak éltedet.«
A kardok összecsaptak; az aczél
Szikrázva csendül, forgott, villogott.
Biztos, szilárd volt Amadé keze,
Czélt nem tévesztett kardja sohasem.
Egy vágás még — és Anselo megállt
Tántorgott s némán, lassan lerogyott,
Felkelt a nap, pirossá lőn az ég,
Biborban usztak lenge fellegek,

De Ansoletto mind nem látta már!
Halálhalványan, csendesen feküdt.
— Buzogva ömlő, forró ifju vér
Festett pirosra füvet, harmatot. —
Kinyitva kérdőn nagy, sötét szeme,
Vérétől ázott szép aranyhaja,
Aján nagy, véghetetlen némaság!
Amadé nézte dermedten, merőn.
Végre lehajlott hozzá lassudan,
Felvette mint egy alvó gyermeket,
S halkán beszélt: »Lemosta hát a vér
A bűnt, a csalfaságot, árulást!
A halál megsimítá homlokod,
S újra tisztának látom arcodat.
S lelkemre száll halálos nyugalom.
Pihenj! A víz lesz jeltelen sirod.«
És rá takarta bársony köpenyét,
S lebocsátá a Pó hullámiba.
Aztán elfordult s zordan, hangosan,
Mintha tanúnak hívná az eget,
Szólt: »Fűvön, kardon nedves még a vér,
Christina, érted kellett ontanom.
De jaj neked! Te számolsz odafenn,
E vérért, és e drága életért!

X.

Csend.

A herczegasszony hosszú éj után
Hüvös, borult hajnalra ébredett.
Nagy, névtelen, gyötrelmes sejtelem
Borult lelkére, mint egy szemfedél.
Felhő előre árnyát így veti
A tóra, mit a vész majd felkavar;
S a szívre így előre küldi már
Sötét árnyát közelgő gyötrelmem.
A herczegné a kertbe sietett,
De Ansolettot nem látá sehol.
Ha lépés hallszott, zörrent egy bokor,
Christina fellélegzett: »Jön tehát!«
Anselo nem jött. Percz mult percz után,
Lassan, kinosan mult a délelőtt.
A hű Ivonne a kertben megjelent,
Étkezni hívta herczegasszonyát.
Ijedve nézte Christinát az agg:
»Mi történt drágám? Arczod halovány,
Szemed hogy csillog, ajkad mint remeg!
Beteg vagy tán?« A hölgy alig felelt,
S gyorsan, némán az étterembe ment.
A herczeg várta már; fagyos szeme
S a szobor arcz nem árult semmit el.

A herczegné még sáppadtabbra vált :
Üresen állott Anselo helye !
Kérdezni nem birt, ajkán halt a szó.
Ott ültek mindaketten szótlanul.
Nyomasztó, csendes volt a nagy terem,
Fojtott a lég, mindenki hallgatott.
S egész nap, mintha fedné gyászlepel
A palotát s a herczeg udvarát,
Rémült, aggódó, bús volt minden arcz,
Borús a lovagoknak homloka,
S a hölgyek ajka csendes és komoly.
Suttogtak s elnémultak hirtelen,
Ha közelíteni láták Amadét.
A szolgák meg titkon maguk között
Beszéltek : »Milyen rejtélyes dolog
Az a parancs, mit herczegünk adott :
Négy paripát, a herczegasszonyét —
Három napig itatni nem szabad,
Abrak legyen előttük bőviben.«

A herczegasszony a kert utain
Bolyongott, mint egy halvány szellem-árny ;
Nem sírt, a véghetetlen gyötirelem
Felégeté talán a könnyeket.
Kezét tördelve halkán rebegé :
»Oh Ansoletto, merre, merre vagy ?

Hiában hivlak én, egyetlenem!
Kegyelem volna nékem a halál,
Csak tudhatnám, hogy az hozzád vezet!«
Igy telt a nap, az éj álmatlanul;
A herczegasszony nem talált vigaszt,
Sem pihenést. Kitárta ablakát
S tárt ablakán az éjbe kihajolt.
Sűrű, borongós, hűvös volt az éj.
Az égen nem ragyogtak csillagok.
Lelkében, ah mi égőn, felmerült
Anselo képe, látni vélte őt.
És felmerültek végső szavai:
»Nem érzed-é, mindig veled vagyok,
Szivem, szerelmem mindenütt követ!«
S egyszerre, mintha hívna csendesen,
Egy édes hangot hallott messziről:
»Christinám várlak, jőjj hozzám, kövess!«
»Követlek, Ansoletto — szolt a hölgy —
Bármerre vagy, oh csak felelj nekem,
Itt, vagy a földön túl keresselek?«
De az éj újra csendes, néma volt
És kérdésére nem jött felelet.

Három nap mult el, három szörnyü nap!
S a herczegnéhez így szolt Amadé:
»Olyan halvány vagy, szóvalan, beteg!

A folyó mellett hűs a levegő,
Gyógyít és csendesít a habmoraj;
A Pó partjára jőjj tehát velem.
Befogva vár négy tüzes paripád;
Nemes négy állat, gyorsfutó, szilaj,
Kivágtatnának a világból is!«
A herczegné alig figyelt reá,
Némán intett s követte Amadét.
A kapunál kocsija várta már.
Szilajon prűszkölt a négy paripa,
Rágták a zablát, szemük villogott,
És néha, néha felkapván fejük,
Szívták a nedves, hűvös levegőt,
Mely a folyóról hívón áradott.
Négy apród tartá a négy paripát,
Mig a herczegné kocsijába ült.
A herczeg most a gyeplőt átvevé,
És az elámult apródokra szólt:
»Mehettek, itten nincs több dolgotok.«
Azok ámultan siettek tovább,
Ijedten, a nem várt parancs miatt.
Most Amadé sötét tekintetét
A hölgyre vetve, így szólt zordonan:
»Miként lehet ez arcz ily hófehér!
A bűnös csók hamvát el nem vevé!
Fehérből nem lehetsz, ha megtudod,

Hogy soh'se csókol többé kedvesed!
Ölelő karja dermedt és merev
És fagyos lenne ölelése most!
Három nap várta szép szerelmesét.
Hallod, hogy zúg, hogy csapdos már a Pó?
Menj, — mélyiben Anselo vár reád!«
Igy szólott és a gyepelőt eldobá.
Szomjan, lihegve a hűs víz után,
Vágtatni kezdett a négy paripa,
Neki vadulva a folyam felé.
A herczegasszony felemelkedett,
Szeme csodás örömtől csillogott,
És felkiáltott: »Bosszud nem talál!
Köszöntelek, te habzó áradat!
Mégértem mostan hívó szózatod.
Érzem, hogy Ansoletto vár reám,
S a halált áldom, mert hozzá vezet!«
A paripák elérték a folyót,
Belévetették bőszerűlten maguk
S eltűntek. Aztán a habzó vizen
Fenn úszott még egy hófehér alak.
Sötét haja szétomlott a habon,
A viz szelíden vitte, ringatá,
Mig egy mély örvény elsodorta őt!
A palotában mély, nagy csend honol!
Nem kérdi senki, hol van asszonya,

S a délczeg ifju merre-hova lett?
A herczeg még sötétebb, komorabb,
Dermedt szive tán már nem is dobog!
Az évek folynak, észre sem veszi;
Neki a föld sivár, üres, kihalt . . .
Csendes a kert, nem pendül hárfahang
Ezüst olajfák, czipruslomb alatt.
S a kert fehér, kanyargó útain
Nem hangzik könnyü léptek lágy nesze.
De ha leszáll a csillagfényes éj,
Titkos regét mond, súgva, lomb, virág,
Sohajt a szél, a vízesés zokog,
Csillannak a Pó gyöngyös habjai,
— Felette könnyü, halvány pára leng —
S a viz susog, titkosan, szeliden,
Mintha dalolna édes altatót.

Pár fürtöt?

— Lamartine. —

Pár fürtöt? de hiszen azok hófehérek,
S elhullanak már az évek sulya alatt,
Szép kis fehér kezed mit csinálna velök,
Koszorukat szedni, keress ifju galyat!

Azt hiszed tán lányka, édes ismeretlen,
Hogy a fáradt költő hajlott, komoly fején
Oly aranyos fürt leng, olyan lágy selyem haj,
Milyenre tiéden fényt lehel a remény?

Szegény drága gyermek, a fecske mit szólna,
Ha zúgó vihartól leerve, megtépve,
Valami menhelyen hallgat szárnyszegetten
S édes hangod tőle pár pehelykét kérne!

»Kérjed, — így felelne — az út tövisétől,
Kérjed szélvészétől a zúgó viharnak,
Tollam összetépték! Hol felmelegedjek
Nem maradt már nékem más menhely, — kezed
csak!«

Igy felelek én is, kérve ne feledd el
A költőt, ki téged áldva és szeretve
Rád gyakorta gondol s kinek fáradt lelke
Mint a fáradt fecske, vágyik közeledbe!

Napszállta.

— Bourget. —

Ó szép nap, ha leszállsz felettem,
A kék egen,
Az álmokat, miket rég eltemettem,
Ó nap, te visszahozod én nekem.

Tünő világod, haldokolva,
Lelkembe hat!
S napfényes glóriába vonja
A régi meghalt álmokat!

Elvesztett szó.

— Geibel. —

Oly forró volt a nap sugára,
Im, most az est, hűvösre vált,
Az égen lassu felhő pára,
Halk dallam száll az éjen át.

Oly bágyadt, csüggedt most a lelkem,
Szivem mereng a mult felett,
Egy szón, mit régen elfeledtem,
S mely mindörökre elveszett!

Mind hasztalan, már nem találok
És többé sohse mondhatom,
Mért engedném, hogy tova szálljon
Mig itten égett ajkamon!

Ah, milyen búsongó sötéten,
Nől a homály köröskörül,
Egy csillag nélkül, hűvös éjben
Némán virrasztok egyedül!

Enelysion.

— Lenau. —

Lesujtá szívét a bánat,
Kerüljétek emberek!
Mint hajdan magában állott
A villámsujtott berek.

Sérte ezt a néma embert
Jó és rossz szó egyaránt,
Kerüljétek villámszentelt
Enelysion gyanánt!

Kisértetek.

Ne kérd, hogy mért kerül az álom,
Álomtalan bús éjszakákon,
Nyugtót nekem az éj nem adhat,
Lásd kóbor árnyak látogatnak.

Szegény, megsáppadt kóbor árnyak
Mély sirjaikból visszajárnak,
Alig hajoltam vánkosomra.
Már jönnek lassan hosszú sorba.

Kik egykor ifjan, könnyü szárnyon,
Fürödtek fényben, napsugárban,
Most halvány arczzal visszatérnek
A meghalt álmok és remények.

Jön régi kedvem, rózsafénye
Áthervadt csendes szürkességbe,
Mélázva néz rám, szárnysezegetten,
És némán suhan el felettem!

És végre, — ó csak őt ne látnám!
Jön egymagában, búsan, árván,
Megtört szemekkel, halaványan
Legszebb halottam: ifjuságom!

Ne kérd, hogy mért kerül az álom
Álomtalan bús éjszakákon,
Nyugtót nekem az éj nem adhat,
Lásd, kóbor árnyak látogatnak!

Álmodozók.

— Andrée Lemoyne. —

A midőn lakói szép álmvilágnak
Pillanatra mégis a valóba lépnek,
Bizonytalan lábbal, ingadozva járnak
Mint a szárazföldre lépő tengerészek.

Lábuknak, szivüknek szüntelen hiányzik
Hullám hintázása, tenger ringatása,
Szemök arra termett, hogy a láthatárig
A nagy végtelen viz áradatját lássa.

Tulvilági tájak, névtelen világok
Vándor keresői szomju vágyban égneek,
Képeket követnek, mit a lelkök látott,
Mindig utra készek, soh'se hazatértek.

Muló nyár.

Reszket az erdő lombos árnya,
Ragyog az üde hús magány.
Zöld útait egy lányka járja
Édes mosolylyal ajakán.
S míg az enyelgő lanyha szellő
Aranyhajának csókot ad,
Ő csak siet vigan szökellő
Őzként a dús haraszton át.

S míg tova lebben könnyü lába
Mohos megaggott fák alatt,
Friss gyöngyvirág fakad nyomába,
Rá nyíló ágak hajlanak.
Kék tóhoz ér, mily játszi habja,
Vár rája már a csónak ott;
A gyors hullám fürgén ragadja
A lánykát és a csónakot.

Erdő fuvalma van körötte
Madárdaltól cseng-bong a lég,
A partot kankalin befödte,
Mily sugaras a tó s az ég!
A hullám csillan, tarka színben,
Loccsan a viz, suttog a nád;
Ujongva énekeli minden
A május mámoros dalát.

A nyár elszállt mint édes álom.
A hervadó vadon felett,
Elnémult erdőn, puszta tájon
Fehér ködfátylak lengenek.
Égen, földön, mily hamvas árny van.
Loccsan a viz, suttog a nád,
A tó ringatja búsan, lágyan
A szőke lánynak csónakát.

Bágyadtan lengő csónakában
A lány csendesen szendereg,
Rá lassan, szürkén, halaványan
Hullong az őszi permeteg.
Az édes ajkon halk mosoly van,
Halk, mint mulékony esti fény,
Hideg nyugalom a mosolyban,
Hideg, nagy álom van szemén.

Lágy, méla béke enyhe karja
Öleli s álma tiszta, mély.
Köd elfedi és eltakarja
A hideg, csendes, hosszú éj . . .
Mindent csak lankadozni látok,
Mindenben gyász és fájdalom
Muló nyár, hervadó virágok,
Tünő fény, ez az én dalom!

Virágok.

Bár hamvas felhő van az égen
S fagyos lepel a föld felett,
Két édes kis virágba', nékem,
Itt van az egész kikelet!
Két szép virág, kicsi, de mégis
Bájuk már mindent megigéz,
Felderül még a borus ég is,
Hogyha a két virágra néz.

Egyik egy feslő rózsabimbó,
Távol csodás tájról való,
Hajlós száron kecsesen ingó,
Fehér és tiszta mint a hó,
Mintha márványból vésve volna
S mégis oly gyöngéd, hullatag,
Szép feje halkán meghajolva,
Körötte fénylő sugarak.

Ha majd kinyilsz a napsugáron,
S irigyelt léssz majd és csodált,
Őrizd meg, édes szép virágom
Őrizd meg ezt a szende bájtt;
És akaratlan büszkeséged,
És öntudatlan kellemed
Mely körülvesz ragyogva téged
És elragad szívet, szemet.

A rózsza mellett, melynek árnya
Nyájasan védi, óvja őt,
Tavaszi fénybe, illatárba,
Egy bájos ibolyácska nőtt.
Édes mosolylyal kék szemében,
Harmattal, gyöngygyel levelén,
Zöld fű közűl, oly szende szépen
Frissen, vidáman néz felém.

A mit a földet feldiszítni
Az égből a tavasz hozott,
Azt mind az ibolyára hinti;
A ragyogást, az illatot.
Ezért van tán, hogy közelében
Szivem verőfény járja át;
Tavasz üde fuvalmát érzem,
Hallom a fülmilék dalát.

Van még egy harmadik virágom,
Még az életnek hajnalán,
De fájó szívvel érzem, látom,
Hogy ez a hajnal nem vidám.
Bimbó még, s félig már lehullva
Ugy bágyadoz, oly csüggeteg!
Alig hogy kissé felvidulna,
Szemében újra könny remeg.

Bár fényes ég nevet le rája
A szellő is zizegve jár,
De hol a tavasz üde bája,
Hol az aranysugáru nyár?
Hideg harmat pereg le róla,
A fákon őszi koszorú,
És ezért a kis őszi rózsza
Oly halvány, olyan szomorú.

Szent kezed, ó, csak áldja, védje
Virágaimat, Istenem!

Legyen édes a rózsá élte
S mint ő maga, bájos legyen.
És szeretetet véve, adva,
Viruljon mindig ékesen,
Ó bár örökké szép maradna
S az ősz ne érné sohasem!

De elhervadni, meg van írva,
Ez a virágok sorsa már!
Enyésszen el hát rózsapírba',
Midőn sugárzik még a nyár.
Az ősz, a hervadást lehellő
Ne érinthesse levelét,
Fehér szirmát a könnyű szellő
Langy, nyári éjjen hordja szét.

Hát ibolyámnak mit kívánjak?
Hisz ő a víg öröm maga!
Elúzi mindig majd az árnyat
Nagy, kék szemének csillaga!
Fény, mit a hajnal itt felejte
És nekünk itt hagyott az ég,
Sugárzik ő, magába rejtve
Friss, harmatos költészetét.

Hát a szegény kis őszi rózsza
 Csak halványul, csak lankadoz?
 Uj búval jön meg minden óra,
 Örömet néki egy se hoz?
 Szálljon szívébe nyájas béke,
 Legyen áldás feje felett,
 Mosolytalan élte nek éke,
 Legyen az édes szeretet!

Harmat.

— Sully-Prudhomme. —

Merengek s künn az üde harmat
 Hull pergendezve, nesztelen,
 Hús gyöngye hull a virradatnak
 S ragyog a völgyön, réteken.

Nincs nyoma sem a fellegeknek,
 Borútlan fenn a tiszta ég,
 E cseppek hát honnan peregnek?
 A légben volt mindannyi rég.

Hát könnyeim miért omolnak?
 Hisz kél a hajnal, érezem,
 Régóta már szívembe' voltak,
 Azért áztatják most szemem.

Lelkünkben, néha öntudatlan,
 Mély gyöngéd fájdalom remeg,
 Egy drága szó felkelti halkán,
 Felkelti mind a könnyeket!

Valamikor.

— Geibel. —

Fenn ragyogott a nap felettem,
 S tavaszi díszben állt fa, bokor,
 S napsugár égett a te szemedben
 Valamikor.

Ó, mind elnyiltak a virágok
 És itt az ősz már és jön a tél,
 És elsodorta azt a sok álmod
 Mind, mind a szél!

Megnyugvás.

Utamat immár megnyugodva járom,
Tudom, az enyém nem lesz sohasem,
Miről álmodtam, a sok édes álom:
Tavasz, ifjuság, szerelem!

Nem várom, hogy még ibolyát is lássak,
Mely mosolyogva énnekem fakad,
Jól tudom, hogy az én utamra már csak
Halavány lombok hullanak.

S úgy vagyok mint a vándor, kinek utja
Kopár s a lábai már nehezek,
Ám bizton halad csak tovább, hisz tudja,
Hogy ez az ut haza vezet.

Pihenés.

A társaság vidám, zajos, de nékem
Ma nem kell, — olyan bágyadt is vagyok!
Megállok és elnézem ablakomból
Miként ragyognak künn a csillagok.

Valami hajszolt, üldözött egész nap,
Fáradt vagyok és láztól ég fejem!
Ottkünn a szép, a tiszta téli éjjel
Kitárja békés szárnyát nesztelen.

A félhold andalító halk sugára,
Beszáll a jégvirágos ablakon,
Ugy érzem, mintha lágyan rásimulva,
Hüsitené az arczom, homlokom.

Puhán takarva síma hópalástba,
Édes mosollyal szunnyad künn a kert,
A hold ezüstös fátylat sző felette,
Mély, tiszta békét rá az éj lehelt.

És minden olyan végtelen nyugodtan
S mégis vidáman, nyájasan pihen . . .
Ugy érzem, mintha lassan, ringatózva,
Lágy, boldog álom lepné meg szívem.

Szürkeség.

Szóltam: Az ég mily tiszta kéken
Ragyog a Balaton vizében!
Tulpartján ott a Balatonnak
A kék hegyek miként ragyognak!

Folyó aranyt önt fűre, fára
A nyári nap arany sugára.
A part, a viz így soh'se fénylett,
Mily szép a nyár, mily szép az élet!

S ő szólt: »Mindebből mit se látok,
Árny fedi mélyen a világot,
Lehet, hogy csillog tarka színben,
De nékem mégis szürke minden!

Most ezt nem érti, ó, de lássa,
Majd tűnik ajka mosolygása,
Elszáll a napfény, ködtől úzve,
S megérzi, minden milyen szürke!«

És szavait én hogy nevettem,
Kevély, sugárzó, ifju kedvben!
S a Balaton csillámló habja,
Ég, föld vigan kaczagott rajta.

A boldog jó kedv merre, hol van?
Itt állok némán, kedvhagyottan
S gyakorta most eszembe jutnak
Szavai, melyek nem hazudtak.

Ó, hova lettek, hova szálltak
A fényes, forró napsugárok!
Elszállt a nyár, az ősz elűzte,
S köröttem minden szürke, szürke!

Gray Edward.

Tennyson.

Szép Moreland Emma megy a mezőben
És kérdve jó hozzám, az uton át:
»Szólj, szived immár elveszítetted,
Másnak adád-e, Gray Eduárd?«

Szép Moreland Emma lány szava édes,
Ám keserű könnybe vész a szemem:
»Szép Moreland Emma, Edward szivében
Soha nem ébred több szerelem!

Adair Helén, ah, mint szeretett ő!
Az anyja, az apja tiltotta bár, . . .
Sírja felett most zöldel a pázsit
S a szél felette zokogva jár.

Hittem hidegnek, mondtam fagyosnak,
S elmentem daczosan a tengeren,
Szivem megtölté örült kevélység,
Míg őt megölte a szerelem!

Gúnyos, kegyetlen szavakat mondtam:
— Kegyetlenül szállnak vissza reám! —
»Gray Edward szivében nem ég a bánat
Utánad büszke, csalfa leány!«

De jaj, most büszke fejem lehajtám
Sírja fűvébe, s így esdtem én:
»Ó szólj csak egy szót! Megöl a bánat!
Hallod keservem, Adair Helén?«

Zogokva aztán a kőbe róttam,
 Mohos fejfája bús kövibe:
 A sírban fekszik Adair Helén itt,
 S véle temetve Edward szive.

Szerelem tűnhet, szerelem szállhat,
 Mint ágról ágra száll a madár,
 Szerelem napja, Adair Helénnek,
 S Gray Eduárdnak nem kél soha már!

Zokogva róttam, a kőbe ottan,
 Mohos fejfája bús kövibe:
 A sírban fekszik Adair Helén itt
 S véle temetve Edward szive!«

Dal.

— François Coppée. —

Merengve, szemlesütve látlak
 Magam előtt, ah, mindenütt!
 Fehér ujjára szép arámnak
 Készítsetek arany gyűrűt.

Eltávozott bár, ámde szívem,
Szép, drága képén andalog,
Emlékit benn őrizni hiven
Ezüst szekrényt csináljatok.

Ah, sok a távollét szívemnek,
Kétely von árnyat lelkemen,
Készítsetek, hogy megpihenjek,
Ólomkoporsót énnemem!

Ifju lányok.

Az ifju lányok mosolygó virágok,
Kiket az égnek jóságos kegye
A földre küldött, hogy szép, szende bájuk
A szegény földet édessé tegye.

Maradjatok hát szép, szelid virágok,
Ne vágyjon másra szívetek soha,
Viruljatok oly üde ékességben,
Mint a mezőnek hőszin liljoma!

Emlékkönyvbe.

— A kis Mariskának. —

Az erdő üde mélyén,
A hajlós lomb alatt,
Szép szende gyöngyvirágok
Szeliden nyillanak.
Mind olyan bájos, édes,
Elrejtí bár az ág,
Mariskám, légy csak ilyen
Szelid szép gyöngyvirág!

Pirosló nyári hajnal
Széthinti biborát,
Aranyszín napsugár száll
A nyíló kerten át,
Tövisnél, rózsáagnál
Egyként mosolygva jár;
Mariskám, légy csak ilyen
Mosolygó napsugár!

A nyájas, édes árnyban,
Egy kis madár dalol,
Felhangzik csattogása
A sűrű lomb alól,
Dalol, ha kék az égbolt
Vagy felhő lepje bár;
Mariskám, légy csak ilyen
Daloló kis madár!

Havasí rózsa.

— Svájczí dal. —

Havas bérczek ormain, hol
Zúg a tiszta csermelyár,
Egy virág nyit, rózsaszinre
Festé őt a napsugár.

Ott hazája a magasban,
Mosolyogva ott virul,
Színe sápad, ha lehozzák
Bérczi hona tájirul.

És ki hinné, e virágban
Mily csodás erő lehet ;
A ki egyszer nézte, látta,
Többé távol nem mehet ;

Olyan forró vágyat érez,
Látni a bércz ormait,
Hol a kristálytisza légben
A havasi rózsa nyit.

Ha csókollak . . .

— Geibel. —

Ha csókollak szép leánykám,
Mért sütöd le kék szemed ?
Mért kívánod eltakarni
Benn az édes könnyeket ?

Boldog, gyöngéd, ifju érzés
Mely a szembe könnyet hoz,
Sirj és csókolj csak — a rózsa
Legszebb, midőn harmatos !

Nem tudok bízni . . .

Nem tudok már bízni rég a kikeletben,
Szürkeséget, árnyat hoz nekem csupán,
Ó, pedig még így sohasem epedtem
Mosolygása, fénye, melege után!

Türelmetlen kézzel ablakot kitárok,
Sarjad-e a pázsit? fakad-e az ág!
Jöttök-e már fényes, nevető sugárok,
Nyiltok-e már, édes, kéklő ibolyák?

Balzsamos a lég már, mintha lágyan, szépen
Tündéreknek ujjá fűszert hintene?
Zendül-e már ottkűnn a tavaszi légben
Zsongó, mámorító, névtelen zene?

Nem tudok már bízni rég a kikeletben,
Szürkeséget, árnyat hoz nekem csupán,
Ó, pedig még így sohasem epedtem
Mosolygása, fénye, melege után!

Monolog.

Ákos :

Három édes kedvenczem van nekem,
Az első: két mélységes barna szem.
Csodás két szem! Ó hol van párja még?
Benn holdfény reszket, villám tüze ég.
Most lágy, szelid, miként a nyári éj,
Majd csupa tűz és büszke szenvedély,
És hű igaz, mint fenn a csillagok,
Ha bársonyosan, némán rám ragyog;
Utamon bármily sok tövis leszen,
Csak te kövess örökké, drága szem!

A második, — sok szó megrójjá bár —
Te vagy, te habzó, gyöngyöző pohár!
És a pohárban az aranynedű,
Világos, könnyű, kissé keserű,
Fehér tajtékban áll meg rajt a hab,
Benne aranyos szikrák játszanak,
Vidám tüzétől nyájas kedv fog el,
A gondot és bút vígság váltja fel,
Kedves vagy nékem — sok megrójjá bár —
Aranynedűvel gyöngyöző pohár.

Ha már megunva, a pohár pihen,
S bájosan hunyva a két barna szem,
Álom lebegvén pillái felett,
Jöjj kedves illatoddal, cigarett!
S kék füstfátyolba eltakarva szinte
Érzem, hogy mi a dolce far niente.

Próba.

»Ő leghívebb barátom, hidd el,
Megosztja búmat teljes szivvel.«
»Hiszem, hiszem, de mondd meg kérlek,
Tud-e szivből örülni véled?«

Dal.

— Musset. —

Jó reggelt bájos vadvirágom!
A legszebb vagy még egyre hát?
Utaztam, Suzon, messze tájon,
Bejártam nagy Itáliát.
A földi édenben voltam,
Szerettem, égtem, daloltam,
De mindegy néked,
Lám, újra itt vagyok
És újra kérlek
Nyiss ablakot!

Emlékezel még, ó kegyetlen,
Midőn előtted térdelék?
S te így feleltél: »Nincsen kedvem,
Nincsen kedvem szeretni még.«
Korán volt még akkor nagyon,
S ma tán elkéstem angyalom?
De mindegy nékem,
Lám, újra itt vagyok,
Jó reggelt szépem,
Nyiss ablakot!

Télizöld.

— Lamartine. —

Ó télizöld, félénk virágid
Szirma, tudom, hogy merre nyit,
A helyet is, hol üde pázsit
Beharmatozza szemeid.

Két sor bokortól árnyba rejtve
Egy keskeny ösvény széle az,
Hol, mit a rózsza ága ejte,
Fehér viráglevél havaz.

Árny fátyoloz, a fűn elárad
Ezer gyöngy, mit langy éj adott,
Bársony kelyhedből halk sugárok
Isszák az édes harmatot.

Vize ott fut egy csergetegnek,
A rigó inni arra jár,
Ott énekel, s én ott merengek
Mig rám köszönt az este már.

Virágom, kelyhed mit susogna,
— Ha néma ajkam értenéd, —
Szivemnek, mig eszembe hozza
Kék csillagod, az ő szemét!

A fenyők.

— Jean Aicard. —

Tömör fenyves erdő, mint sötétzöld bársony
Terül szét a halmon, meg a dombhajláson.
Hadsereg áll ekként támadásra készen.
Pillantás nem járhat mély nagy sűrűjében,
Mert ezer fenyőtörzs áll elébe gátnak,
Ám a napsugárok zöld tisztásra szállnak.
Nincsen itt homály se' mint a rengetegbe',
Csak a hó sugárzás halkul szelidebbre.
Bársonya hiányzik harmatos mohának,
Zuzmó nő helyette, szürkén összeszáradt,
Mely lépted nyomában néha-néha roppan;
Virágnak nincs kedve nőni e vadonban,
Ámde hull a fákról gyantacseppek gyöngye,
Erős illatárral az erdőt betöltve.

De mi fenyvesemnek a csodás bájt adja,
Az mély mormolása, zizegése, hangja!
Ha fuvallat lebben, már nyomában ébred
Nagy hatalmas zúgás, lágy sugásu ének.
Más fa nincs a földön, mely így dalra kelne,
Óh aeolhárfaím, napsugárral telve!
Zengő szép fenyőim, jól tudom a hajnal
Édes kedvvel suhan árnyatokba halkkal!

Hajnali zene.

— François Coppée. —

Ébredni késik még a hajnal,
Fagyott az éjjel hirtelen,
S im ablakodhoz virradattal
Kerget az őrült szerelem!

Remegve és nem fázva még se,
Az epedéstől reszketek!
A lant hurjának rezdülése
Szivemen forrón átremeg.

Mint egy kis apród meghatottan
A perczet várom és lesem,
Hogy megzörrenjen ablakodban
Nyiló redőnyöd, kedvesem!

S én lássam megjelenni végre,
— Ó jönne bár a pillanat! —
Az ablak üde keretébe
Hajnali mosolygásodat.

Szerelem alkonya.

— Sully-Prudhomme. —

Az ősz lehében, mig a sáppadó,
A fázós nád borzongva lengedez,
Halk suttogás kél: A fűz és a tó
Beszéde ez.

A fűzfa sóhajt: Lombom hullatom,
Fagyos vizedre perg a sok level,
Ki társam voltál, hervadt tavaszom,
Temessed el!«

Behinti lombbal a hideg habot,
S a tó felel: »Ó halvány kedvesem
Leveled mért egyenként hullatod,
Bús csendesesen?

A csókod úgy fáj! Gyötrőbb, élesebb
Kint nem okoz a súlyos evező,
Nyomán a rezgés olyan mint a seb
Mely egyre nő.

És remegésem, száz gyűrüt ha von
Bús vizemen, míg mind tovább halad,
Virágaim hallják a partokon,
Siralمامat.

Minden vonaglás uj fájdalmat ad,
Ó szivtelen, szüntesd meg hát e kint!
Ó szórd reám a búcsucsókokat
Egyszerre mind

Bánat.

— Armand Sylvestre. —

Alig hogy megszorítani mertem
Kezembe hulló kis kezéd,
Gyanakvó kínos gyötrelemben
Az én kezem úgy remegett.

Alig hogy megcsókolni birtam
Hozzám lehajló homlokod,
Szivem kételyben, néma kinban
Vadul s félénken dobogott.

Ah, úgy éreztem, hogy szivemnek
Nyugalma többé nem lehet!
De most tudom csak, mint szeretlek,
Midőn már elvesztettelek!

Helgi és Hedin.

— Németből szabadon. —

Kilovagolt Hedin úr, magában, egy napon,
Magányos volt az erdő, homályos a vadon,
Titokzatosan fedte tölgy árnya, néma csend
S im hirtelen előtte egy tündér megjelent.

És szólt ezüstös hangon: »Régen követlek én,
Ó hős, régóta várlak az erdő rejtekén,
Kövess tündérházamba, mit nem lát földi szem,
A szép, csodás világba, királyom, jőjj velem!«

És Hedin nézte bátran, — szebbet nem látta még! —
Haja selyemhullámban takarta termetét.
Fény s árny cikázva játszott villámló két szemén;
»Szép vagy, tündérleányka, de nem követlek én,

Mert, hasztalan, előttem egy más kép felmerül;
Elomlik az aranyhaj az édes arcz körül,
Szeme, a drága szép szem, csillámló, tiszta kék,
Ilyen a szép tavaszban a napsugáros ég!

Bár jól tudom, szeretni őt nékem nem szabad,
 Az egyetlen, szívemnek, mégis csak ő marad!
 Tudom, hogy tőle távol telend el életem,
 De legdrágább örökre csak mégis ő nekem!«

A tündérlány szavára harsányan felkaczag;
 Fellángol arcza hamván a támadó harag,
 Megreszket a kaczajtól az erdőn lomb, levél,
 Mélyén a rengetegnek bűgő viszhangja kél.

És szól aztán: »Hedin úr, vigyázz, ezt meg ne bánd!
 Gonosz bűbáj kíséren utadban egyaránt,
 Veszély lebeg sötéten, király, fejed felett,
 És futnál bár előle, el nem kerülheted.

Ha majd a telt kupákban szikrázik már a bor,
 Fehéren tajtékozva a méhser habja forr,
 A lakománál... akkor, emlékezz majd reám!«
 Szólt s eltűnt mint az álom a szép tündérleány.

* * *

Sok fáklyától világos Hedin ur vára ma,
 A vendégek vigadnak, áll hangos lakoma,
 Sok homlokról a jó kedv redőket eltörül,
 Vigan ülnek a hősök a telt asztal körül.

S hangosabb lesz a jó kedv, sűrűbb az áldomás,
 Nagy esküket fogadnak, ez régi ős szokás,
 A telt kupák keringnek, tüzesek a szemek,
 S Hedin szívét nagy, édes, hő mámor szállja meg.

S im hirtelen előtte bűvös kép fölmerül,
 Elomlik az aranyhaj az édes arcz körül,
 Szeme, a drága szép szem, csillámló, tiszta kék,
 Ilyen a szép tavaszban a napsugáros ég!

És az aranykupákban szikrázik már a bor,
 Fehéren tajtékozva a méhser habja forr,
 Feláll Hedin, komor fényt rá fáklya lángja vet:
 »Hej lovagok, vitézek, halljátok eskümet!

Egy vár áll távol innen, a messze északon,
 Ott él a szőke Szvava, a walkyrhajadon,
 Bátyám a vőlegénye, — halljátok eskümet!
 Vagy enyém lesz, vagy többé nem láttok engemet!«

* * *

Másnap alig hogy pirkadt, a hajnal keleten,
 Lovára ül Hedin ur, komoran, csendesén,
 Megsarkantyúzza gyakran a nemes paripát,
 Bár az repülve vágat tul erdőn, halmon át.

»Üdv, ó Hedin fivérem! örömmel lát szemem,
Mi lelt hős, mért közelgetsz oly búsan, csendesen?
»Ne üdvözöld Hedint ma és átkozd el szemed,
Átkozd el azt az órát, hogy meglátsz engemet!

Varázs, ígézet, átok van rajtam s útamon!
Bármilyen messze járok, vélem kell hordanom,
Megesküvém, ó Helgi, — kábult volt már fejem,
Hogy Szvavát, bármi áron mátkámul megnyerem!

És Helgi nézi hosszan: »Hagyd búdat, ó Hedin!
A rossz még jóra válhat, békére vál a kin,
Nem tudni nyári napban, hogy honnan jó a vész,
Sötétes és homályos, mit sző a Norna-kéz!

Engem a Freckakőnél három nap mulva már
Egy lovag fegyveresen nagy bajvívásra vár,
Nem térek vissza — érzem... esküd betöldheted,
Szép Szvava a tiéd lesz... legyen boldog veled!

S három nap hogy letellett, a méla holdvilág
Két hőst a Freckakőnél nagy bajvívásba lát,
De hogy a tiszta égre a hajnal felragyog,
Meggfesti Helgi vére a füvet s harmatot!

Ott mellette Hedin úr halványan térdepel;
»Szép Szvavának a bús hirt gyorsan vigyétek el,
Mondjátok, hogy siessen az édes, drága lány,
Szerelmesét úgy élve még megtalálja tán.«

»Ó Szvava, szép királylány, rossz hirt hozok neked!
Hiában várod vissza te vőlegényedet,
Vérét a Freckakónél felissza fű, moha —
A föld nálánál jobb hőst nem hordozott soha!«

A walkyr kél a hírre, s a hogy meghallja, már
Villámmá lesz szemében az édes kék sugár,
És hangja mint az érczkürt harsányan felriad,
Hozzátok paripámat, adjátok kardomat!

Ha harczban folyt a vére és élte elveszett,
Boszulja kardom éle a drága életet!
Odhin, lányod kezébe adj mostan uj erőt,
Hogy kardom jól találjon, hogy megboszuljam őt!«

»Ó Szvava, hagyd a kardot, hadd álljon más
boszút,
Siess követni gyorsan, mert hosszú lesz az út.
Él még a hős és várja (ah élte már rövid!)
Walkyrja búcsu-csókját, mátkája könnyeit.«

A kard a földre hullott, elejté azt a kéz,
És hangja halk sirásba és szeme könnybe vész,
»Él még és énreám vár! Még látom élve hát!«
S megy, mintha szárnya volna, - túl erdőn, hal-
mon át.

»Ó Szvava, drága kedves! Ó szép menyasszonyom!
Szálljon fény szép szemedre, szivedbe nyúgalom.
Tetőled távol, édes, nehéz vón' a halál,
Féltem, hogy éltem üdve már élve nem talál.«

A lány némán karolja, szótlán keserviben,
Feje, a lány aranyhaj, hű keblén ott pihen,
S mint hajdan szebb napokban, így tette annyiszor
Halvány ajkára égőn, piros, hő ajka forr.

»Ó Szvava, drága kedves! Ó hallgasd meg szavam.
Im fényes életemnek e földön vége van!
Ez itt Hedin; ... fivérem. ... nyujtsd néki majd kezed,
Szeresd őt én helyettem, ha én már nem leszek.«

»Ó jaj, szivem szerelme, hogy így szólsz, jaj nekem!
De más hős karjaimban utánad nem leszen,
Az első édes órán így esküvém neked,
Ó jaj, a nagy örömnök de gyászos vége lett!«

Uj fény derül szavára hős Helgi homlokán,
Egy végső halk mosolygás, vagy napsugár csupán?
Virága hull a fának, csend árad szerteszét,
Csókkal lezárja Szvava hős Helgi szép szemét.

Áll Hedin úr sötéten, nagy bűt okoz neki,
Hogy testvérét, a drágát, így látta vérzeni!
»Élj boldogul, ó Szvava, nem látsz többé soha
De nem soká vigad már hős Helgi gyilkosa!«

És búcsut int a lánynak s elvágat gyors lován,
Mi lett aztán belőle, én meg nem tudhatám,
De Szvaváról az ének búsan elmondja még,
A nagy bű hogy töré meg, oly ifjan, hú szívét.

Igy szól a régi monda, így szól az agg rege,
Felénk árad belőle a daljás kor lege,
Felénk árad belőle, mint távol esti pir,
Szép Szvaváról az ének, hős Helgiről a hir.

Margitsillagok.

Az üde, hűvös erdőszélben
A margitsillag nyit fehérén;
Ó nézd csak, milyen tépett, ritka
Egy-egy virágnak selymes szirma!

Miként ha minden reggel újra,
Valakinek lágy, könnyü ujja,
Egy-egy virágszirmot letépne. —
Tudod hová lett a levélke?

Mikor a bíborhajnal fénye,
Leszáll a harmatgyöngyös rétre,
S a virágok szemök kinyitják,
Jönnek szerelmes, karcsu nimfák.

Jönnek az édes nimfalányok
És tépegetvén a virágot,
Mosolygó bájos rózsaaajkkal
»Szeret? Nem szeret?« kérdik halkkal.

A nyíl.

— Sully-Prudhomme. —

Eros s Zephir, szép hajnalon,
A Tempe-völgyben játszadoztak;
Eros tegzéből földre hullt
A legjobb nyíl, — a leggonoszabb.

Habár a szárnya törve van,
Veszélyesebb így még az álnok!
Ragyog a nap sugáriban,
S olyan mint az aranyvirágok.

Ó nimfák, jól vigyázzatok,
A lány fűvön ha tánczra keltek;
A Tempe völgy virágai
Mérgező, halálos lázt lehelnek!

Gyöngy.

Hugo Victor után szabadon fordítva.

SZEMÉLYEK :

Gallus herczeg.

Holburg báró.

Gunich báró, kamarása.

Nella, leánya.

György.

(Szin : Régi vár egy erdőben, félig romba dőlt bástyával körülvéve. — A földszinti terem ajtaja nyitva és látni engedi a terem szegényes berendezését ; mindenben a pusztulásnak és szegénységnek nyoma látszik.)

ELSŐ JELENET.

Gallus, Gunich.

Gallus.

Mit tudsz?

Gunich.

Neve Nella, ennyit kifürkésztem.

Gallus.

Kevés! Fondor elméd cserben hagy egészen,
S mondod, e vén romban itten lakik a lány
Atyjával, egyedül?

Gunich.

Bizony, másnak hijján!

Gallus.

S oly szép, mint beszéltek?

Gunich.

Elragadó bája.

Gallus.

A legrútabb fészken a legszebb madárka!

(A terem ajtajához közelednek és belépnek.)

Senki, lépjünk be hát! Huh! milyen ridegség!

Gunich.

A mig itten várunk, engedje meg fenség,

Hogy politikáról perczig hadd beszéljek.

Nől fenséged öcscse, elteltek az évek.

Gallus.

Nekem nincs utamban, hiszen ismeretlen.

Gunich.

Kellemetlen mégis, tudjuk mind a ketten,

Fenséged helyében — minden avagy semmi,

Nem jó egy dolognak csupán felét tenni!

Gallus.

Változik az erkölcs, ember szíve, élte,

Koronát elvenni? Igen, vajjon mért ne?

S a fiut megölni, kit a trón megillet,

Kiment már szokásból, soh'se tennék ilyet.

Ó-divatu szörnyen, rossz izlésre mutat!
 Ma kecsesen járjuk a legcsalfább utat.
 Hogy fivérem meghalt, boszuság fogott el,
 Egy gyerek lesz herczeg s nekem uram! Nem kell!
 Kis fondor Kaunitzban — nem öl csak a dőre,
 Herczeg lettem s könnyen szabadultam tőle.
 Csendes rengetegben neveltetem itten,
 Mint kovácsom fiát. Ugy történt, mint hittem,
 Senkisem gyanítja kívüled a dolgot,
 György tanuló, megnőtt, mitse tud és boldog.
 Jó, szabad hegyekben, hús erdőn az élet,
 Kíséretem nélkül, egyedül te véled
 Jövök néha nézni, mivé lesz; a gyerek,
 Nem tudja, hogy herczeg.

Gunich.

Oh, ez pompás, remek!

Gallus.

Megnyertem, megtartom már a herczegséget,
 Jogom van-e hozzá? én nem, s te sem kérde!
 S a gyerek él, jó így! Hadd legyen felette
 Kék ég, s melynek színes virágait szedte,
 Fenséges menhelyet erdő adjon néki.
 Országom változott, nem maradt a régi,
 Jó, mit csak tehettem, minden meg lőn téve,
 Igazságot hinték tévelygés helyébe.

Levettem az igát, megtörtem a lánczot,
Eltörlem a bitót s nyitok iskolákat.
Lelkemben egy szikra furdalás sem ébred,
Megtürtem a fiut — én miattam élhet;
Claudius, Hamletre nézve, sápadttá lett,
Csakhogy ő Claudius — és a gyermek Hamlet.
Engem nem üldöznek, nem keresnek rémek,
Unatkozom csupán, ez átkom, így fér meg
Korona s unalom, itt fény, amott árny van!
Ki vagyok? Egy ember, ki az öröm-árban
Majd megful. Egy herczeg elfoglalt, de tétlen,
Igen romlott, fáradt s mégsem rossz egészen.
Egy koronát láttam. Igyen szóltam: »Remek!
Felteszèm, elöttem minden ember remeg,
Uralkodni fogok, felettök úgy állok,
Mint a nap az égen, leragyogva rájok.
Kicsi, menj helyedről — nem férünk meg ketten.«
Most fej'delem vagyok; drágán megfizettem!
Milyen üres minden s a hódolat vajjon
Megtisztelő? Mézet látok minden ajkon,
S mérget minden szivben. Mennyi tenger kincsem,
Szolgám és cselédem s egy barátom nincsen,
Hasztalan kegyesnek, elnézőnek lennem,
Még a nagyságot is elítélik bennem.
A nép, e vak gyermek, tetteim bírálja
S hangja zúg, miként a tenger áradása,

Undok hizelgőktől folyton körülvéve,
 Vadászaton, harczban, soha nincsen vége
 A nagy szertartásnak, cziczomának, fénynek,
 Csupa ásitásból, unalomból élek.

Rang, hatalom, rejtély! csüggni egy üres szón,
 Sohasem bizhatni, hogy szeret egy asszony,
 Tudtam vón' a trónról mily nyomor jár véle!

Gunich.

Nagy vagy és hatalmas!

Gallus.

Igen, tönkretéve!

Uralom, korona, nekem mindez semmi,
 Oh, újra szabadnak, függetlennek lenni!
 Hisz' a koronától szinte fejem vesztem!
 Tudod, mi kell nékem? Mire én születtem,
 Az Páris. Rómának meg van Carneválja,
 Stambul a világnak hurijit kínálja,
 De Páris — ez minden féynél többet ad még,
 Páris fia lennék s fejdelem maradnék!
 Minő a párisi? Ő páratlan — látod,
 Szereti a mámort, a lányt, a virágot,
 Folyton nevet, dalol, árnyat alig lát tán,
 Inyencz, kicsapongó, gonosz mint a sátán,
 S jó, mint a mosolygás. Csalfa, telhetetlen,
 Életben, örömben, rosszaságban, kedvben,

És ha Párist látom, mindannyiszor érzem,
Ah, az ilyen élet! ez kellene nékem.
Ott a rossz is bájos — még a por is fényes,
Szellemes a pokol és illata édes,
Páris, én szeretlek, én rajongok érted,
Minden köved nagyság s finom, könnyű vétek.
De minek beszélünk, nem gondolhat rája
A rang áldozata, a trón rabszolgája.
Únott koronámhoz örökké lekötve,
Érzem, az ásítás jó korán megölne!
Izlelni a habzó kedvet szinte égek,
S az idő nem vár rám — eltűnnek az évek.
Ismeretlen nékem eddig mi sem maradt,
Fenékig üríték minden telt poharat,
Végeig lapozva már az öröm könyve,
S látom, hogy a földön minden üres, gyöngye,
Egy kivételével, minden csupa pára,
Ő ez, Ő a célunk!

Gunich.

S Ő ki?

Gallus.

Ó! te kába!

Ő a csalfa s igaz, Ő az igen és nem,
Hivják Aspásia, hívják Ninon néven,
Ő a menny s a pokol, jó s rossz véghetetlen,

Ő a csupa érzék, Ő a csupa szellem,
 Édes, bár ha könnyet, bár ha vést fakaszszon,
 Esmény, szeszély, álom — egyszóval: az asszony!
 És te, rég meghittem, halljad: Egy a vágyam,
 Hogy kit én keresek, végre megtaláljam,
 Egy bájos, gonosz lányt, kinek szíve nincsen,
 De nagy, égő szeme, melylyel rám tekintsen,
 Ne legyen jelleme és ne legyen elve,
 Legyen egy Pompadour, száz hibával telve.
 Ilyen eszményképem; erről álmodoztam,
 S tán meg is lelem őt e vadonban mostan,
 Unalom öl régen, talán egyszer végre
 Lelek olyan szilaj, oly független lényre,
 Találok oly ritka, oly különös kezet,
 Hogy bár ura leszek — mégis engem vezet.

Gunich.

Ezt lehet találni.

Gallus.

Ó! de hát nem érted?

Vad s ártatlan legyen.

Gunich.

Bocsánat fenséged.

Álmod lát, de nem kell, hogy szószerint vegyek
 Ilyen merész álmot.

Gallus.

Oh, tavak! oh hegyek!

Telve a zuhatag viharos dalával,
 Te rengeteg, melyben szabad madár szárnyal,
 Pán, nymphák, himes rét, telve csókkal, fénynyel,
 Csillaggal behintett lanyha május éjjel!
 Im, hozzátok jöttem, im, hozzátok térek,
 Szánjatok meg folyók, szirtek, meredékek!
 Hízalgő bohóczim szívemből utálom,
 Boszant hódolatuk, terhel gazdagságom,
 Jól nevelt herczegnők neve szinte rémit,
 Ittasságot, mámort, ezt keresem én itt,
 Ám a mámort friss lég, szabad mező adja,
 Vénust tőled kérem, szilaj folyó habja,
 Esengek, karomat kitérve felétek,
 Vadon, egy virágot! egy asszonyt! — természet!

Gunich.

Oh, erdők egy szüzet!

Gallus.

Jól mondottad. Igen!

Egy szüziés sátánt, ezt kívánja szívem,
 Egy Ágnest, ki Phryne, egy ártatlan szörnyet,
 Oh, őt kinevelni mi sem volna könnyebb.
 Milyen gyönyör lenne megfigyelni mélyen,

Nézni, hogy a gonosz mint ébred szivében ;
Kivánnám, fürkésző szemeim hadd lássák,
Lelkében a vétek hajnalhasadását.
Gonosz soh'se voltam, ámde ez a játék
Ismét felhevitne, végre ujat látnék !
Élvezetem volna nézni, hogy mivé lett
Ez a szilaj nimfa, szürcsölvén a mérget,
Daphne a városban Lollává mint válik,
És utamon járva, rám hallgatva váltig,
(Mert azt nem is kétlem, hogy utamon járna.)
Mint lesz Astartévá a fehér Zsuzsánna.
Ismered, barátom, van néhány szeszélyem,
Irtózom a nőktől, kik olyan kevélyen
Élnek udvaromban, jól tudom, mit érnek,
E nyenyuljhozzámok, e példás erények ;
Szelid mosolyával, lesütött szemével,
Mindegyik a pokol álnok utján lépdél ;
Tudom, mi az áruk, ismerem, mit érez
E sok szende, kedves, ez a sok negédes.
Belátok lelkükbe, elég ebből ennyi, —
És most ide jöttem egy asszonyt keresni,
Hol még öntudatlan, fakadó virág van,
S lombok alatt váltott csók között az árnyban
Az erdők leányát végül megtalálom,
S aztán kinevelem ; merész hát ez álom ?

Gunich (Félre.)

Én tán ráakadtam, míg álmodtál róla. (Fenn)
Fenség, itt e várban van egy csipkerózsa,
Ime jön is éppen, jókor említettem.

(Nella s György együtt átmennek az udvaron a bástyaig.)

Gallus.

Ah s a fiut látod, mit keres ez itten?
Mit akar e várban, szemem talán téved?
Nella mellett látva éppen György öcsémet!

Gunich.

Milyen furcsa kérdés, »mit keres ez itten«?
Szerelmes a lányba. Lám, milyen meghitten
Néz a lány szemébe, a mint együtt mennek.
Fenség! oh, bocsánat, ön az oka ennek,
Ön mondta: György éljen a hűs erdő árnyán,
Fenség, a természet egy örökös ármány,
Gonosz a véletlen, egy szép nyári estén
Egymásra találtak, egymást nem keresvén;
S mit jelent, hogy itt van? mit értünk alatta?
Azt: a vadon nyilik, fut a rét patakja,
Ez leány s az legény, szépek mind a ketten
S turbékolnak, búgnak boldog szerelemben.

Gallus.

Minek e sok beszéd, hát nem veszed észre
Hogy féltékeny vagyok?

Gunich.

Fenség, gyorsan ére
A féltékenységhez, Nellát alig látta
S már lobog a féltő szerelemnek lángja?

Gallus.

Ah! végig hallgassam e gunyos bolondot?
Van egy lány e várban, elébb még azt mondog,
Olyan, a minőt én áhitva kivántam,
S most nem érted mérgem, dühöm, bosszuságom;
Én, a fáradt vándor, hiszem, célhoz érek,
S előttem a célnál — ott látom öcsémet!
S még joga van hozzá, bolygott erre járva!
És a lányt nálamnál sokkal elébb látta;
Ámde nem eddig van, küzdened kell velem!
Mily nagy, egész férfi, s mily szép a szemtelen!
Ez a suhancz nekem kétszer vetélytársam,
Az asszonyok mellett s a politikában,
S itt szép arcza segít, amott joga néki.

Gunich.

Fenséged belátja, tanácsom, a régi,
Még sem volt oly balga, György meg lenne ölte,
Lázongás, vetélytárs többé nem gyötörne.
Nagyon jól átérzem, bizony fura helyzet,
Mit fenséges uram, önmagának szerzett,

És Machiavelli s Boccaccio szintén
Fenséged felett csak úgy nevetne mint én!

Gallus.

Oh s György, ez a ficzkó, hogyan felhasználja,
Hogy nem fejedelem, hogy nincs koronája;
S mig én uralkodom a sok hülye felett,
S ásitok, ő kaczag, szerettetik, szeret.
Azt mondja e lányra: »Szeretem, enyém hát!«
S Ámor Jupitertől elrabolja Lédát.

Gunich.

Lassan, erre jönnek, megfigyeljük őket,
Halljuk milyen tervet, mily ábrándot szóttek!

Gallus.

Igen, hallgassuk csak, hogy miről beszélnek,
Találjuk ki titkos, sóhaját a szélnek,
S mért pirul a rózsa, mért ragyog a hajnal,
Mit dalol a május lágy szerelmi dallal.

MÁSODIK JELENET.

(*Gallus, Gunich, Nella s György* jönnek a várkertből s a
bástya leomlott falánál megállnak bucsuzni.)

György.

Nella!

Nella.

György! távozzon, küldöm önt, barátom

György.

Mikor látom újra?

Nella.

Oh, kedves, vigyázzon!

Valaki meglátja, folyton ettől félek,

Mért is nemes, atyám!

György.

Hasztalan remények,

Ábrándok lebegnek szüntelen körültem,

Mért nem látok tisztán, multam, jövőm ködében,

Nincsen még nevem sem, s oh! szeretlek téged,

S lelkembe száll néha, mint egy előérzet,

Hogy másnak születtem, más a származásom,

S nem vagyok oly alatt, mint a hogyan látszom.

Isten adott téged életemnek ékül.

Nella! mi az élet mosolygásod nélkül?

Kis kezéd atyádtól mikor kérhetem meg?

Nella.

Ne, ne szólj így hozzám, óh jaj! mit feleljek.

Tudod büszkeségét, ismered atyámat!

György.

Nézd, repkény fonódik oldalán a várnak,

És ez ifju zöldet megvetette az tán?

Hadd szóljak atyáddal, e nemes aggastyán

Oly jóságos, szelid, nem utasít vissza!

Nella.

Oh, szerelmem, várjunk, az istenben bizva!

György.

Mért nem vagyok nemes, herczeg, király mért nem?
Szegénynek születtem, ez az egész vétkem!

Nella.

György, kedvesem, mondd meg, hogy ha király
lennél,
Szeretnék jobban, hivebben szeretnél?

György.

Szeretlek, szeretlek s a mit kívánsz, hiszem,
Lelkem, nehéz válni.

Nella.

Isten óvjon, szívem!

(György a falomladékon át el. Nella hosszan néz utána s
aztán a ház felé indul. Gallus, Gunich észrevétlen kilépnek
s egy oszlop mögé vonulnak.)

Gallus.

Vége valahára! Elment! Gunich, ember!
Láttad ezt a kettőt telve szerelemmel,
Tavaszzal, reménynyel, im azt mondom mégis,
Megállj, drága öcsém, itt vagyok ám én is.
Gyöngéd, álmatag vagy, veled a szerelem,

Velem a művészet, ez az én fegyverem!
 Mi vagy te? az ábránd? én meg a kívánság!
 És ez ódon falak győzedelmem' lássák!
 Gunich, hagyj magamra, tégy addig egy sétát,
 Menj botanizálni, virágot a rét ád.

HARMADIK JELENET.

Gallus, Nella.

(Az előbbi terem, Nella az asztalnál áll s terit, a fal mellett polczon nagy könyvek állnak, a falon régi képek, Gallus herczeg köpenyébe burkolva belép.)

Gallus.

Kisasszony! (félre) hogy néz rám, nincsen meglepetve,
 (Fenn.) Bolyongtam az erdőn s eltévedtem erre,
 Egy kis pihenésre, egy kis tejre vágyok,
 (Félre) Milyen büszke szemek, milyen kicsi lábak.

(Kiveszi lorgnettját s a képeket nézi.)

Sebzett arczu ősök, nagybajszu vitézek,
 Embert nem is láthat, csupa ódon képet,
 Fű nő a kövek közt, nos, ez sem utolsó,
 Olyan ez a terem, mint egy nagy koporsó;
 Fala csupa moha, por, hamu, enyészet!
 Azt hinné az ember, itt békák tenyésznek,
 S hogy itten penészlik együtt minden század!
 Suhanva köröttünk kísértetek szállnak,

Méltó, hogy egy művész róla képet fessen,
De azért unalmas hely rettenetesen!

(Nellát nézi lorgnettján.)

Hajában egy virág gyémánttal felérne!

(Fenn) Kisasszony, emlékszem egy tündér-mesére,
Olvastam, hogy vannak omladozó várak,
Melyben tündér-lányok elbűvölve várnak
Fényes lovagokra — őrzőjük egy sárkány,
Kérdezem magamban, ez is ilyen vár tán?
Mesebeli várral bizonynyal felér ez,
És a szép királylány, kiért annyi fényes
Dalia vérzett el, nem birt ilyen arczczal.
Mit tesz ön egész nap?

Nella.

Ha megjön a hajnal,
Az üde mezőre tehenem kihajtom.

Gallus.

Nem rossz lehet, s aztán mivel mulat vajjon?

Nella.

Később főzni megyek s az ebédet készen
Kiviszem a rétre.

Gallus.

S aztán édes szépem?

Nella.

A munkások esznek és én haza térek,
Mi nem tartunk szolgát, sem pedig cselédet,
S így magam sietek mosni a patakra.

Gallus.

Jaj, szegény kis kezek!

Nella.

Nincsen gondom arra.

Gondom az, hogy házunk tiszta rendben tartsam,
Igy jön el az este s ekkor atyám lassan,
Fáradtan, de olyan nyájas tekintettel
Megjön a munkából, minden, a mit kedvel,
Várja s vacsorálunk ketten egymás mellett.

Gallus.

Fekete kenyeret ugy-e s édes tejet?

Nella.

Igen és később felolvasok néki.

Gallus.

(A könyveket nézve : félre.)

Homer, Vergilius s e kis lány ezt érti?

Nella.

Télen meg a tüznél ruháit javítom
S ő eltréfál vélem, olyan nyájas itthon.

Gallus.

S aztán?

Nella.

Még fenhangon imádkozunk itten
S elmegyünk aludni.

Gallus.

S ez minden?

Nella.

Ez minden.

Gallus.

És nincsen más vágya, kívánsága mégsem!
Csakhogy e mélységes tündöklő sötét szem,
Félénk büszkesége, mely ajkát lezárja,
Arcza égő pirja, hamva — ragyogása,
És e rózsaszínnel árnyalt ifju homlok,
Szép, mint napfelkelte, mind e báj mást mondott,
Másra van teremtve, hiszen ön a reggel,
A tavasz, a május, telve lágy meleggel
S önt a tél, az éjjel rabul tartja fogva
E sötét magányban, ez ódon romokba'.
Szeretem a magányt, de csak úgy, ha vélem
Valaki megosztja, egyedül szegényen
Viviane a tündér, parasztlánynya válna,
Fehér karja barnul, elszáll lenge bája!
Dolgozni, fáradni ilyen kis kezekkel!
És ön még nem tudja, Potsdam, Schönbrunn,
Versailles

Olyan, mintha földi paradicsom volna.
Az idyll igen szép, de néhány komorna,
Inas, kiszolgálás idyllnek sem káros, —
A rengeteg zordon, nyájas a nagy város,
Fű, fa, patakcsörgés, hűvös erdő árnyán
Csak ugy édes, kecses, ha szökőkut s márvány
Nymphák szobra vegyül az erdővel össze . . .
S Hómer sem érdemes arra, hogy köszöntse
Dalával e két szem ragyogó sugárit.
Jöttem, hogy elmondjam: most a vadon csábit,
S nem tudod a bársonyszőnyeg milyen puha,
Nem tudod mily ékes az aranyos ruha,
Nem tudod, a szépség mire van teremtve?
Pazar csillogásra, forró szerelemre.
S nem tudod, hogy sorsunk, egy viharos örvény
És hogy minden szivre egyenlően törvény,
Hogy verjen, dobogjon. — Virul, lángol minden
S az asszony egy ékszer, bibor s arany színben
S méltó keret néki fényes termék selyme.
Éljen mint egy virág, lágyan, kényeztetve,
Repdessen körötte a szerelem lángja,
Caesar, hogy ha élne, téged ilyen látva,
Hogy szemedbe nézzen, csókolhassa lábad,
Rómát odaadná, mint én koronámat!

(Beszédközben mintegy véletlenül lecsusztatja melléről a köpenyt, ugy hogy fényes egyenruhája, érdemjelei látszank.)

Nella.

Ön igen csalódott uram! e kereszték
 Régen ismerősim, én megszoktam eztet;
 Az érdemjeleknek nincsen rám hatása
 Gyermekkorom óta — ime uram lássa
 Eme rendjelt hordja, e keresztet éppen,
 Melyet ön visel ma — nagyatyám e képen.

(Nella a falhoz megy és egy függönyt félre von. Ősz férfi életnagyságu arczképe lesz látható, tábornagyi disz-egyenruhában, mellén érdemjelek.)

Gallus (meglepetve.)

Tábornagy! szavamra! Ön kisasszony tehát . . .

Nella (Őt félbeszakítva.)

Unokája vagyok. Harsogó trombiták,
 Dobpergés jelezte mind a merre haladt,
 Most csendesesen alszik szemfedele alatt.
 Meghajolt előtte, jó barát és ellen,
 És a rettenthetlen és a legyőzhetlen
 Sírja néma és zöld. Egyszerű csak, rajta
 Vadvirágok nyílnak.

Gallus.

S fia, az ön atyja?

Nella.

Atyám Holburg báró. Megtörte a végzet,
 Kincse, neve, hire mindez semmivé lett.

De a történelmet lánynak nem tanítják
És én nem kutatom e rejtélynek nyitját,
Nem kérdezem soha, mely nép, melyik ország,
Elég tudnom aztat, hogy atyám kifoszták!
Nem kérdezem, melyik király mellett állva
Ontá nemes vérét, tünt el gazdagsága.
Elég — a gyöngébb volt és bármilyen hős ő,
Pártja legyőzetett s őt sujtá a győző!
A falak lehullnak, romlanak a szivek,
Annyi jobbágy között nem talált egy hivet;
És kiket jószággal elárasztott hajdan,
Most kémekké lettek s elhagyták a bajban.
El lőn véve tőle neve, rangja, czime.
Őseinek földje s most így élünk ime!
Fiatál tisztecskéék csak reá sem néznek
S ő, a nagy vitézek közt a legvitézebb,
Ő, ki olyan büszkén forgatá a kardot,
Ez a fényes lovag, ez a nemes bajnok,
Most földjét munkálja; mert ha ő nem vetne,
Kenyerünk se volna. Ha megjön az este
S az erdőt az alkony fénylőn aranyozza,
Ő megtér fáradtan, szerszámaint hozva.
Rozs kenyeret eszik, forrás vizét iszsza,
Csendesen megy utján, soha sem néz vissza.
Elvonul, csak fejét hordja még büszkébben.
Szeret elmélázni vadon sűrűjében,

S mintha lelke még több s több fenséget nyerne,
Elaggott, legyőzött, ámde nincs leverve!
Mennél inkább rászáll az éjjel sötéten,
Annál több világ gyul merengő szemében!
Látni, milyen büszke nemesi jogára.
Lassanként rommá vál omladozó vára,
Ő nem veszi észre. Csak e képet nézi,
Megtanult már némán atyjával beszélni
S a hős elégületen néz le hős fiára!
Szobánk eső veri, sokszor a szél járja,
Vakolat, gerenda, itt-ott már lebomlott.
S az én szívem kevély, az én szívem boldog,
Hogy leánya vagyok, itt élhetek véle,
Mosolyogva néki és dolgozva érte!

Gallus (félre.)

A föld ing alattam, mi történik velem?
Meghat ez a leány akaratom ellen,
Csókra hívó ajka mily pirosan inte,
S most kezéig tudnék meghajolni szinte.
(Fenn.) Most, hogy a villongás rég meg van nyugodva,
Atyjának a császár tán kegyelmet adna?

Nella.

Kegyelmet atyámnak! Nem tett soha rosszat,
Igy kegyelmet néki földi kéz nem oszthat.

Gallus.

Atyja főúr, vérünk, közénk illő . . .

Nella (őt félbeszakítva.)

Oh nem!

Hagyjatok csak minket egyedül, szegényen,
 Ő nem való többé fényes csillogásra
 S nekem drága nemes, fenséges bukása.
 Oh tudom, hogy húnek, erősnek kell lennem,
 Ő — családunk végső sarját látja bennem,
 S én támasza lettem, bizhat bennem, drága,
 Nagy kincs bizatott rám: atyám boldogsága!
 Én vigyázok erre, én vagyok az őre;
 Nem kell palotátok, a himes mezőre
 Megyek, hadd áztassa gyöngyharmatja lábam,
 Jól esik ott szelid teheneim látnom,
 Átfutok a réten, átfutok a völgyön,
 Hajnali szellőben az erdőt köszöntöm!
 Nem kérem a gyémánt csalfa szikrázásit,
 A bársony-szőnyegnél jobb a bársony-pázsit,
 Tartsátok meg ékes, aranyos ruhátok,
 Halkan üdvözölnek itt a vadvirágok,
 Vár a sötét fenyves, vár az üde vadon,
 Így élek szegényen, boldogan, szabadon!

Gallus (félre.)

Engem kicseréltek, egy oskolás gyerek
 Nem ostobább nálam, szívem lágyul, remeg,

Szép meglepetés ez, talán tudtom nélkül
 Jó ember volnék én? Eh, meglátjuk végül,
 Legjobb fegyveremet hagytam utoljára,
 Kisértsük meg gyorsan s felnyil szive zára!

(Fenn. Nellahoz komoly tiszteletteljes hangon.)

Kérem önt, kisasszony, feleljen komolyan,
 Ha egy herczeg járna egyszer e vadonban
 S érezve hatalmát, mit önnek a báj ád,
 Lába elé tenné fényes koronáját,
 Rangját, birodalmát, mit mondana néki?

Nella.

Oly komolyan szólok, mint a hogy ön kérdi,
 Azt felelném erre: »Mindez nem kell, vidd el,
 Száz fényes korona nem ér fel egy szivvel!«

Gallus.

Hogy kipirult arcza, szeme szinte nedves,
 Sejttem már a magány miért olyan kedves,
 Szeretője van tán?

Nella (végigmérve Gallust.)

Kinek beszél, nékem?

Gallus.

Jó, hát szerelmesse, azt a fiut értem.

Nella.

Miről mer beszélni én hozzám, én velem,
Nem értheti soh'sem, hogy mi a szerelem!
Igen, én szeretek, végtelenül, hiven,
De csak annál büszkébb azóta a szívem!
Oly komoly, oly tiszta e szerelem, nékem
Ez a boldogságom, ez a dicsőségem!
Övé éltem, szívem minden dobbanása,
És ha el is rejtem, hogy senki ne lássa,
Árny soh'sem volt rajta, nem bűn, nem is szégyen!
S ha ember nem tudja, szent Anyám az égben
Tudja jól. Szerelmem mély homály borítja,
Ám ezen homályban az Ur szeme nyitva,
S ő belát szívembe és ő látja lelkem,
Ön eleget beszélt s hallott, mostan menjen!

Gallus (félre).

Mint rá vagyok szedve, mint meg vagyok csalva,
Kavicsot kerestem s gyöngy akad utamba.

Nella (az ajtóra mutatva).

Uram, ön azt mondta, hogy eltévedt, úgy hát
Engedje meg, én majd megmutatom utját!

NEGYEDIK JELENET.

György, Nella, Gallus, Holburg báró.

(György hirtelen belép, a herceget nem veszi észre, utána majd közvetlen Holburg jön a munkáról).

György.

Nella! visszajöttem ne küldjön el, kérem,
Csak egy rövid perczig beszéljen még vélem.

(Holburg belép).

Nella.

György! atyám! s ez ember! itten együtt, Egek!
Éltemben először s oh, hogyan remegek!

Holburg báró (megpillantva a herceget).

Meg vagyok lepetve, egy idegen nálam!
Mire véljem eztet, mit jelent ez, lányom?

Gallus.

Uram, ujat hall ma, jókor jött ön éppen,
Egymást ez a kettő szereti már régen,
Alig hogy ön elmegy, ez a suhancz menten
Itt terem a várban, és én kijelentem,
Csak az imént voltam hivatlan tanuja

Egy édes légyottnak s már az urfi újra
Itt van, mennyi sóhaj! mennyi hő tekintet,
S a kisasszony szendén elpirul és reszket!

Holburg.

Szólj! beszélj leányom! Nella, lehetséges?

Gallus.

S ön, uram, ne tudná a tavasz mily édes?
Mily szelid az este, mily nyájas a nappal,
Lágy szél jár az erdőn, a berekben halkal,
S a tavasz, oly zsongón fejök felett szárnyal
Rózsaszínü fényben, csábos illatárral.
Mi rossz van benn? a faun irigykedve nézte,
Mint hull a forró csók bizonyos kis kézre,
Arra vitt egy vándort véletlenül utja
S az meglátott mindent, uram, most már tudja!

György.

Vond vissza mit mondtál, bárki légy, ám halljad,
Vérrel fizeted meg minden egyes szavad,
Megöllek, de szólj már, sulyosak e perczek.
Ki vagy?

Gallus.

Gallus őrgróf, az elhunyt György herczeg
Fivére. Nevünk a világot bejárja,

Nagy németországnak nincs nagyobb családja,
Ismert a czimerünk, karunk hősi hire,
És Holburg báró ur, azért jöttem ide

(meghajol Holburg előtt)

Hogy az ön leánya Nella kezét kérjem.

(Györgyre mutat.)

Öcsém, második György, herczegünk nevében

Télen.

Nem járhatunk már üde fenyves árnyban,
Nem várja léptünk lombos rengeteg,
A szép mezőre sem megyünk vidáman;
Ó, hova tűntök nyári reggelek!
Kopár a domb is, múzsám, ugy-e látod,
Pipacs se bólint, gyöngyvirág sem int,
Az ősz elvitte azt a sok virágot,
Mező és erdő barna, pusztá mind!

Nem szállhatunk a távol déli partra,
Hol kék hullámok hívnak csábosan,
A sűrű köd az utat eltakarta
S a tenger olyan messze, messze van!
Lankad, míg oda ér, s halálra fárad
Gyors paripánk, a szálló gondolat,
Ó, múzsám, megdermedne lenge szárnyad
A fagyos, hosszú, nedves út alatt.

Szép múzsám, nincsen mostan semmi kedvem,
Bolyongni véled, ugy mint azelőtt,
Midőn a hó szikrázott künn a kertben
És tündökölt a tiszta délelőtt.

Nem jégcsillámos bársony hópalástban,
Nem csillagoknak bűvös fényinél;
Mogorván, összeázva, koronátlan,
Szürkén, szegényen jött hozzánk a tél.

A dél is, mintha félálomba volna,
Csak még egy halvány napsugárt sem ad!
Hajnal meg este mintha összefolyna,
A nappal már csak álmos alkonyat.
Jer, muzsám, és ez álmos alkonyatban,
Mig kályhám zümmög lassan, édesen,
Üljünk a tűzhöz, s zengő hangon halkan
Csendes meséket mondj el énnekem.

Olyan vagy.

— Sully-Prudhomme. —

Kivánod tudni, kérdezed,
Hozzád mily gyöngéd, halk varázs von?
Halld, mért szeretlek tégedet:
Olyan vagy mint az ifjuságom!

A bánat könnye jól tudom
 Gyakorta reszket szempilládon,
 S álmodva jársz az útagon!
 Olyan vagy mint az ifjuságom!

Feléd nyujtom esdő kezem,
 És karjaim feléd kitárom,
 S te elsietsz könnyörtelen;
 Olyan vagy mint az ifjuságom!

Magányosok.

»Szép tiszta csillag« — így kérdeztem halkán
 A csillagot, egy csendes éjszakán: —
 »Mi a te sorsod ottfenn a magasban?«
 Felelt a csillag: »Tündöklés, magány.«

És a fenyőnek mondtam fenn a bérczen:
 »Történeted, óh mondd el énnekem!«
 Szólt a fenyő: »Hideg magasban éltem,
 Egyedül s büszkén ez történetem.«

S a szivnek mondtam: »Ó sziv, tudni vágyom,
Történeted, óh mondd el énnekem!«

S a sziv felelt: Csak a magány s az álom,
Magány és álom, — ez történetem!

Nereida.

— Sully-Prudhomme. —

Szeretem örök mosolygásodat,
A tenger fodra ilyen ép;
Szeretem felczikázó haragod,
Miként a tengerét!

Szeretem tiszta, kéklő, nagy szemed,
Miként a tenger végtelen,
Csodás fényével benn az ég színe
Ugy mint a tengeren!

Szeretem büszke bátorságodat
Olyan üdítőn hat reám,
Miként ha zúgó habbal rám lehel
A büszke óceán!

A szíved mindig uj és mindig egy,
Folyton hullámzik kedve bár,
Ó nereidám, drága vagy nekem
Miként a tengerár!

Nem vagy magad.

— Németből. —

Nem vagy magad! szép tiszta szemeidre
Fogadd utolsó csókomat,
A válás kínja, ah, mint vág a szívbe,
De bár megyek, nem vagy magad!
Kezemtől elvál édes kis kezed,
Ajkamtól ajkad bárha elszakad,
Veled vagyok, örökké, érezed,
Nem vagy magad!

Az éji felhő száll velem sötéten,
Suhog a szél házad körül.
Lámpácskád látom még a messzeségben,
Kedves, te nem vagy egyedül!

Feléd száll dalom s te megismered,
Halkan feléd száll minden gondolat,
Szived megérzi; ott vagyok veled,
Nem vagy magad!

Nem vagy magad! A csillagok sugára
Villan az ég felhőin át;
Lejönni látod, szárnyait kitérve,
Az égnek fényes angyalát.
Ő rád vigyáz, a neve: Szerelem,
Jöttére édes, szép tavasz fakad,
Fény odafenn, virágok ideleln,
Nem vagy magad!

Viszontlátás.

Költő :

»A légben száz virágnak illata
Rózsás virágban áll az almafa,
A hársfa lombja selymes újra már,
S te is megjöttél, kedves kis madár!«

Fecske :

»És megtaláltam ablakod felett
A régi barna, pelyhes fészket,
Az édes menhelyt őrzéd, jól tudom,
Mig messze voltam déli tájakon.«

Költő :

»Tündérvilág a bájos délvidék,
Hogyan ragyoghat ott a fényes ég!
Az élet édes ott, a sziv meleg,
És boldogok tán mind az emberek!«

Fecske :

»Az ég sugárzó, bűvös, tiszta kék,
Sugár csókolja tenger kék vizét,
Az árny hizelgő, lángoló a fény,
De boldog embert ott se láttam én!«

Nyári éjjel.

Alszik a hegy, a bársonyos rét,
Az erdőn mély álom terül szét,
Kék csillag, tündöklő sugárod,
Ma még az is oly bágyadt, fáradt!

A terraszt lágyan betakarja
Futó indák ölelő karja,
Melyeknek lankadt levelére
Félhomályt szűr a holdnak fénye.

Szállong a völgyből langyos pára,
S a daturáknak illatárja.
Nesz nélkül, csendes szárnycsapással
Pár kábult éji lepke szárnyal.

Aztán, oly édes lassu zajjal,
Mint harmat hull, ha jó a hajnal,
Valaki, mintha tünne, járna,
Hol a nyirfának leng az árnya.

Szivárványszinben, tarka szárnyon
Lebeg a táj felett az álom
S megtelik élő száz mesével
A meleg, édes nyári éjjel.

Pitypang.

Merő selyem a síma pázsit,
Nincs benn se gyom, se vadvirág.
A nagyváros zugó zaját itt
Miként ha tompán hallanád.

Nincs nyoma sem vad, sűrű ágnak,
Bokor, fa, rendbe' nyesve van,
Illattalan pompás virágok
Égnek a nap sugárban.

Szökőkut gyémántcseppi, szépen,
Csergő ütemben hullanak,
Nem úgy miként a messze bérczen
A harsogó szilaj patak.

Okos játékok csendbe' játszák
Diszes, okos kis gyermekek,
Ékes, csinos viaszbabácskák
A kirakatban, ilyenek.

Kék selyméről az égi boltnak
Árad a nyári nagy meleg,
A fákon szinte tikkadoznak
A szép szabályos levelek!

S egyszerre, könnyű szárnyra kelve,
Elöttem, ah, mi lengedez?
Fehér, csillámló, lágy pehelyke,
Vad pitypang röpke pelyhe ez!

S én nézem, méla szemmel kérdve,
»Miként jöhettél hát ide?
Távol hazád, az erdőszélbe,
Kakukfüves rét lánya, te!«

Zsongó csalit, kakukfüves rét!
Ringó sugár a rét felett!
Ah, e sűrű, nehéz, meleg lég
Ugy fojtja most a mellemet.

Érzem, miként te, én is épen
Itt idegen vagyok csupán,
S elfog a vágy a nyár hevében
Mosolygó erdő s rét után!

Erdőben.

Hagyjatok magamra, hagyjatok!
Lelkem oly édesen andalog,
S merre vadvirágos út vezet,
Rám borul a zsongó rengeteg.

Üdvözöllek, ős bércz, hallgatag!
Üdvözöllek, hangos gyöngypatak!
Üdvözöllek nagy, zöld, hús vadon,
Oly sokat kell néked mondanom!

A szivemben annyi dal remeg;
Meg nem értik azt az emberek!
Eldalolnom nékik nem lehet,
Eldalolom itten köztetek.

Hagyjatok magamra, hagyjatok!
Lelkem oly édesen andalog,
S merre vadvirágos út vezet,
Rám borul a zsongó rengeteg!

Április.

— Geibel. —

Te nedves, lanyha este,
Mily kedves vagy nekem!
Olykor egy csillag villan
Fenn, át a fellegen.

Szerelmes suttogás száll
Az enyhe légen át,
A völgyből illatoznak
Felém az ibolyák.

Szeretnék dalt dalolni,
Mely, mint ez este itt,
Oly édes bájú volna
És lágy, sötét, szelid!

Románcz.

— Chateaubriand. —

Ah a szívem mily forrón feldobog,
Ha szép hazámra visszagondolok!
Testvérem, a nap milyen szép vala
Odahaza!

Hazám örökké érted ég hiven,
Az én szívem.

Emlékezel, hogyan mosolyga ránk,
Kicsiny kunyhónkban édes jó anyánk!
S vidám szívére vont oly melegen,
Ó kedvesem!

Mi csókoltuk, hány kedves esten át
Fehér haját.

Mond, jut-e még eszedbe a mohos
Vár, mit a Dore gyors zúgó habja mos,
S a régesrég, szürke, agg torony,
Hol hajnalon,
Ébresztve csendült, érczes volt a hang,
A kis harang?

Eszedbe jut a csendes tó vize,
Mit fecske szállva érint sebtibe',
A szél, mely sűgva szállt a sáson át,
S a lenge nád?
A hunyó napfény, ó szép volt nagyon
A lágy habon!

És barátnédra, . . . szólj, szivem fele,
A szőke lányra még emlékszel-e?
Az erdőben, hol százszorszép fakadt
A lomb alatt,
Ottan pihent Helén oly édesen
A szívemen.

Ki adja vissza szép Helénemet,
S a hegyeket a kis kunyhó felett!
Az ő emlékük minden uj napon
Uj gyászba von!
Hazám örökké érted fáj hiven
Az én szivem.

Híradó levél.

— Anonym. —

Rózsím, a jelen levelemmel
Veled tudatni akarom,
Hogy seregünk lett ám a győztes
S hogy ellőtték a balkarom.
Nagy volt szerencsénk, fut az ellen,
Elszedték minden fegyverét!
Átfurta két golyó a mellem,
Karom a kartács zuzta szét.

A kórházból irok. Ugy érzem,
Hogy sok időm már nem lehet.
Küldök tiz francot, a ki gyógyít,
Ezért vevé meg testemet.
Ugy gondolám, ha így esett már,
S a mátkám is ha elveszit,
Könnyebb leszen meghalni mindjár'
Ha néki hagyok valamit.

Öreg anyám, mikor bucsuztam,
Már gyöngé volt s nagyon beteg;
Reméllem, hogy ezen levélnek
Megérkeztét nem éri meg.
Mert ha felgyógyult volna épen,
Szegény, ő képes volna még
Meghalni rögtön ijedtében
Megtudva, hogy én meghalék.

Reád bizom szegény kutyámat,
Viseld gondját, kis kedvesem,
És főképp meg ne mondd szegénynek,
Hogy többé nem lát sohasem;
Mert ő, ki már örömmel várhat,
Hogy mint káplár jövök haza,
Sirna, mint egy bolondos állat
Ha bús sorsomról hallana!

Meghalni mégis csak keserves,
Mikor az ember messze van!
Odahaza csak elbucsuzhat,
Mindenkitől a faluban.
Neve ott van kis fakereszten,
A templom mellett jó a hely!
S tudja, hogy sokszor, csöndes esten
Galambja ottan térdepel.

Bátorság! És — Isten veled hát!
Viszontlátásra nincs remény;
Az ezredtől, hová beállok,
Szabadságot nem várok én!
Minden forog . . . már mit se látok . . .
Mennem kell . . . érzem végeimet;
Megkaptam már az elbocsátót,
Isten veled! Isten veled!

Brunette.

— André Theuriot. —

Megérkezett az április bár,
De nem olyan mint azelőtt.
Meváltozott a tavasz is már,
Mióta elvesztettem őt!

Az erdőkbe bolyongni mentem,
A zöld erdő oly telve mind
Virággal, mint rég, ah szivemben
Csak nőni érzém a kint.

Az édes gyöngyvirágtól kértem :
»Nem láttad erre kedvesem?«
S a vadgalambhoz, erdőmélyben,
Szóltam: »Nem járt itt senkisésem?«

Ah, a virágok nem felelnek,
És nem felelt a gerle sem,
S azóta én a hűtelennek
Nyomát szünetlen keresem!

Mese

a királylányról, ki nem tudott nevetni.

Hol volt, hol nem volt hajdanában,
Tul a nagy Óperenczián,
Élt egykor apja udvarában
Egy szépséges királyleány.
A szeme csillag, arcza rózsa,
Ragyogó napsugár maga;
Csupán egy báj hiányza róla,
Sohsem mosolygott ajaka.

Busult a jó király magában,
S felsóhajtott: Mit ér vajjon,
Hatalmam, kincsem, gazdagságom?
Mégis szegény vagyok nagyon!
Az ég fényt és hatalmat adván,
Nem adta, mi legtöbbet ért;
A koronámat oda adnám,
Egy vidám kaczagásodért!

Halljátok bölcsek, jósok, ime
Hős lovagok, vitéz urak!
Vegye az udvar java, szine,
Ígéretem s parancsomat,
Félbirodalmam lesz az ára
És vőmül őtet fogadom,
Ki mosolyt kelthet valahára,
E mosolytalan ajkakon!«

És jön az udvar minden bölcse
És összeülnek jósai,
Bár tudományát mind kiöntse,
Ezt nem tudják megoldani.
Tanácskoznak, irnak, vitáznak,
Egy ezt ajánlja, más amaszt,
Hiában, a királyi lánynak
Ajkán mosolyt egy sem fakaszt!

Jönnek a daliás vitézek,
Jönnek szép ifju hercegek,
Vidám beszéddel mit sem érnek,
Mind csak hiában enyeleg.
Szikrázik könnyü, játszi tréfa,
Jó kedv sugárzik nyájasan,
Ám a királylány ajka néma,
Rajt mély komolyság árnya van.

A jó király már csüggedetten
Tekint körül s reménytelen,
Midőn egy langyos nyári esten
Belép egy ifju idegen.
Nagy útról jó, azt látni rajta,
Szép, deli, vándor troubadour,
Ám dallal nem köszönt be ajka
És lantján néma még a húr.

»Uram király, gonosz varázslat
Van lányodon, — az ifju szól —
Ha ember még segílyt találhat,
Feloldom a varázs alól.
Hallám, hogy ő nem tud nevetni,
Hogy árny takarja homlokát,
Mosolyát még nem látta senki,
De látta valjon sírni hát?«

»Ó lantos, dőre a beszéded,
Hisz boldog élte, csupa fény!«
— Mond a király — »Könny soh'sem égett
Az én leányom szép szemén.«
»Testvérek, — szól az ifju rája —
A mosoly és a könnypatak,
Mindkettőnek a szív hazája,
És mind a kettő ott fakad.

A királylány szívét igézet,
Mély álom dermesztette meg,
Boldog kedv arczán sohse fénylett,
Halk bánat árnya nem remeg.
Ajkán nem kél mosolygás pírja,
És nem perdülhet könnye sem,
Megmenteni tán egy ha bírja:
A szerelem, a szerelem!«

Az édes nyári éj leszállott,
Mély csendben, egymagába' van
Erkélyén a királyleány ott,
Bübájos ajka hangtalan.
A hold sugárát küldi rája,
A kert illatját küldi fel,
Am a királylány szeme zárva
S illatra, fényre nem figyel.

Egyszerre, árnyiban az éjnek,
Miként ha zengést hallana,
Feléje száll egy édes ének
Halk, andalító dallama!
Csodásan, mintha szárnyra kelne
A sóvárgás, a fájdalom,
Ilyen a csalogány keserve
Ha felzeng csendes alkonyon!

Az ének rejtelmes varázsa
A lány alvó szívébe hat;
Ugy érez, mint midőn lerázza
Jéglánczait a gyors patak.
Nem tudja már, hogy múlt az éjjel,
Az órák is hogy szállanak,
Életre ébredő szívével
A bűvös dalt hallgatja csak.

S im, felsugárzó szép szeméből
Az első forró könny pereg.
Lenn már a harmat gyöngycsepjétől
Nedvesek mind a levelek.
Az ének most más hangba átcsap,
A fájdalom, benn, elhala,
Ez véghetetlen boldogságnak
Ujjongó, mámoros dala!

És keleten ragyogva szépen
Az ég most biborosra vál,
Az erkélynél, a biborfényben
A délczeg ifju lantos áll.
A király és az udvar jönnek;
Ó mily csodás, bűvös dolog:
A királylány szemében könnyek,
És édes ajka mosolyog!

Makama.

Jussufot, a bölcset, minapában, — kerti lakában — egy tanítványa felkereste.

A meleg este — már elaludt régen — langy éj ölében, — s az éjjel szárnya, — ambrába mártva, — lecsüggött a tájra. — A kertet járva, — nyiló jázminok árnya alatt, — hol hűs patak — gyöngyvize fakadt, — s hova naponta — a szellő nyilt rózsák fűszerét hordta, — találta az ifju Jussufot épen — az éj hüsében — a balzsamos jázminág alatt ülve — álomba merülve.

Bár könnyü volt az ifju lépte, — mégis neszére — gyors röptü szárnyon — eltűnt az álom. — Jussuf felébredt s köszönték egymást: — »Óh lásd, — szólt a tanítvány, — nem is gyanítám, — hogy szunnyadva lellek — mélyén a kertnek, — s bár lassu lábon — és csendben jártam — nesztelen, halkán, — az álomtündért mégis megzavartam, — s ő tova szállott. — Vaj, mi volt álmod?«

Felele Jussuf, mig kezével — ezüst szakálát simitá széjjel: — »Ez éjjel — csodás volt álmom: — egy bérczet láttam, — nagy, magas orma —

sugárba vonva, — mintha merő hajnalfény volna!
— A hegyoldalra is távolabb — forró sugarát
hinti a nap, — ám a bérczalján — oda lenn —
sötétség terjeng végtelen — s nagy, sűrű ködbe
— van a völgy fődve, — mely beláthatlan akár
a tenger.

Számtalan ember — volt a hegy ormán a
napsugárban, — bámulva láttam — miként siet-
nek lefele a völgybe.

Friss harmat gyöngye — szikrázva égett
— biborában a hajnalfénynek — fenn a hegyen,
— és édesen, — tarkán mint színes lepkeszár-
nyak — tündököltek bájos virágok, — ám az
emberek meg nem álltak — perczig se nálok, —
mind tova haladt lélekzetvétlen — nagy sietésben.

Az ut felén, — hol forrón ragyogott a déli
fény, — s a nap tüzes aranyat öntött, — mézes
gyümölcsök, — melyektől hajoltak a lombos ágak
— kinálkoznak, ám a menőknek nem lassult
lépte, — perczet se késve, — siettek elébbre. —
Némelynek utja — bársony mohán futva — lágy
volt és édes, — mást tüske vérez — s rögtől
kinozva, ütődve sziklába — sebes a lába. — De
bár göröngyön — vagy harmatgyöngyön, —
tövisen vagy virágon járva, — mind siet a völgybe
— titokzatos árnyba!

Ez, hideg arczczal, — az, mosolygó ajkkal,
— emez meg — szinte remeg, — mert szive
nem érti, — és félve kérdi, — valjon ki tudja
— hova visz utja? S ott lenn mi várja, — éjszaka
árnya? — Uj hajnal fénye?«

Az ifju kérdeve — halványan állt ott, — s
szólt: »Értem álmod, — hogy mit jelent, — de
mi várt rájuk oda lent?«

Mély lőn a csend, hallgatott a kert — és
Jussuf így felelt: — »Kinek szeme lát, — ama
ködön át? — Te se kutassad — az árnyat
hagyd csak, — ne nézz az éjbe, — de fel az
égre — az örök fénybe — nézd mily fenséges,
nyugodt az ég! — Ugy tetszik mintha zengést
hallanék! — Itt csupa küzdés, vergődés porban
— ott, örök mosoly van, — minden ragyog —
s biztatva néznek rám a csillagok!«

TARTALOM.

	Lap
Mese	1
Dolce Far Niente	5
Hivatás	6
IV. Béla álma	7
Könyörület	9
Alkony (Moore.)	11
Egy könny (A „Kenyérből“.)	12
Valjon mi hát a szerelem? (Szláv dal.)	13
Sugár	14
A csönd hangjai (Laprade.)	16
Órangyal helyettes	18
A lepke (Makáma.)	19
Még egy mese (Endrődi Sándornak.)	21
Utolsó reggel	24
Pókháló	26
Neuchateli tó	28
Este (Paul Bourget.)	29
Őszi képek (Németből.)	29

	Lap
Képzelt utazás (Béranger-imitáció.)	31
Bucsuzó fecskék	32
Hintán	33
Csend	35
Tavaszi vége (Németből)	36
/ Szőke Hanka (A „Hét“ „Tót asszonyaiból“.)	38
A hervadt rózsa (Németből.)	42
A szegényekért	43
Vágy	44
Emlékkönyvbe	46
Nászút	46
Válasz egy kérdésre	49
Tűnő napok	51
Hervadt versek	52
Alkony	54
A bolygó hollandi	55
Tátraházán	58
Altató	59
Búcsú a múzsától	60
A távozóhoz	62
Rosz óra	64
Délre !	65
Guy de Maupassant	66
Mélabus szerenád (Armand Sylvestre)	68
Őszi sejtelem	70
Vallomás (Villiers de l'Isle Adam.)	71

	Lap
Ut az égbe	72
Margit (A „Magyar Salon“ „Margit“-jaiból.)	73
Violák	76
Cseppkövek (Sully-Prudhomme)	78
Lángok között	79
Világ vándorai (Shelley.)	80
Vihar után	81
Vallomás	83
Aranyos lomb (Mánnámnak.)	85
Tél	86
Májusi harmat (Uhland.)	87
Szerencse és Boldogság	89
Őszi napsugár	92
Köd	93
Vágy	95
Karneval	96
Kérés	99
Márczius	100
Áprilisi dér (Németből.)	101
Havasi gyopár	102
Ősz jöttén	103
Ősz	103
Délután	104
Fehér éjszaka	105
Unalom	107
Tavaszi	108

	Lap
Hol van?	110
Utazás előtt	111
Hamvazó szerda	112
Idő	113
Felelet	115
Esti dal	117
Költő és fecske	117
Séta	119
Csillagok (Sully-Prudhomme)	121
Éj	122
Nagynéni	123
Angyalkák nyomai (Elzimnek.)	125
Őszi ibolyák (Babette és Pamának.)	127
Karácsonyi angyalok	129
Grisailles	130
Lavina	133
Madama Reale	139
Pár fürtöt? (Lamartine.)	208
Napszállta (Bourget.)	209
Elvesztett szó (Geibel)	210
Enelysion (Lenau.)	211
Kisértetek	211
Álmodozók (Andrée Lemoyne.)	213
Muló nyár	214
Virágok	216
Harmat (Sully-Prudhomme.)	220

	Lap
Valamikor (Geibel.)	221
Megnyugvás	222
Pihenés	222
Szürkeség	224
Gray Edward (Tennyson.)	225
Dal (François Coppée.)	227
Ifju lányok	228
Emlékkönyvbe (A kis Mariskának.)	229
Havasi rózsa (Svájcz dal.)	230
Ha csókollak . . . (Geibel.)	231
Nem tudok bizni	232
Monolog	233
Próba	234
Dal (Musset.)	235
Télizöld (Lamartine.)	236
A fenyők (Jean Aicard.)	237
Hajnali zene (François Coppée.)	238
Szerelem alkonya (Sully-Prudhomme.)	239
Bánat (Armand Sylvestre.)	241
Helgi és Hedin (Németből szabadon.)	242
Margitsillagok	249
A nyíl (Sully-Prudhomme.)	250
Gyöngy	251
Télen	279
Olyan vagy (Sully-Prudhomme.)	280
Magányosok	281

	Lap
Nereida (Sully-Prudhomme.)	282
Nem vagy magad (Németből.)	283
Viszontlátás	284
Nyári éjjel	285
Pitypang	287
Erdőben	289
Április (Geibel.)	290
Román cz (Chateaubriand.)	291
Hiradó levél (Anonym.)	293
Brunette (André Theuriet.)	295
Mese	293
Makama	302

Országos Széchényi Könyvtár

AZ ATHENAEUM R. TÁRS. KÖNYVNYOMDÁJA.

OSTK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

